

23-7-37

QUINTA CENTIMS

L'ESQUELLA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY, LXI

NUM. 3022

—Aquest any, pel 19 de Juliol, hi havia més gent al carrer que l'any passat.

PREFACI DELS EDITORS

A l'hora de fer la història de la nostra reraguarda, quan els pares del país s'han vist obligats a escollir els autors més capacitats per a portar a bon terme aquesta comesa tan important, han estat reconegudes i consagrades la nostra serenitat de judici, la nostra documentació veritablement sorprenent, la nostra elegància espiritual i la nostra imparcialitat insubornable.

Els pares del país ens han encarregat, també, l'edició monumental de la història d'aquest primer any de reraguarda.

A la Península (ni a l'estranger, que sapiguem nosaltres) no s'havia realitzat mai un esforç editorial tan enorme. Més de 5.000 obrers conscients han treballat durant tres mesos en la confecció d'aquest bell volum, que el lector té a les mans amb una emoció incontenible. L'emoció del lector és plenament justificada.

El lector trobarà en aquest llibre dades inèdites, d'un interès palpitant; fotografies secretes, rigorosament interdites per les autoritats; documents sensationals, que vénen a donar un nou caire a la història de la nostra reraguarda. Per dir-ho amb menys paraules, el lector trobarà de tot en aquest bellíssim i ben enquadernat «chef d'oeuvre».

El dia que es puguin fer les estadístiques d'aquesta edició única, el món restarà astorat. Són a milers les bufandes que podrien confeccionar-se amb les bobines de paper emprades, bufandes per a entortolligar el globus terraqüi. Amb les voltes que han donat les màquines impressores, es podria voltar el món, no una ni un milió de vegades, sinó tantes vegades com vulguéssim. El cafè que han hagut de prendre els homes de ciència, artistes i literats per mantenir-se deserts i vigilants a través de llargues vetllades, podria servir de base per aguantar el pes d'una temporada de pluges africana. En fi. Les obres canten. Que el lector vagi girant fall i que es prepari a enriquir el seu esperit i la seva cultura.

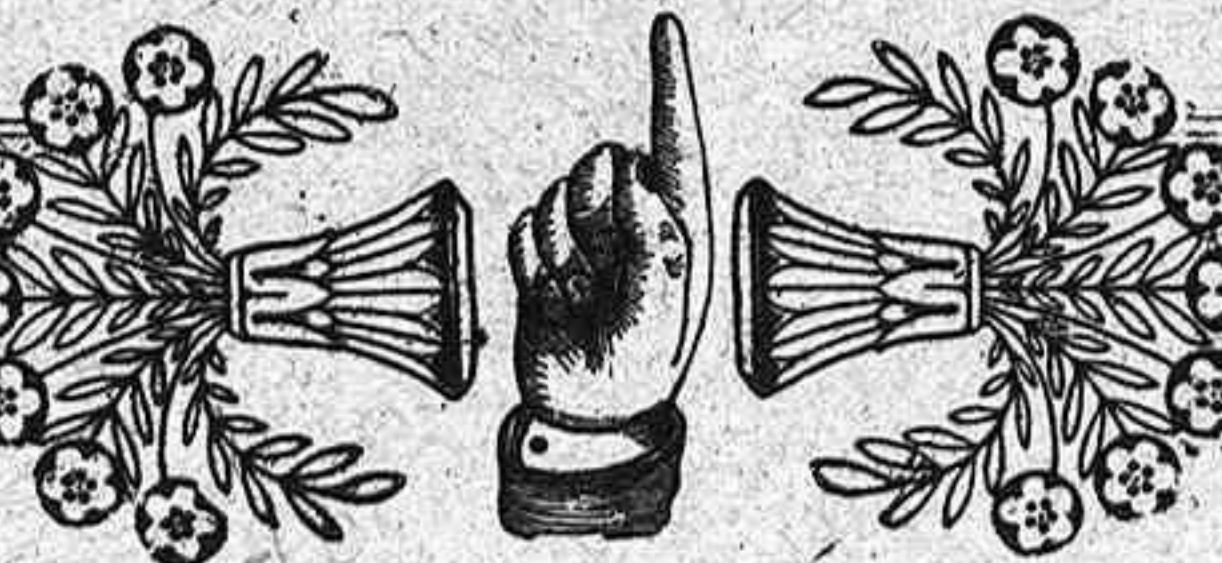
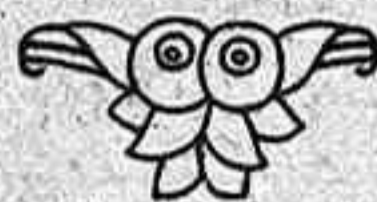
**EPITOM COMPENDIAT
I DIALOGAT
DE LA**

**HISTORIA
DE LA
REVOLUCIO
EN QUATRE LLIÇONS**

**SEGONS EL «LIBRO DE PLOMO DE LA
REVOLUCION», EN PREPARACIO**

**PER A US DELS TENDRES
ALUMNES DEL S. E. P. U.
DE L'ENSENYAMENT
I DE SA MARE**

HISTORIA DE LA REVOLUCIO

1

època paleolítica

Pregunta. — Què és la Història de la Revolució?

Resposta. — La Història de la Revolució és la història de la revolució, o sigui la relació detallada dels fets falsos i dels fets veritables ocorreguts durant la Revolució.

P. — Què entenem per Revolució?

R. — L'aixecament del poble en armes per trencar les cadenes i el que sigui i construir un mañana.

P. — Què és un mañana?

R. — Es un pa de ral que en costa dcs.

P. — Molt bé, molt bé. I, vejam; com va començar la Revolució?

R. — Havent-se de fer les eleccions del 16 de febrer, les dretes varen dir que si elles perdien i guanyava el Front Popular hi hauria la Revolució.

P. — I qui va guanyar?

R. — El Front Popular.

P. — Qui era el Front Popular?

R. — El formaven els partits d'esquerra.

P. — Entesos: E. R. C., A. C. R., P. S. U., U. R.... C. N. T....

R. — No, senyor, la C. N. T. no en formava part.

P. — I doncs, què feia?

R. — Es va abstenir de fer abstenir els seus afiliats, com havia fet altres vegades en què resultà que havien guanyat les dretes.

P. — Així, no hi ha dubte que les eleccions les va guanyar la C. N. T.?

R. — Sí, senyor; per fer la revolució com ja deien les dretes.

P. — Així, les dretes volien fer la revolució?

R. — No, senyor; volien fer la sublevació, però per fer-la necessitaven que guanyessin les esquerres.

P. — Així, la cosa els va sortir bé?

R. — No, senyor, que els va sortir molt malament, perquè varen perdre.

P. — Com va anar, doncs, la cosa?

R. — S'havien posat d'acord a Madrid els militars, els bisbes i els dirigents dels incontrolats i varen decidir que el poble els seguiria.

P. — I els va seguir?

R. — En uns indrets sí, però en altres no.

P. — I en els indrets on no eren seguits, què varen fer perquè els seguissin?

R. — Es varen posar ells al davant.

P. — De qui és la recepta?

R. — De Don Francisco de Quevedo y Villegas.

P. — Molt rebé. I aleshores què varen fer?

R. — En uns llocs d'Espanya varen fer la Revolució i en altres la Reacció.

P. — Què va passar a Barcelona?

R. — A Barcelona va passar que de bon matí el 19 de juliol varen sortir els militars

per proclamar l'estat de guerra per no haver de fer la guerra, i el poble, que estava previngut, no els va deixar proclamar l'estat de guerra i varen haver de fer la guerra.

P. — Què entens per poble?

R. — Per poble s'entén la F. A. I., com diu la «Soli».

P. — I les forces armades fidels al Govern, quin paper hi varen fer?

R. — Només varen permetre que el poble guanyés.

P. — I un cop guanyat, què va passar?

R. — Que amb permís de la Generalitat el poble va fer la Revolució.

P. — Molt bé; en saps molt. On ho has après?

R. — En aquest Epítom.

P. — Magnífic. I, en què va consistir la Revolució?

R. — Primer de tot en tirar trets; després, en cremar totes les esglésies i convents; després...

P. — Varen ésser cremades totes les esglésies?

R. — Sí, senyor; totes menys la catedral, perquè la Generalitat hi va posar un rètol que deia que era seva.

P. — I les altres, de qui eren?

R. — De l'Estat.

P. — I després, què va venir?

R. — Que havent estat atacat l'edifici de Capitanía, va ésser fet presoner el general Goded, cap de la sublevació a Catalunya.

P. — A veure, explica't.

R. — Sí, senyor. Un cop presoner, el portaren a la Generalitat, i el President el va fer parlar per ràdio.

P. — I què va dir?

R. — Va dir que la sort li havia estat adversa i que els que el seguien podien fer el que els donés la gana.

P. — I ho varen fer?

R. — Sí, senyor; els que tenien arma, tant com varen voler.

P. — I el Govern de la Generalitat?

R. — El Govern de la Generalitat, no.

P. — I què passà després?

R. — Varen començar de matar capellans i gent que semblaven capellans i gent que es pensaven que semblaven capellans.

P. — El primer que deuria caure devia ésser el bisbe Irurita, cap de totes les dretes i director espiritual de la sublevació?

R. — No, senyor. Varen anar a cercar-lo al seu palau, el vestren amb un guardapols i el portaren en cotxe a l'estació marítima perquè embarqués.

P. — I qui ho va fer això?

R. — No ho vull dir.

P. — Ara dígues-me què va venir després.

R. — Després va venir la Revolució en pintura.

P. — Com s'entén això?

R. — Varen començar de requisar tots els autos i pintar-hi lletres.

P. — Tothom ho feia així?

R. — Sí, senyor; els que no tenien auto en prenién un o dos i els que en tenien se'ls feien prendre pels amics.

P. — Era fàcil circular?

R. — Sí, senyor; només calia tenir cotxe, gasolina i unes armes per treure-les fora del cotxe perquè es veiés ben bé que s'era revolucionari. De tant en tant s'engegava una arma i hom es matava o matava un altre.

P. — Va haver-hi registres?

R. — Sí, senyor. En els primers temps es registrava les cases dels capellans i dels feixistes, es tiraven els mobles al carrer i es cremaven. També es cremaven obres d'art de museus de capellans i valors, joles i diners.

P. — I durà molt això?

R. — Durà fins que hom s'adonà que era millor salvar-los i aleshores començaren de salvar-ho tot.

P. — I de la guerra, què me'n dius?

R. — Perquè els feixistes de Saragossa no vinguessin cap ací, es manà volar els ponts i fou volat part de l'Arc de Barà. Gràcies a això els feixistes no varen poder venir i nosaltres vàrem arribar fins prop de Saragossa.

P. — Quin pla hi havia?

R. — El pla era anar el diumenge següent a prendre cafè a Saragossa, i amb aquest fi es va prendre Almudèvar; però com que a Almudèvar no hi havia cafè, fou abandonat amb molt bon encert, perquè era de suposar que a Saragossa tampoc no n'hi hauria.

P. — I, per què va passar això?

R. — Perquè havien sortit uns pasquins de les Mujeres Libres titulats «La organización de la indisciplina», en els que es deia que per guanyar tothom havia de fer el que vulgués i que no havia d'haver-hi exèrcit.

P. — Però, malauradament, s'hi va posar remei, no?

R. — Sí, senyor. Es va constituir el Comitè de Milícies Antifeixistes, es varen fer milicians, les dones es varen vestir de milicianes, a la Rambla es varen posar parades de corretjam d'oficial, tothom es va posar corretjam d'oficial i uns nomenaven oficials als altres i els altres als uns, i com que amb el Comitè de Milícies no n'hi havia prou per manar, es varen constituir Comitès de tot perquè manessin.

P. — I la Generalitat?

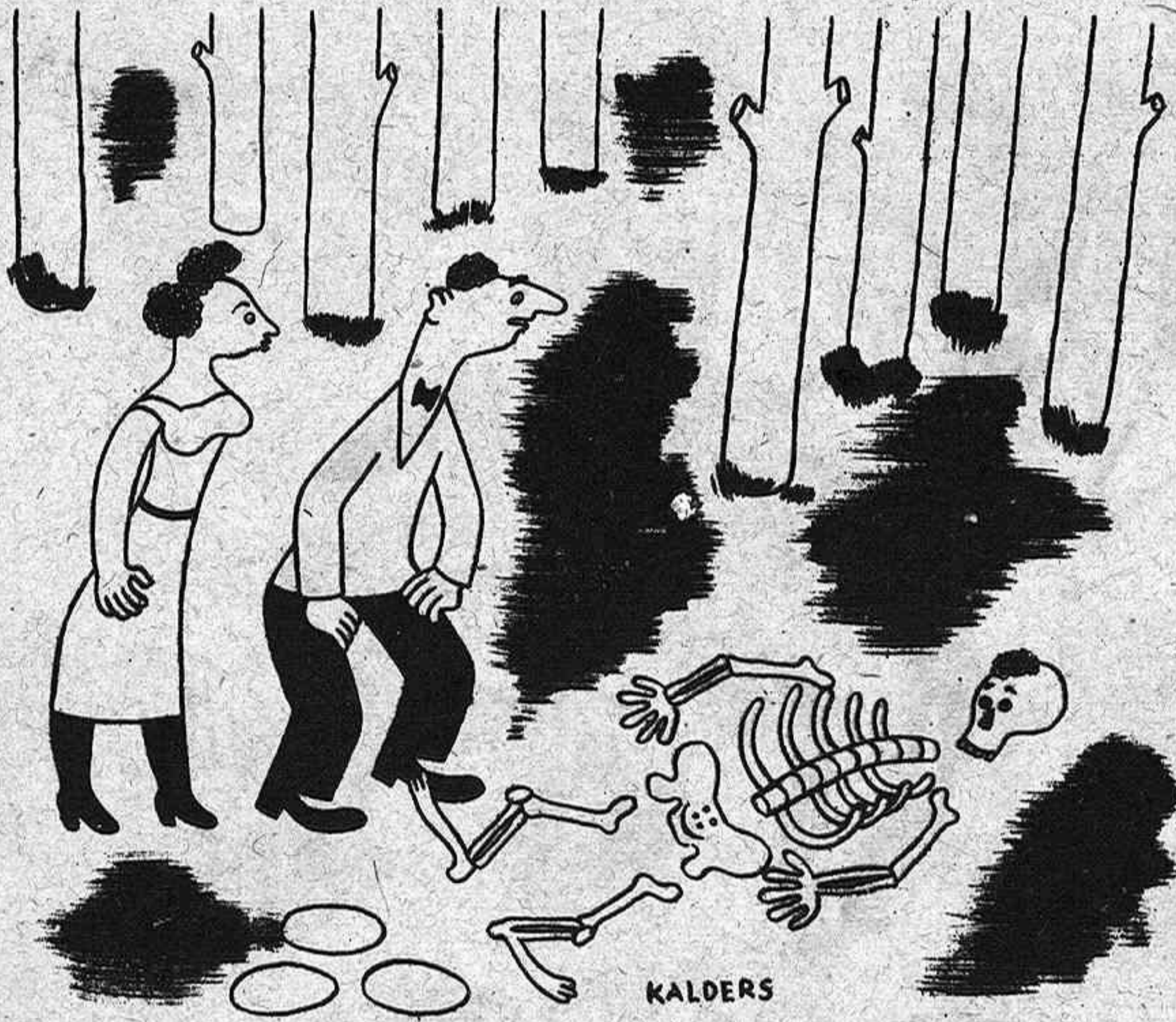
R. — La Generalitat no.

EPOCA PALEOLITICA

Dibuix de MARTI BAS

—Té: ara no sé si el meu auto era roig i negre, o negre i roig.

LA RABASSADA

—Mira, Quim: aquí es veu que hi van fer una costellada.

ESQUELLOTS

ELS IMMORTALS

Un conegut fabricant, esverat fortament per les primeres lamentables incidències de la revolució, tingué el genial acudit de fer-se publicar la seva pròpia esquela a «La Vanguardia» amb el propòsit de sostreure's així de les angúnies i de despistar definitivament les intencions dels incontrolats.

Un bon dia es presentà a casa del presumpte difunt el cobrador del diari amb el rebut de l'esquela.

La senyora de la casa digué tota rutinària al cobrador:

—Miri, haurà de tornar, car és el mateix difunt el qui es cuida d'aquestes coses i en aquest moment és fora de casa.

INCONTROLADA DISCULPA

Un dia aterrà al Prat un avió de passatgers i d'ell descendí Rivas Cherif, cònsol d'Espanya a Ginebra, carregat amb una voluminosa valisa diplomàtica.

Un home amb un fusell l'aturà i l'escorcollà despietadament tot profanant el secret diplomàtic de la valisa.

Tot d'unra l'home del fusell ensopegà amb un sobre tancat i lacrat que deia «Confidencial. Del Ministro de Estado al Presidente del Consejo».

L'home del fusell ja anava tot decidit a estripar el sobre i llegir la confidencial missiva quan, exasperat, Rivas Cherif cridà:

—Heu de matar-me abans si voleu profanar aquest secret d'Estat. Jo sóc cunyat

del President de la República. Porteu-me a un centre responsable i acreditaré el meu dret a defensar aquest secret.

L'home del fusell, cosa que abans passava poc i ara és més freqüent, s'espantà i començà a rumiar excuses, i tornant la carta al seu il·lustre portador digué:

—Ay!, dispensa, compañero, me creí que eras un diplomático extranjero.

Si això no és una disculpa..., ni mail

RAÇA LLATINA, RAÇA DE CAPELLANS

Una vegada un Alcalde de Badajona, en un míting parlava constantment de la raça llatina. Quan li varen preguntar què volia dir, va contestar que eren els capellans.

Durant la revolució ha passat una cosa semblant. A l'entrada d'una casa propietat d'un arquitecte, hi deia, en grans lletres en mosaic romà «SALVE», la salutació llatina. Un dia s'hi varen presentar els milicians i varen dir que si no treien allò cremarien la casa i s'endurien l'amo.

I l'amo va fer un joc de trencaclosques i amb els mateixos mosaics romans on deia el perillós «SALVE» hi diu ara «SALVT».

UN QUE NO PODIA DORMIR

Quan la Rabassada estava en el seu apogeu com a «rendez-vous des cadavres», els productors varen agafar el costum de fer la feina contra la paret d'una torreta habitada

per un bon home, al qual ningú no deia res.

L'home, però, se sentia molest perquè durant tota la nit no podia aclucar l'ull i, finalment, es decidí a anar a queixar-se.

I anà a la Generalitat, i presentà una instància, demanant a veure si els voldrien dir que anessin una mica més avall, perquè feia quinze dies que no el deixaven dormir.

—I la Generalitat què hi va dir?

—Es va indignar molt de pensar que podia haver-hi algú que es pensés que ella ho permetia.

—Ah, no ho permetia?

—No! Però ho feien sense el seu permís.

INCONVENIENTS D'ORGANITZACIO

Un dels nostres redactors explica a tots els que el volen escoltar i ho jura per la salut dels que l'escolten quan ho explica que pocs dies abans dels fets de maig, quan les coses anaven d'aquella manera, va veure aturat davant d'un cabaret de Barcelona un luxós cotxe de set places amb un rètol molt visible que deia textualment:

«Servicio secreto de contraespionaje».

||.....||

INCONTROLABLES

Per aquests mateixos inoblidables i mai prou llunyans temps corria un altre cotxe més luxós i més gran encara que va ésser vist i a bastament comentat per tots els barcelonins amb un rètol que deia:

«Comité incontrolable de La Torrassa».

EL PACIFIC TRANSEUNT

Durant els fets de maig es presentà un individu ferit a un metge particular.

—Un pacífico transeúnte... —començà— actor... del Sindicato Unico de Espectáculos Públicos... C. N. T.... forzado, como todos... Fervoroso creyente... Pasaba por la calle... tiros... muertos... Una pobre viejecilla cae herida. Yo... católico practicante, corro; obra de misericordia. La recojo... la llevo a un portal... ¡ay!, me siento herido. Una bala traicionera... Doctor... En sus manos me pongo... sincero creyente... forzado como todos en la C. N. T.... Como todos... pacífico transeúnte...

—Bé; a veure, a veure què teniu —l'interrompé el metge impacientant-se.

I anà per treure-li l'americana.

—Cuidado, doctor, cuidado. Mucho cuidado... que llevo una bomba en el bolsillo.

POBLET

En esclatar la Revolució, quan ja no quedava cap convent, els de la Torrassa es varen recordar de Poblet. I agafaren el cotxe i se n'hi anaren.

—El responsable?

—Sóc jo —va contestar el responsable.

—Venimos para que nos entreguéis los frailes.

—Però si no n'hi ha!

—Vaya, vaya; sácalos; ¿dónde los has escondido?

—Si no els he amagat; varen marxar.

—¡Ah! ¿Y dónde han ido?

—No ho sé.

—Bueno, basta de monsergas; ¿cuánto tiempo hace que se han ido? Ya los atraeremos.

—Forà... cosa de cent dos anys.

L'«INCONTROLATISAURI», sorprès en un moment d'eufòria amb les seves armes d'atac i passeig.

La guitarra a què al·ludeix el text li ha estat requisada per un altre «incontrolatisauri».

Descobriments sensacional

L'«INCONTROLATISAURI» JA NO ES RES MES QUE UN OS

L'illustre professor Progreso Gómez, d'Harmonia de Palomar, amb un os que va trobar en un bar collectivitzat, ha reconstruït la personalitat i la vida pública i privada d'una estranya bestiola.

Afortunadament l'esmentat os va ésser trobat per Progreso Gómez, que si el troba qualsevol altre a hores d'ara ja l'hauria llançat perquè el rosequés qualsevol Consell o Govern de la Generalitat.

El professor Progreso Gómez, després de pacientíssims estudis, ha arribat a la conclusió que l'os pertanyia a un monstre antediluvià conegut per l'«incontrolatisauri». Segons les suposicions, aquest monstre pasturava en terrenys d'alluvió de la Rabassada. La seva vida va ésser breu com un sospir en dia de ventada.

Encara que no han estat precisats els llocs on va habitar el monstre, pot afirmar-se, basant-se en rumors fidedignes, que tot el món era seu i que reposava de les seves activitats en sediments i terrenys en fusió de la Torrassa. El que sí és cert és que l'animalet va anar sempre, de Comitè en Comitè, a la recerca de substratus collectivitzats.

L'os trobat, analitzat i estudiat pel professor Progreso Gómez el mateix pot pertànyer a una cama del monstre que a un fusell-metralladora.

El present gravat de la bèstia, reconstruïda segons indicacions del professor, ens de-

mostra la qualitat mortífera de les seves armes ofensives de reraguarda.

També tenia gran afició als tangos (vegi's el núm. 3016 de L'ESQUELLA), com pot deduir-se veient el caòtic bandoneon i la guitarra i sentint la cançó poumpera que ara està cantant.

L'«incontrolatisauri» mai no actuava sol. Actuava en quadrilla amb altres «incontrolatisauris», sorprenent sempre a les víctimes quan celebraven misses clandestines o quan les víctimes tenien pedres paleolítiques precioses.

Quan agafaven les pedres precioses (paleolítiques, naturalment) portaven les víctimes als terrenys d'alluvió de la Rabassada.

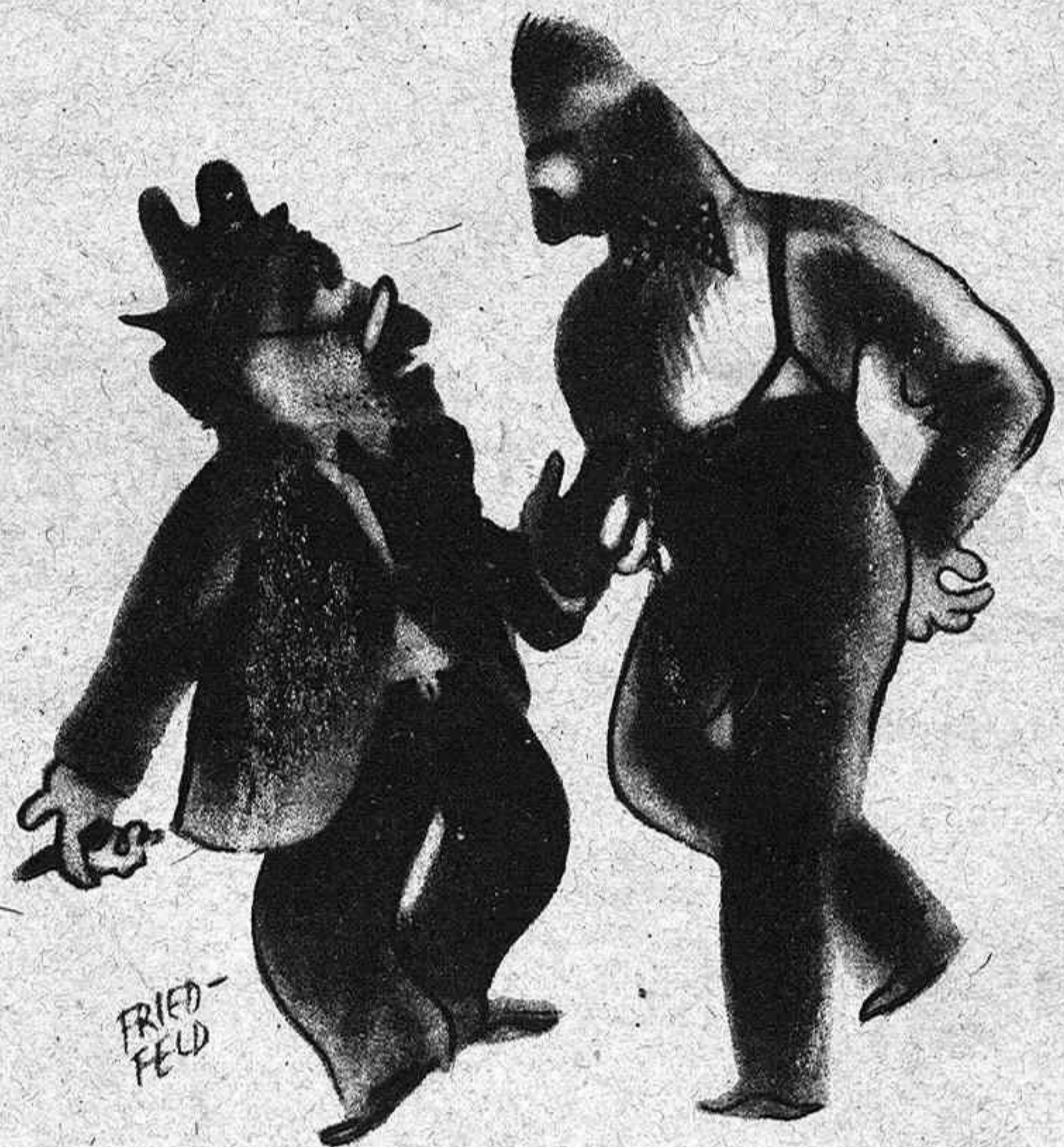
Donem també un mapa, on s'indica els llocs on vivia habitualment l'«incontrolatisauri».

Aquest sensacional descobriment del professor Progreso Gómez està cridat a revolucionar la Nova Economia i els Transports i Espectacles antediluvians.

Es tan gran la revolució del 3 de maig que ha fet el professor Progreso Gómez que ha estat nomenat fill predilecte de Sant Miquel del Fai.

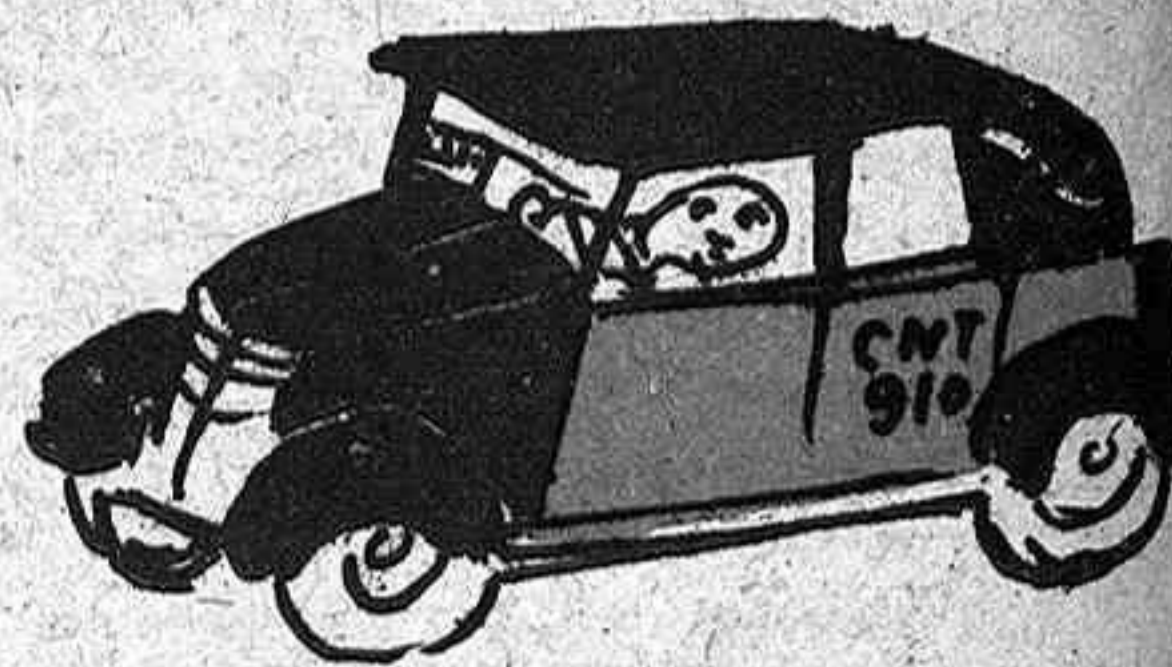
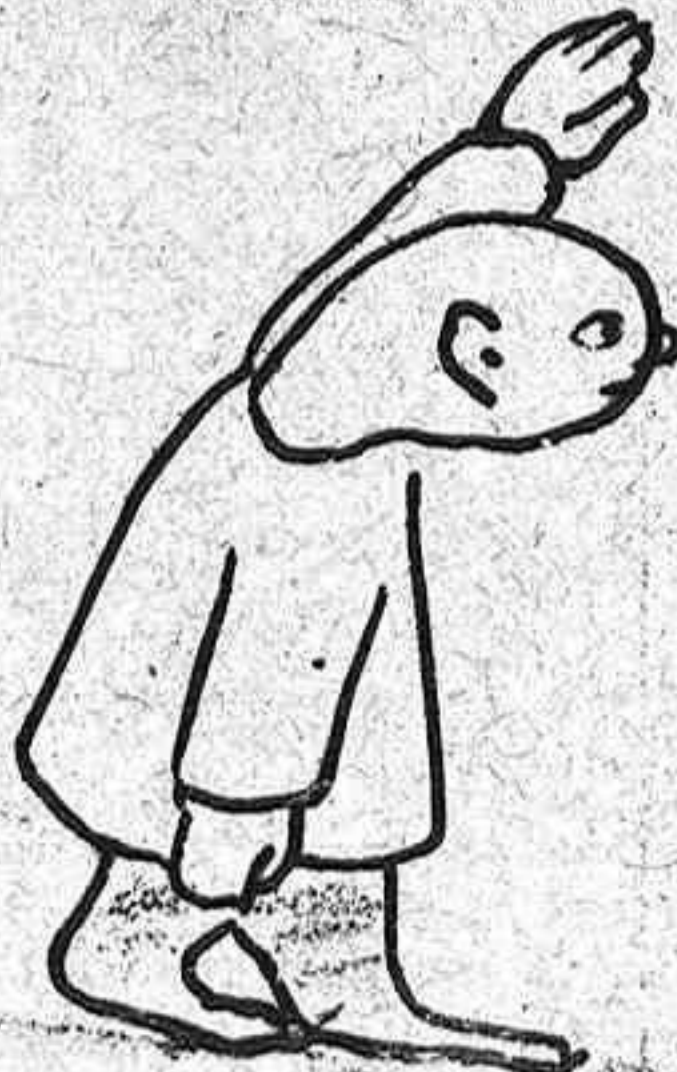
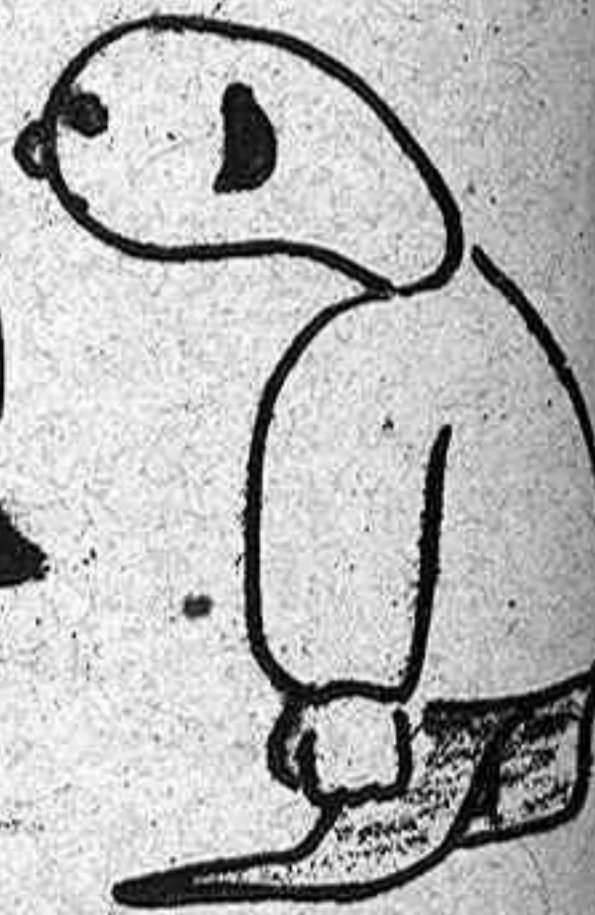
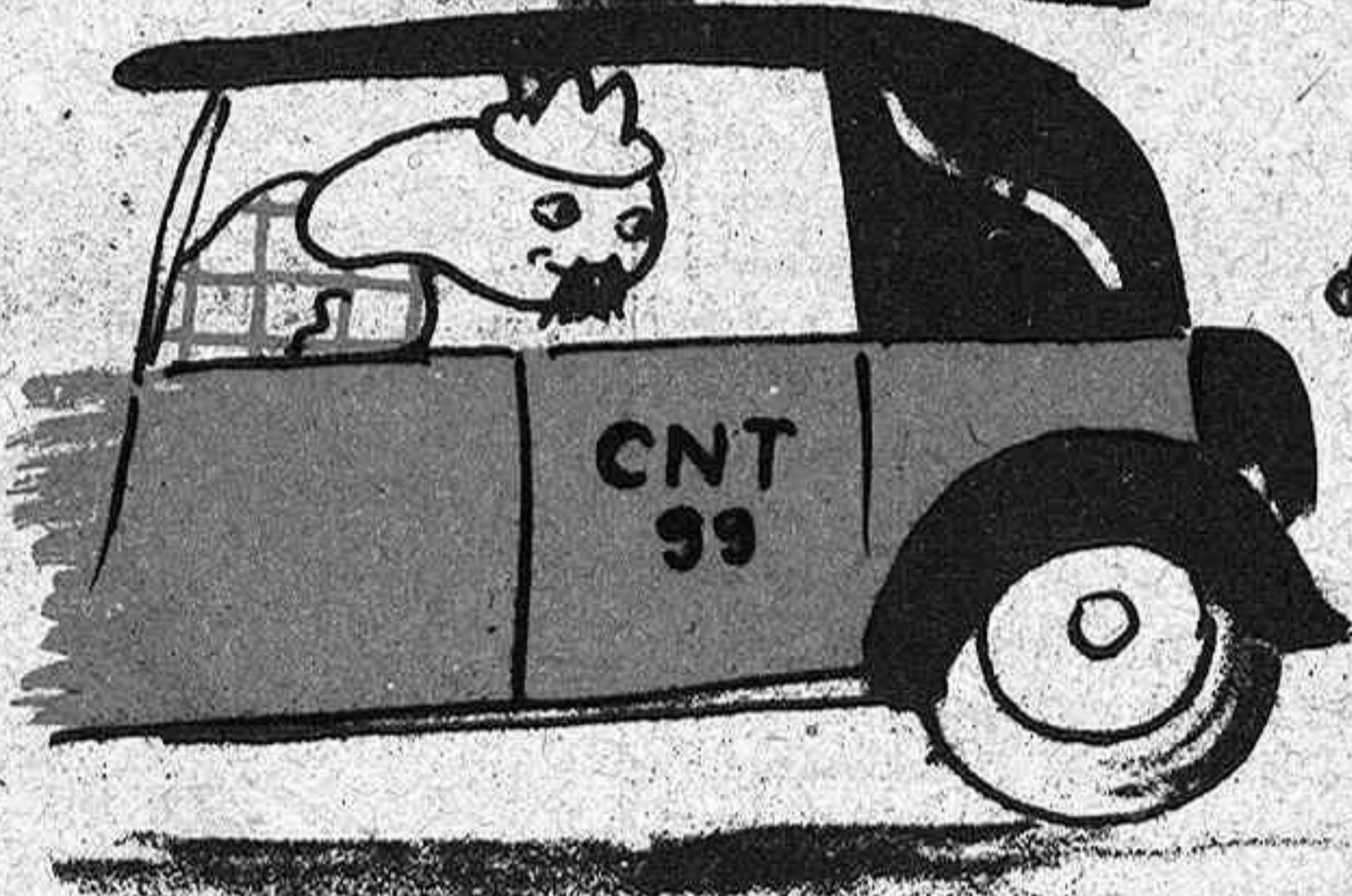
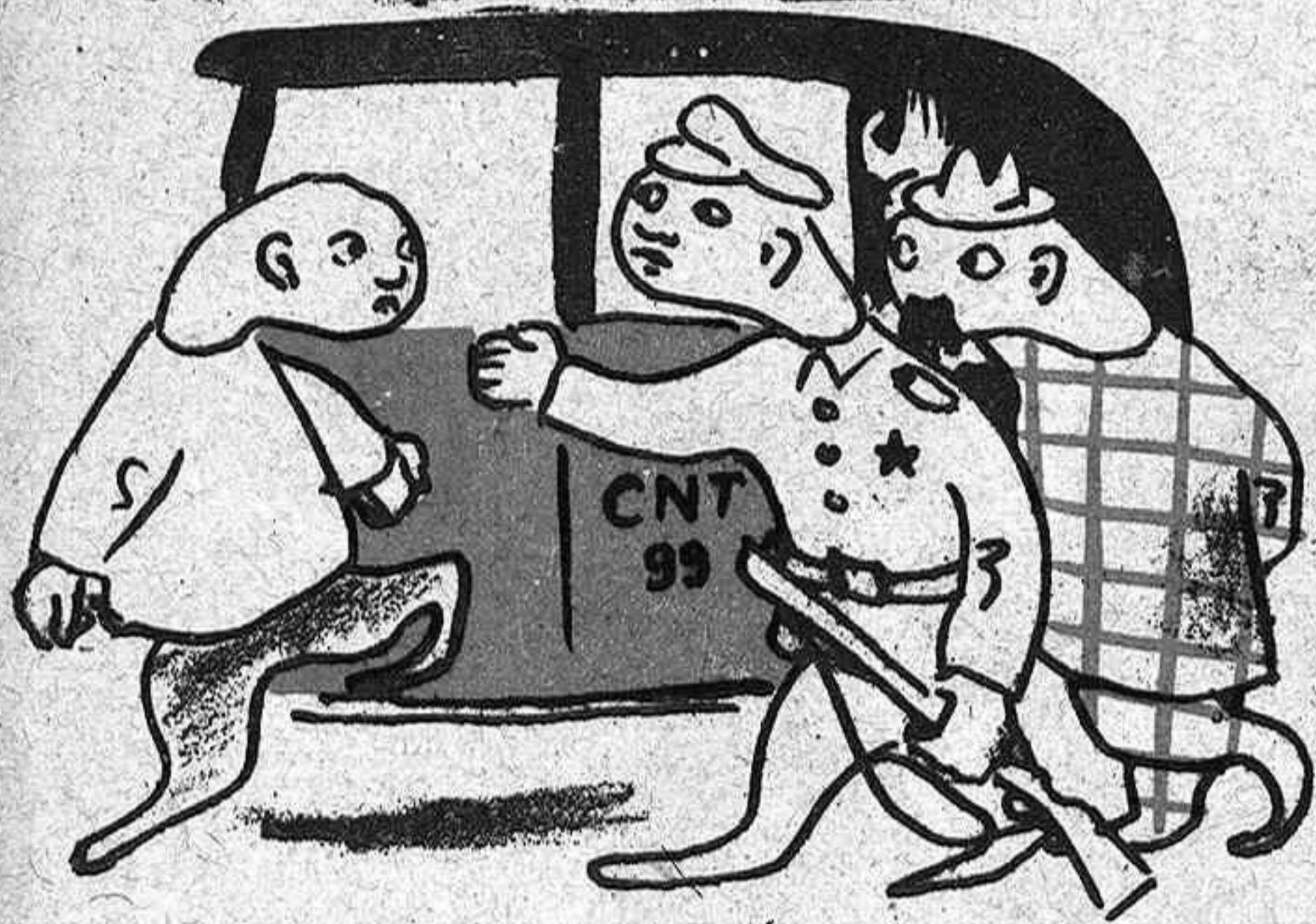
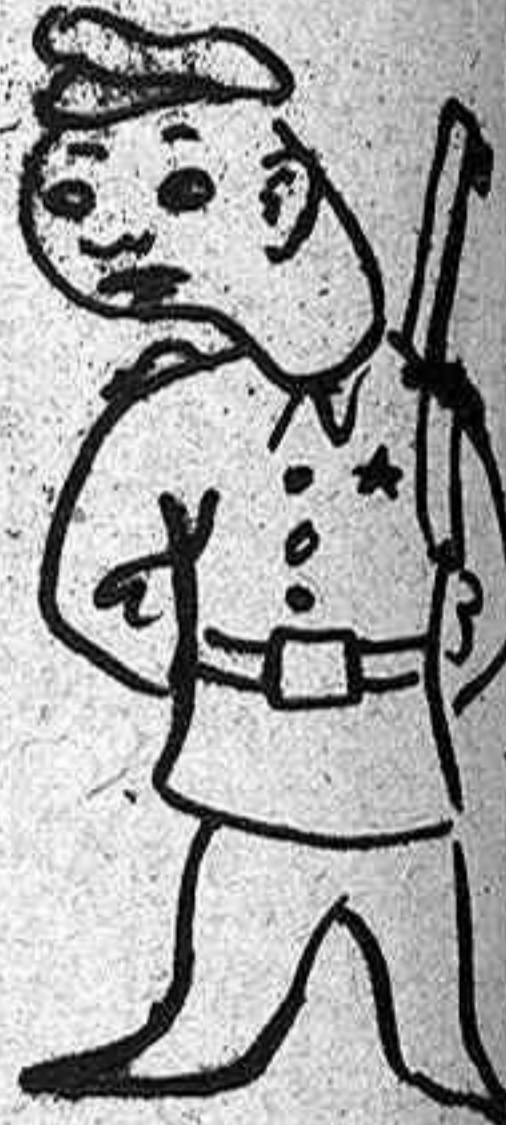
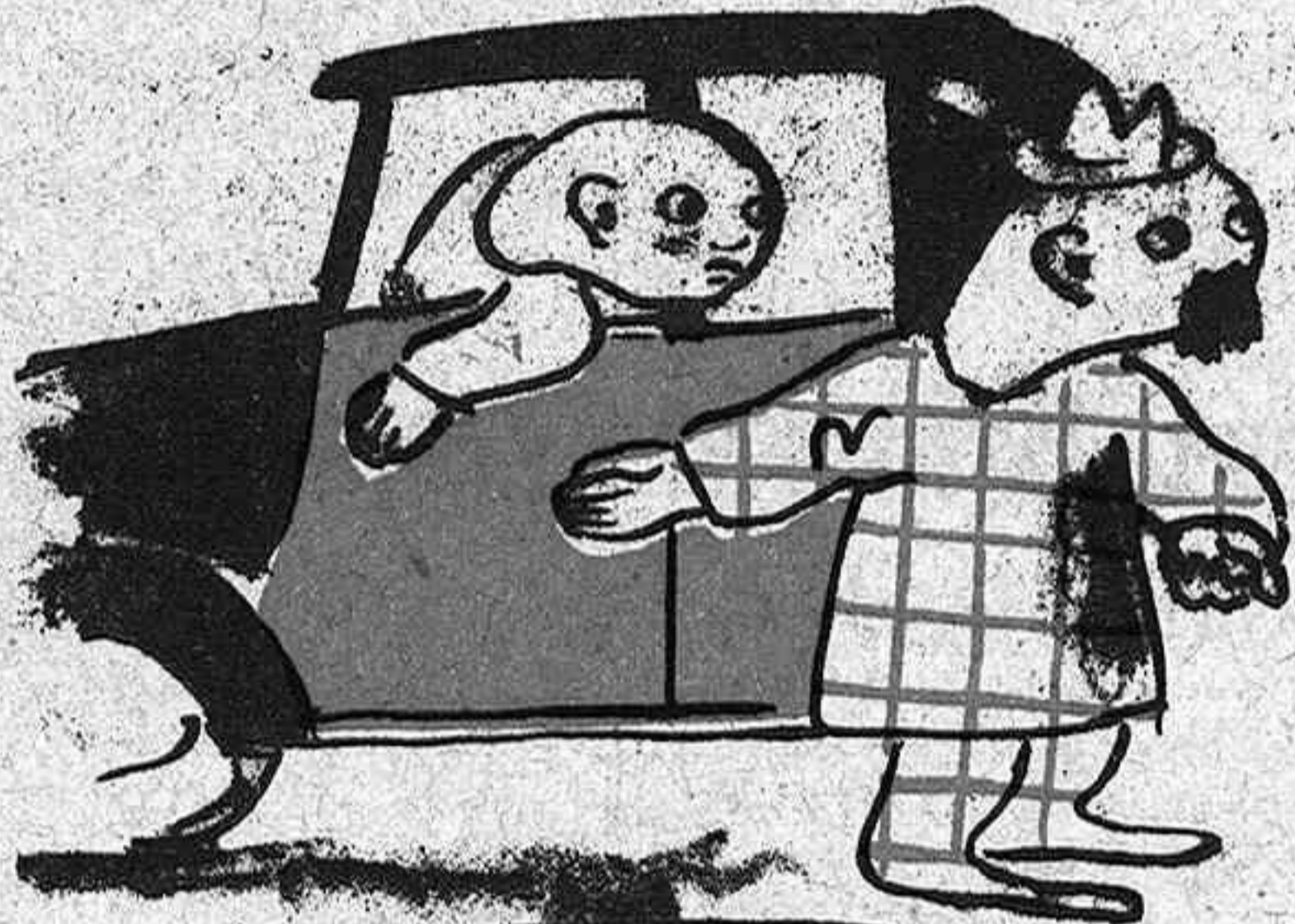
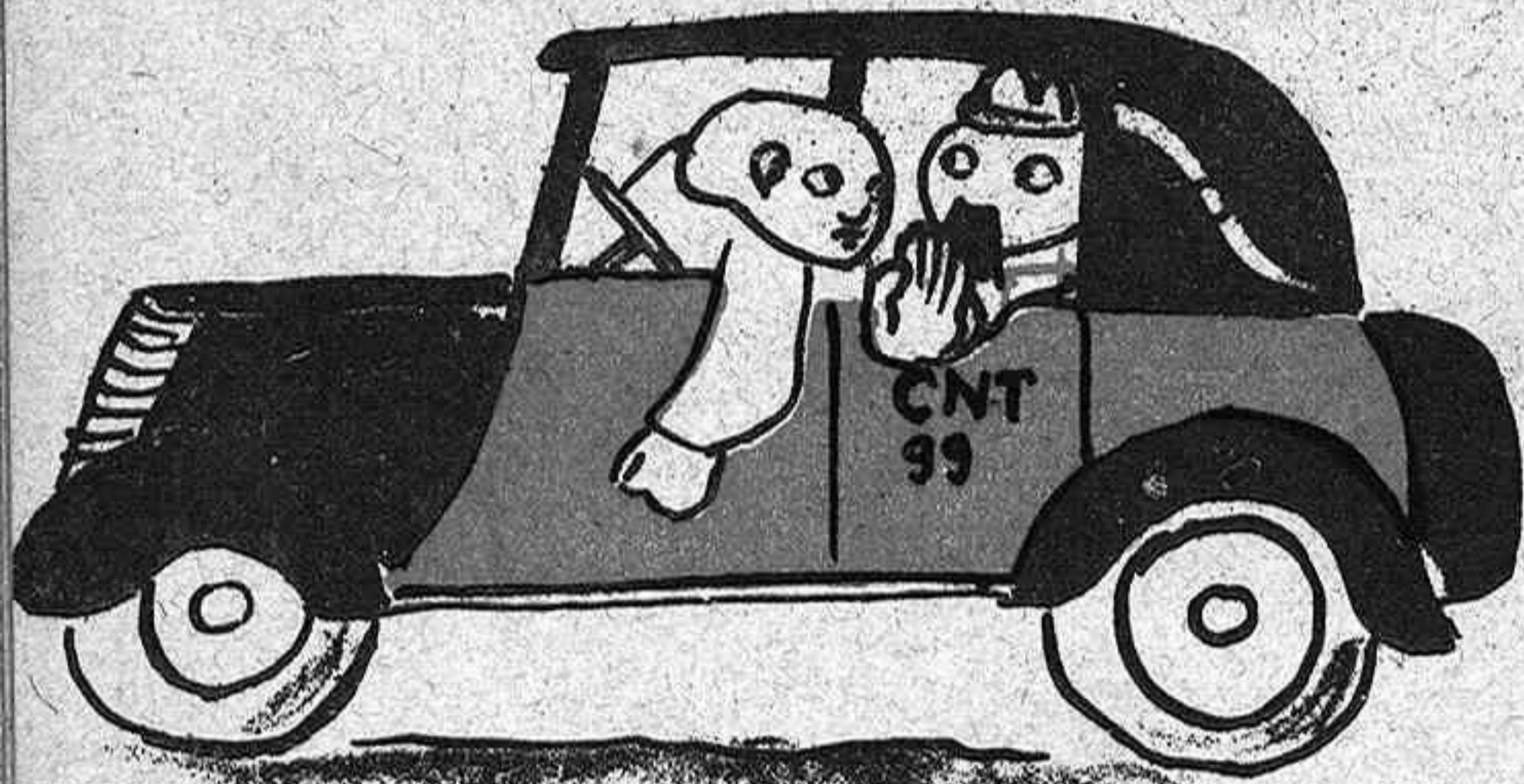
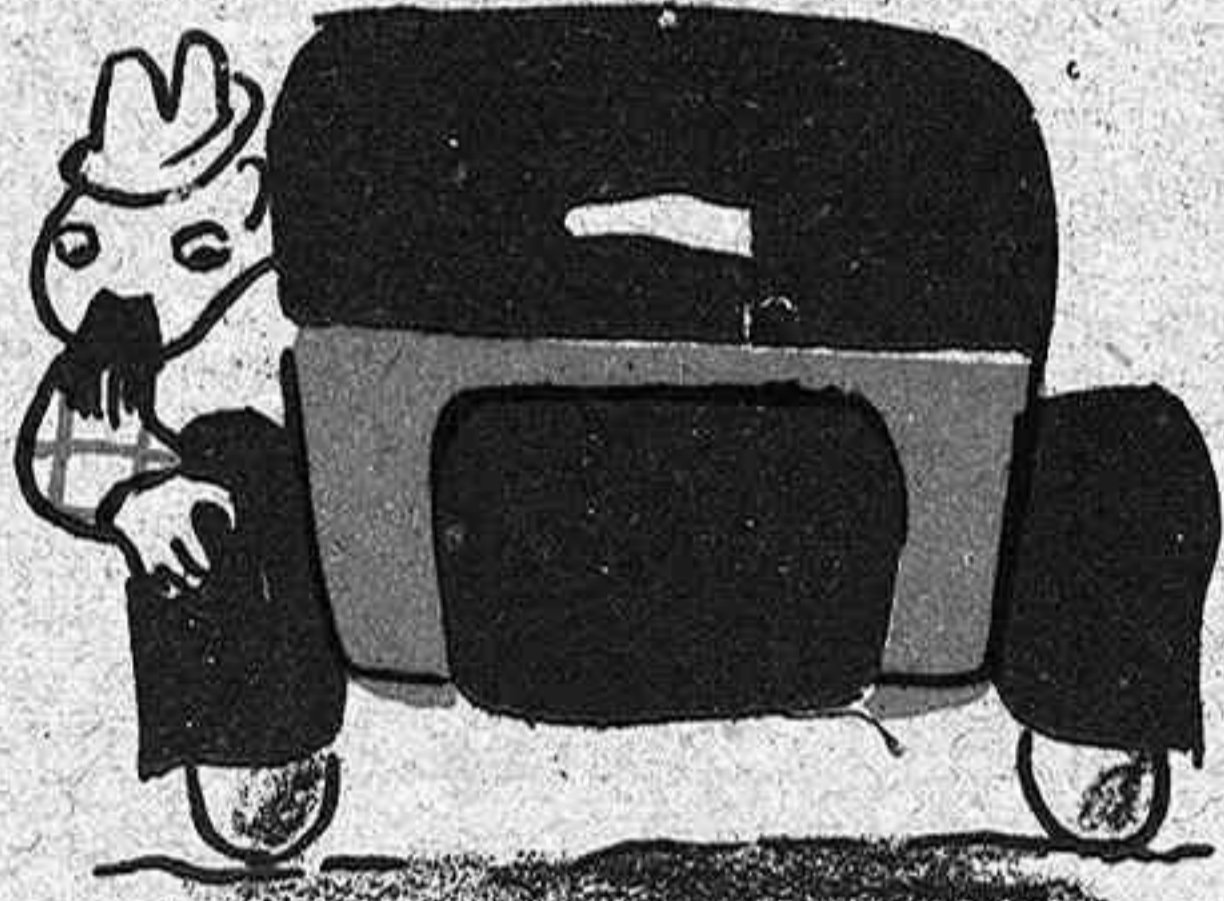
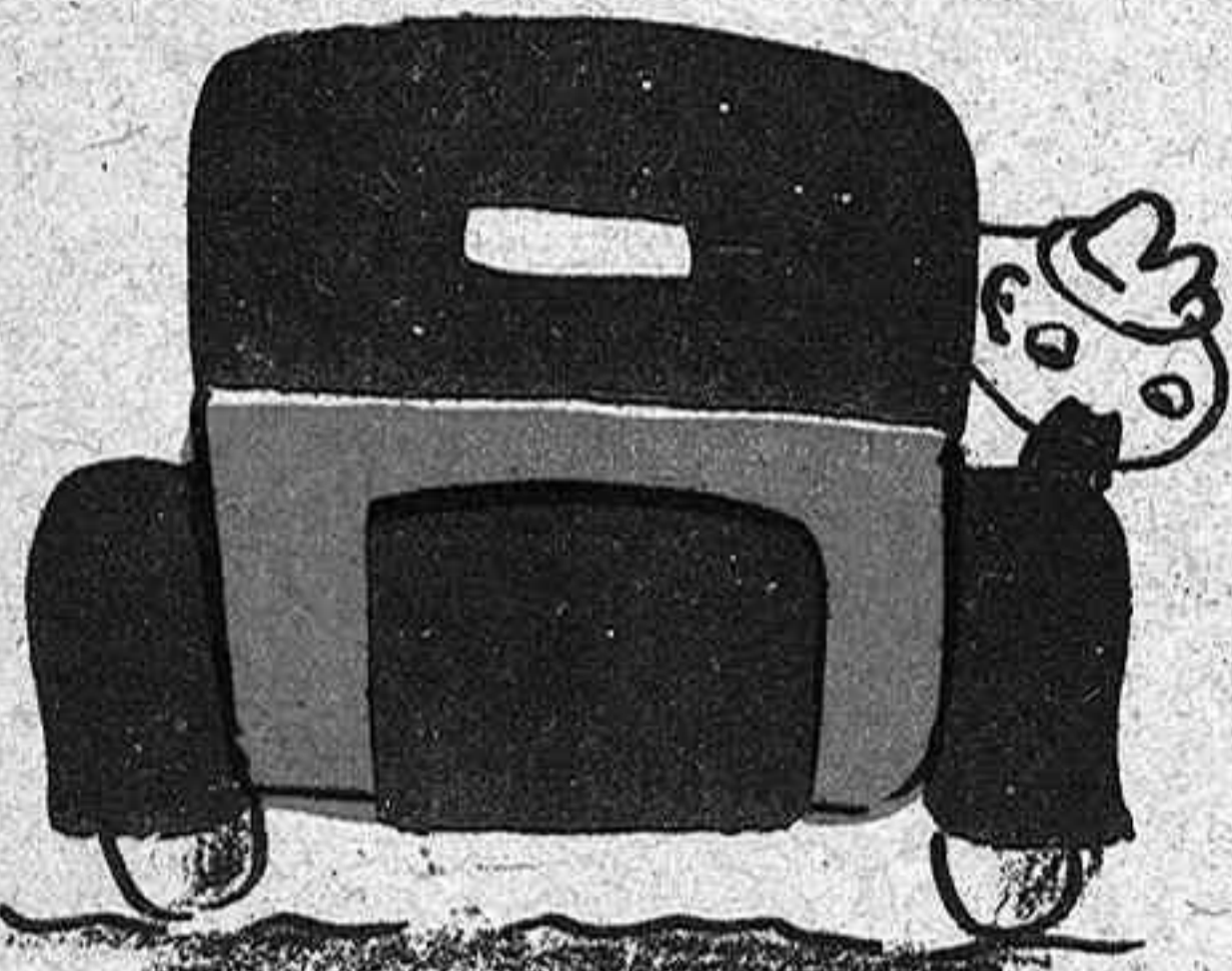
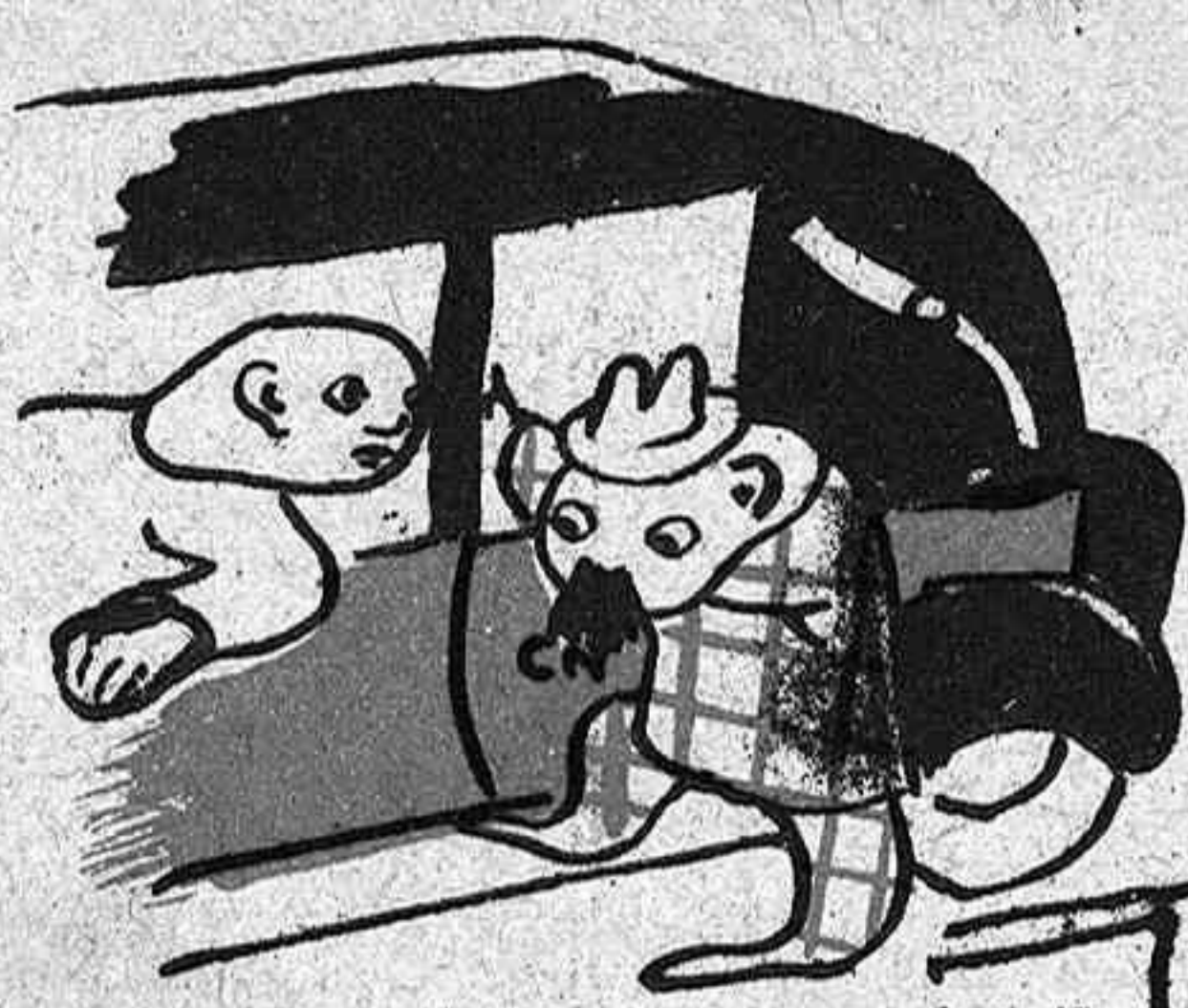
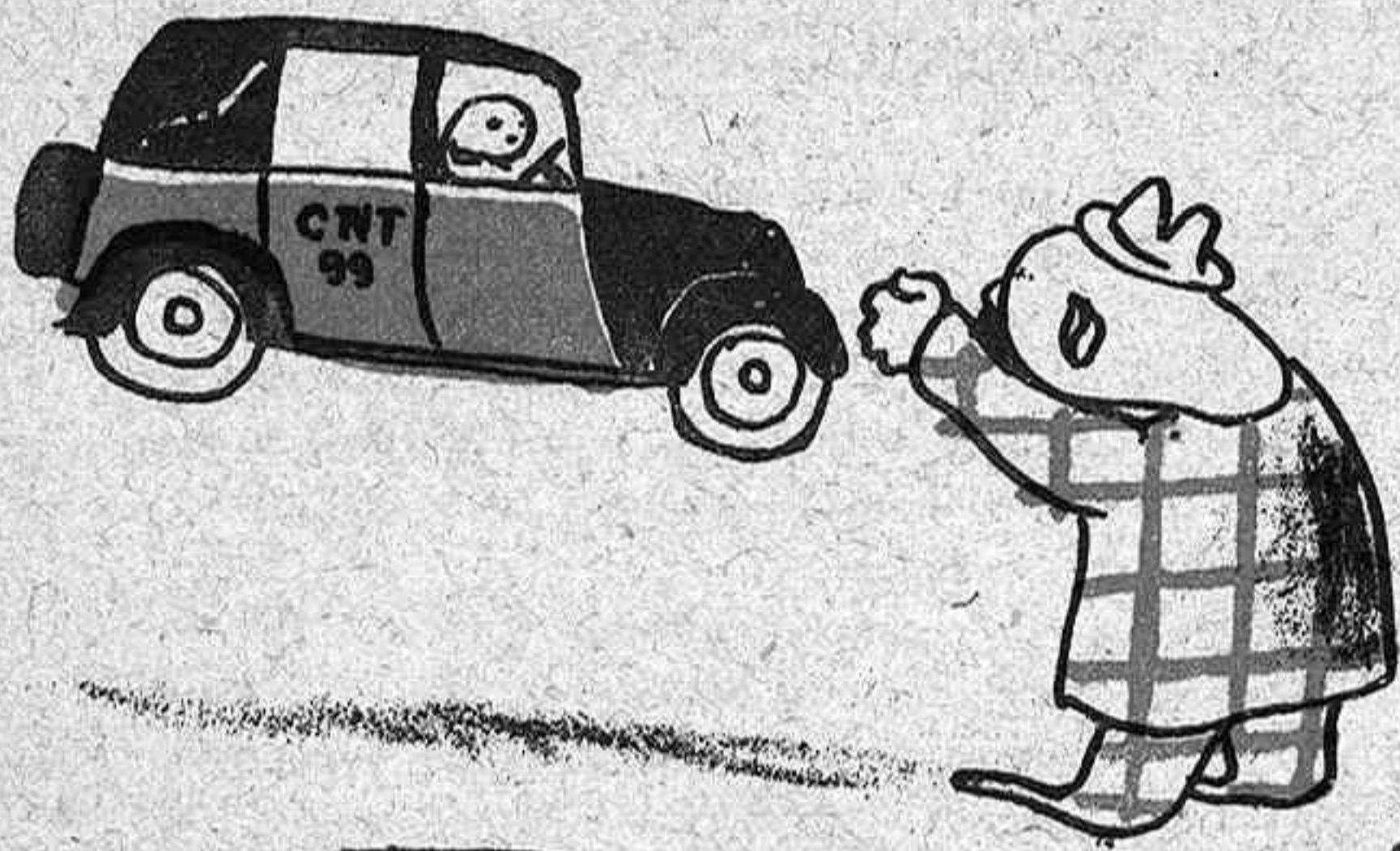
Nosaltres no tenim més remei que felicitar-lo el més nutritivament possible, oferint-li un vermut d'honor.

Aquest número ha passat per la censura

— Tu vas sortir el 19 de juliol?

— Ja ho crec! Vaig anar a la manifestació...!

nyerra

“Cómo hubiese defendido yo a Barriobero”

Ens diu Gonzalo de Reparaz

“Fué la noche de San Juan
Y casi por compromiso...”

García Lorca

Aficionats com som des de petits a les enquestes, i incitats per la «Soli», hem volgut celebrar l'absolució de l'ancià periodista Gonzalo de Reparaz, a pesar de la defensa del *vieux monsieur* (vid. «Topaze») Eduardo Barriobero i li hem anat a preguntar —a Gonzalo de Reparaz— com s'ho faria, cas que se'n presentés l'ocasió, per defensar el seu defensor.

—Pues muy sencillo —ens digué l'ancià periodista—. No tendria más que recordar la immaculada historia de mi defendido a través de toda su vida, y maniobrar y nada más que maniobrar. Hablaría al Tribunal de aquella noche de San Juan en que no hubo la de Dios no es Cristo, porque podría demostrarlo gracias a mi larga carrera diplomática, gracias a mi patrocinado... Sacaría a relucir luego la defensa de mil revolucionarios perseguidos y los sacrificios que hubo que exigir a la infecta burguesía para que yo pudiera cobrar mis minutos. Hablaría, finalmente, del Tribunal al Contado presidido por Barriobero, gracias al cual se ensanchaba el cajón de las multas y la base del antifascismo con los certificados de buena conducta antifascista que en él se exten-

ron. Hablaría de las 800.000 pesetas-humo entregadas al Comité de Milicias Antifascistas. Y, en fin, hablaría tan largo y tendido que el Tribunal se dormiría y mi defendido podría salir absuelto de puntillas.

Els restaurants que servien "a la carta" ara serviran "a la carta de treball"

S'ha acordat als restaurants, menjadors i pessebres la supressió del sistema que fins ara veníem denominant de servir «a la carta». D'ara endavant, doncs, quedarà implantada a tots els restaurants la carta de treball gastronòmica, veient obligats els clients a omplir, abans de començar a dinar o sopar, els encasellats que a continuació s'esmenten:

MODEL DEL MENU "A LA CARTA DE TREBALL"

Nom i cognoms
 Natural de
 Província o Comarca
 Plat que sollicita
 Li agrada sucar o no?
 Li agrada repetir?
 Ho prefereix dolç o bé salat?
 Cas de no haver-hi el plat que sollicita, per què desitja substituir-lo?
 Plats que no li agraden
 Plats que encara que li agradin s'haurà de pintar a l'oli (no d'oliva): Una infinitat.
 Gasta escuradents?
 Té costum de rentar-se les mans amb sabó (1) abans de menjar?

(1) No n'hi ha, naturalment.

Barcelona de del 193...

Signatura del cambrer responsable.

Signatura de l'aspirant a client.

No cal dir que, tractant-se d'una qüestió gastronòmica, tenim «ganes» que l'èxit acompanyi aquesta antifeixista i antivitamínica mesura.

I prou, que diria aquell.

RADIO P.R.O.U.!

(EMISSORA CLANDESTINA)

El dia menys pensat i a una hora que segurament no se sabrà fins després, retransmetrem des de la nostra emissora clandestina, un grandios concert que serà celebrat a París sota els auspicis del Comissariat de Propaganda de la Generalitat, dedicat als catalans presents a la pàtria.

Hi prendran part els més il·lustres «cantamañanas» i els més eminents toca-campanes dels catalans absents.

«SANT ELIES»

— Quina sort! Dóna la casualitat que volia parlar amb vós detingudament.

LLETRES AL DIRECTOR

(LA CAMISA D'ONZE VARES)

Aquesta secció de «l'Esquella» pertany exclusivament al lector del setmanari. Ací és el dipòsit dels planys, queixes i similars que el nostre client té necessitat d'evacuar. «La Camisa d'Onze Vares» acollirà amorosament, setmana darrera setmana, totes les notes que ens siguin trameses en català i sense gaires fal-

tes d'ortografia i de lèxic, referents sobretot a anomalies, barbaritats, obscenitats i coses semblants observades pels carrers de la Barcelona dels nostres pecats. No serà, aquesta secció un pou de literatura o de profunditat. Cal que el lector escrigui viu, curt i substanciós.

EPOCA PALEOLITICA

Tu, camarada:

Que juguem a fer la revolució o què? T'escric a tu perquè tu pots posar-hi "coto", i desfer les maniobres d'aquests burgesots. La catedral encara no l'hem encesa! Quina vergonya! Què diran de nosaltres a l'estranger? Tu ja saps que això de salvar obres d'art s'ha de fer amb un cert estil, i tu no em negaràs que exceptuar la catedral perquè és una obra d'art és prendre el pèl a la gent. Perquè la catedral ni "devenga" ni es pot exportar, i per tant és una obra d'art fallida, de salvament innecessari. Aquests arreplegats del Consell ens estan desprestigiant.

Tu has de començar una campanya on has de convèncer al poble de la necessitat d'encendre la catedral, a fi de demostrar al món que sabem distingir entre una obra d'art parasitària i una obra d'art productiva.

Et saluda

LIBERTARIO PEREZ
GARRIGUELLES

EDAT D'OR

Estimat Director:

Sóc un pobre Lázaro que està desesperat. La revolució ha portat a moltes llars pulcres, endreçades i benestants la desolació, a base de requisas i salvament d'objectes, però el meu cas és únic i sense precedents. En el meu cas, l'obra d'art salvada és la meua veu i l'incantat incante sóc jo mateix. Des de principis de la guerra que porto clavats sota el clatell un cartellet que diu: "Requisado por el Comité Económico del Teatro" i em veig obligat a cantar (com si en tingués gaires ganes, de cantar!) a un preu que no

arriba a ésser ni a preu fet, sinó que es tracta d'un preu desfet i onerós des de tots els punts de vista. Els acomodadors em tracten de tu i em donen uns cops a l'esquena terriblement familiars i les dones que fan la neteja de les sales d'espectacle, compadides pel meu estat de depauperació, m'han ofert repartir-se amb mi l'import de la venda de les burilles que recullen.

El meu estat és ruïnós. Jo, modest patrimoni nacional, declaro solemnement que si això de fer-me cantar a base de tres drets per sessió dura gaire, desapareixeré, per consumpció, del panorama de les glòries ibèriques.

La meua modestia no em permet recordar-vos tot el que valc. No obstant, vós ja sabeu que de prodigis com jo en neixen un parell o tres cada cinc segles i que sóc un gran prestigi. Per què no organitzeu una campanya encaminada a declarar-me monument nacional? Senyor director: arrenqueu-me de les urpes de la Nova Economia!

POLIT LAZAR

LA CONTRAREVOLUCIO

Senyor camarada:

A desgrat que el vaig trobar molt formós i divertit, l'Arc de la Unitat Proletaria erigit a la Rambla de Canaletes amb motiu del primer de maig, he de declarar que el trobo incomplet.

L'experiència ens ha ensenyat que aquests monuments simbolitzant la unitat són susceptibles de fer participar el que és útil i el que és agradable en un mateix conjunt.

Per exemple, si l'Arc de la Unitat hagués estat blindat, amb planxes d'acer proveïdes d'espilleres, i amb nius de metralladores distribuïts aquí i allà, durant

el "putsch" de maig l'Arc, en lloc de jugar un paper passiu, hauria jugat un paper actiu. La despesa, una mica més crescuda, seria compensada de sobres pel rendiment superior.

En fi. Ja sé que a vegades no és possible atinar en tot, però espero que aprofitarem l'experiència i la pròxima vegada ho farem millor.

Li besa les mans,

ONOFRE ESTIGUES I PIC

LA GENERALITAT REVISCOLADA

Excel·lentíssim Senyor:

Sóc un honest botiguer, que tota la vida ha especulat amb el comerç i la indústria de la manera més honrada.

Al principi, abans no em fessin desaparèixer els altres, vaig optar per desaparèixer jo mateix, i m'he estat onze mesos tancat al rebost de la torreta de la meua germana d'Horta.

Ara he trobat tot això molt diferent, i veig amb satisfacció que fins "La Humanitat" s'hi fica. Me l'han canviada com una mitja, l'atrevidota!

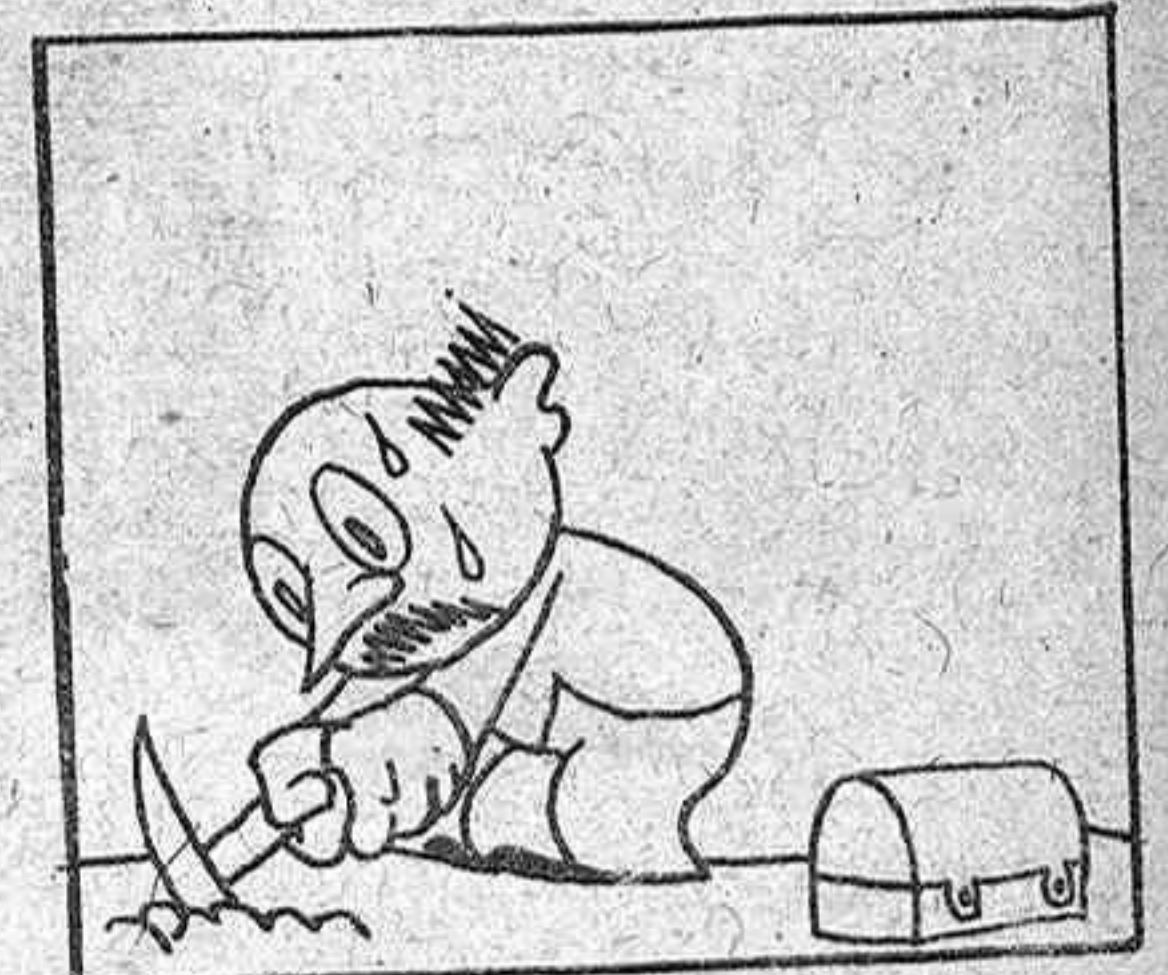
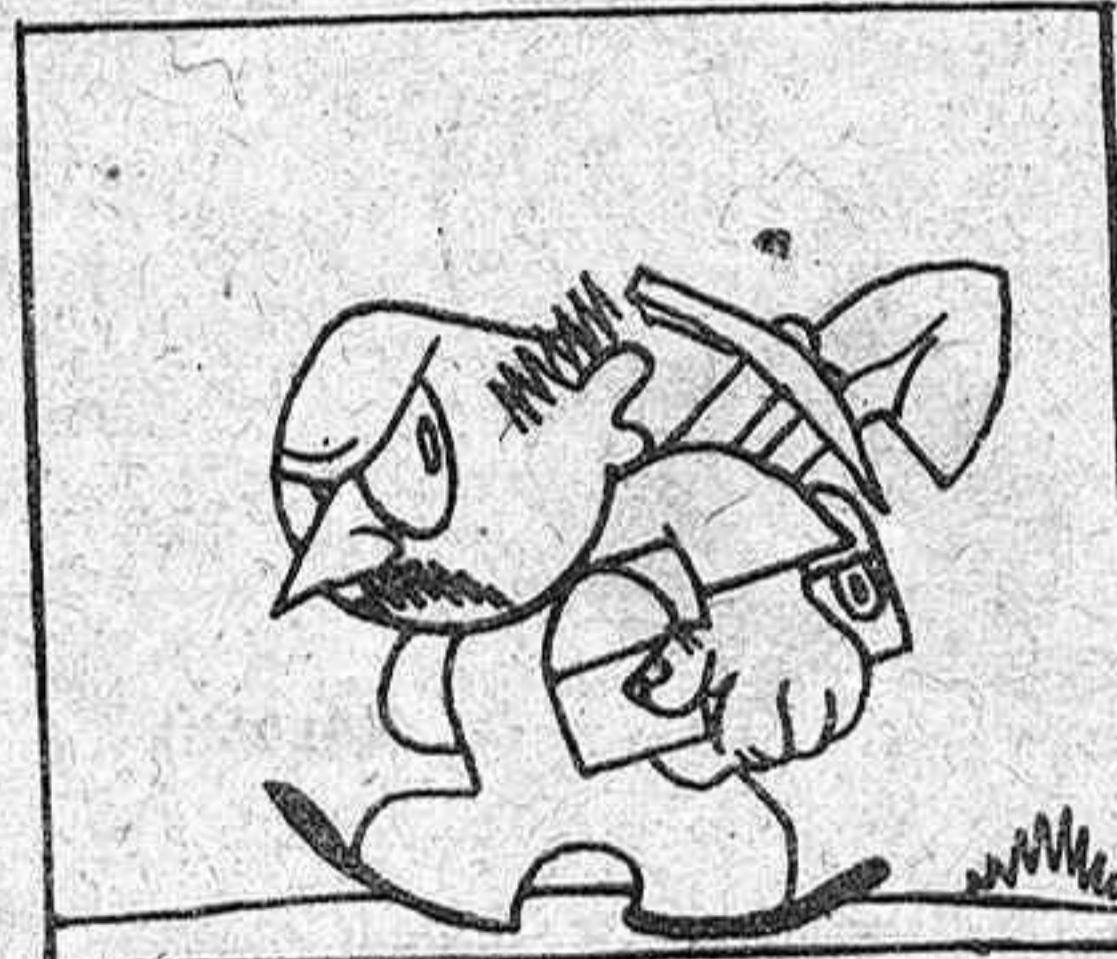
Ja és molt el camí recorregut. Diumenge passat vaig poder passejar amb la senyora i els nois vestits de les festes, i portant uns tortells a les mans rambla amunt i rambla avall, sense que ningú no ens digués ni piu.

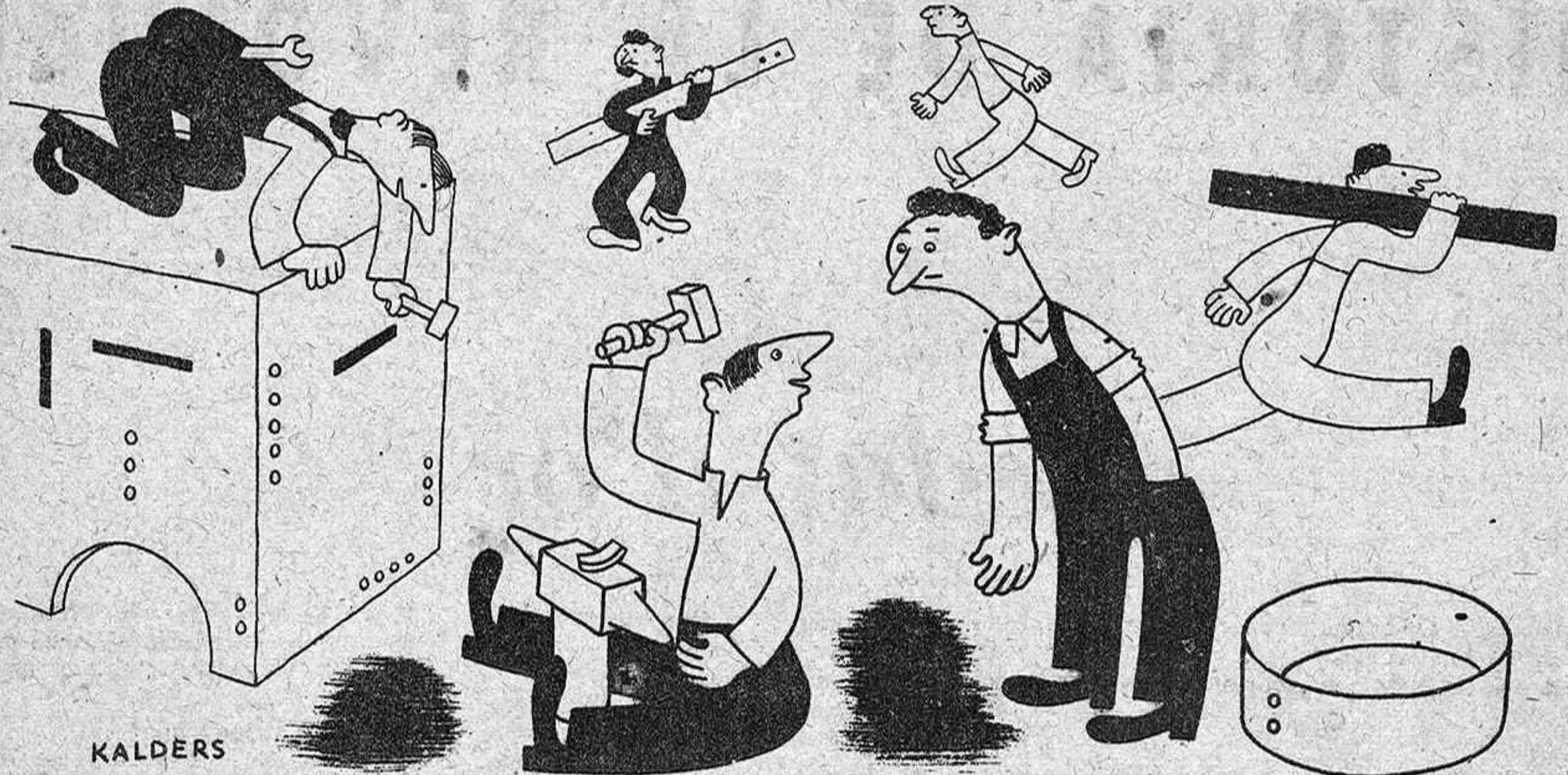
I pensar que per arribar fins a Horta, fa onze mesos, vaig haver de disfressar-me de contrabandista!

En fi, allò ja ha passat i més val no pensar-hi més.

El S. S. S. q. e. l. s. m.,

ESTEVE BRACONS
I CANYETA

KALDERS

— Què feu?
 — Fem tancs, tancs, tancs... que són el vehicle de la victòria.

Per no haver estat passejat, va ésser passejat

Quan la portera va pujar a fer la neteja del pis del senyor Esteve i no el va trobar, va pensar: «Haurà anat a passeig...»

Al dia següent la portera tampoc no va trobar al pis el senyor Esteve, i va pensar: «L'hauran portat a passeig!»

I baixà amb prudent precipitació a la porteria i li va dir al porter:

—S'han emportat a passeig el senyor Esteve!

El porter no ho cregué i per tal motiu va escampar pel barri la notícia.

—S'han emportat a passeig el senyor Esteve! —va dir al del bar de la cantonada i al vigilant i al «sereno» i als amics del senyor Esteve i als Comitès i sots-Comitès de no intervenció del barri.

I tota aquesta gent va exclamar unànimement:

—Quin atropellament! Però si el senyor Esteve era un autèntic antifeixista!

Calía reivindicar el senyor Esteve.

Els Comitès i sots-Comitès de no intervenció del barri varen constituir altres Comitès i sots-Comitès de no intervenció.

Després de tres mesos de breus reunions preparatòries dels Comitès, sots-Comitès, vigilants, «serenos», amics del senyor Esteve, es va arribar a l'acord de preguntar al G. E. P. C. I. si s'havia refugiat allí el senyor Esteve.

Un mes després de la reunió organitzaren una comissió que havia d'anar al G. E. P. C. I.

—Està refugiat aquí el senyor Esteve?

—No; aquí no està refugiat el senyor Esteve —va dir el G. E. P. C. I.

—Ah! —comentà la comissió. I se'n va anar.

Se'n va anar la comissió a visitar les autoritats i significar la seva enèrgica protesta pel passeig involuntari del senyor Esteve.

Les autoritats acolliren amb cortesa tristor l'enèrgica protesta.

Els comissionats cridaren un a un, a duo i a cor: «El senyor Esteve era un gran antifeixista!»

—Era un gran antifeixista! —afegí el vigilant.

—Un gran antifeixista! —elogià el Conseller sense cartera.

—Un antifeixista gran, era! —deia el telegrama dels catalans que lluiten al front de París.

I, després de llegir a les autoritats aquesta concisa lamentació, la comissió se'n va anar.

I la comissió va complir el seu últim i pietós deure: organitzar unes quantes misses clandestines per l'ànima del passejat.

L'assumpte, doncs, quedà passejat. Però un dia la portera va cridar: «Ah!»

Era que el senyor Esteve la saludava somrient mentre pujava al pis.

I la portera va dir al porter:

—El senyor Esteve no ha estat passejat!

I tot el barri se n'assabentà i tots reconegueren que la planxa col·lectiva els posava en ridícul davant el G. E. P. C. I. i davant les autoritats. I tots començaren a sospitar que el senyor Esteve era feixista o un emboscador que si no és feixista està a punt d'ésser-ho segons «La Rambla».

La portera li va retirar el salut i també el porter i el vigilant, i els Comitès i sots-Comitès de no intervenció del barri.

L'ambient que envoltava el senyor Esteve estava molt enrarit. Ja li deien clarament que era un feixista.

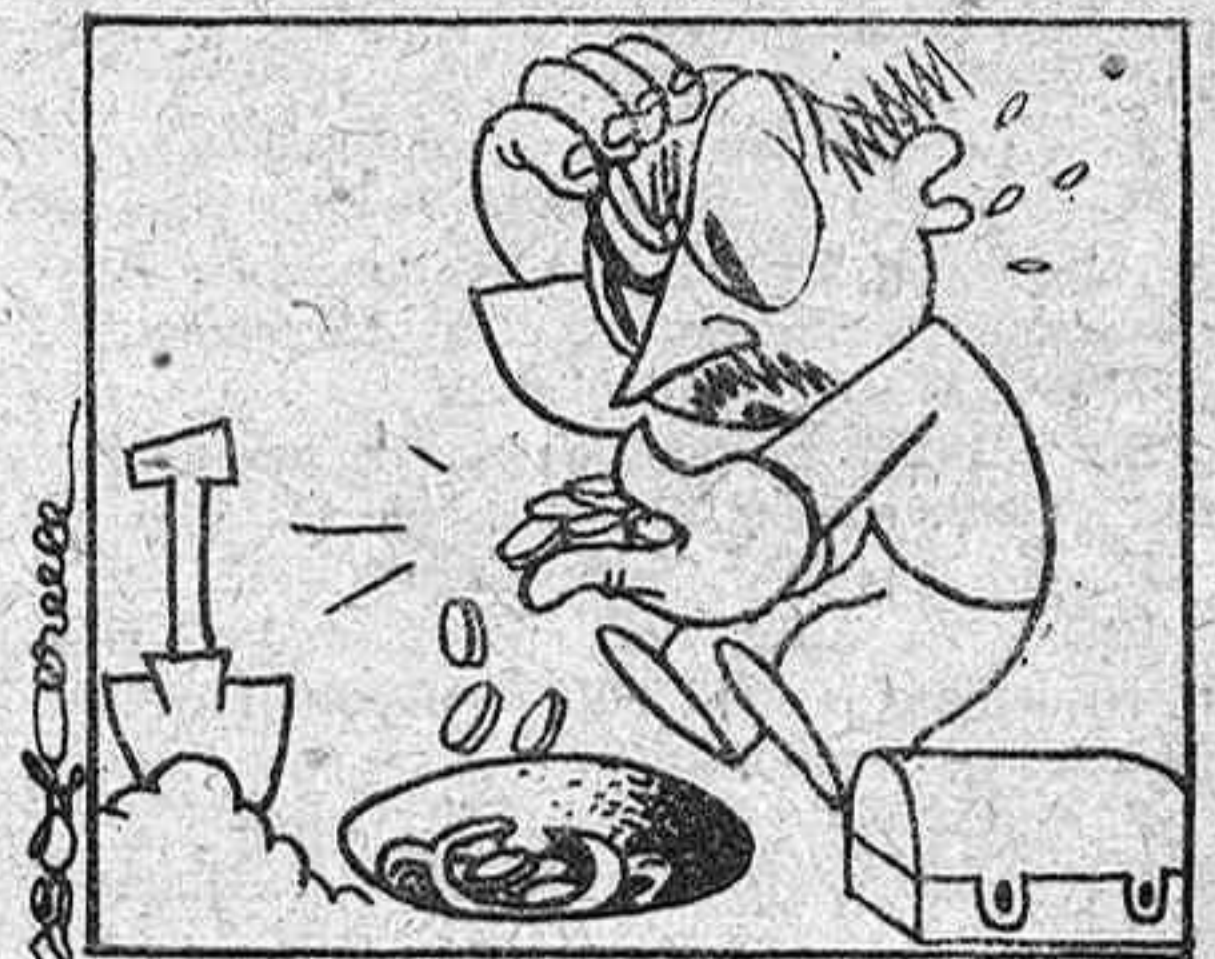
Fins que després d'altres reunions de tots aquests antifeixistes decidiren nomenar una comissió per denunciar a l'ex-presumpte passejat a les autoritats.

—Es un gran feixista! —clamà el vigilant.

—Gran feixista és! —condemnà el conseller sense cartera.

—Un feixista gran, és! —deia el telegrama dels catalans que lluiten al front de París.

Les autoritats brandaven pausadament el cap de dalt a baix. Donarien ordre de detenció. Però no arribaren a temps. Els del barri, fent d'incontrolats, ja havien passejat el senyor Esteve.

HISTORIA DE LA REVOLUCIO

2

edat d'or

Pregunta. — Quin nom li donarem al segon període de la Revolució?

Resposta. — Període constructiu de la C. N. T.

P. — Per què?

R. — Perquè la C. N. T. va entrar al Govern.

P. — I què hi va construir?

R. — Del Govern en va fer un Consell, perquè, si no, no hi hauria pogut entrar.

P. — Per què?

R. — Perquè els anarquistes no poden governar.

P. — Així el Consell de la Generalitat no va governar?

R. — No, senyor; només aconsellava.

P. — I què aconsellava?

R. — Quan un antifeixista se sentia amenaçat i li demanava protecció, li aconsellava que marxés.

P. — Així, encara hi havia feixistes que s'atrevien a matar els antifeixistes?

R. — No, senyor; però hi havia els qui no estaven conformes que es matés els antifeixistes i els que no es volien creure que era la C. N. T. - F. A. I. qui havia vençut el feixisme i guanyat la guerra, i els metges de mutualitats que havien donat d'alta els qui volien estar de baixa, i els advocats que havien acusat algú o havien perdut algun plet o l'havien fet perdre, i els que tenien crèdits contra algú i els que tenien diners i els qui perjudicaven la unanimitat que hi ha d'haver sempre en empreses com els Tramvies, que han d'ésser, com tothom sap, de la C. N. T.

P. — Aleshores, és que tothom ho feia pel seu compte?

R. — Al principi, sí; però després es va constituir l'empresa Patrulles de Control, S. A. que va emprendre el negoci pel seu.

P. — Un monopoli?

R. — No, senyor; hi havia els incontrolats.

P. — Què entens per incontrolats?

R. — Els incontrolats són persones mandades que ningú no vol que sigui dit que ho són.

P. — I, què feien els incontrolats?

R. — Tot allò de més compromís, que si ho haguessin fet persones responsables hauria pogut perjudicar la unitat antifeixista.

P. — I el poble s'hi avenia?

R. — No hi havia més remei que avenir-s'hi o passar per la Rabassada.

P. — Què és la Rabassada?

R. — La Rabassada és un indret allunyat, solitari i romàntic, molt apropiat per passar-hi i traspassar-hi.

P. — Es que no hi havia Tribunals?

R. — Sí, senyor; hi havia els Tribunals

Populars, el Tribunal de Comptes i els Tribunals Particulars de Comitè.

P. — Què feien els Tribunals Populars?

R. — Condemnaven a mort els que es provava que eren culpables i a cadena perpètua els que es provava que eren innocents.

P. — Per què no els absolien?

R. — Perquè si els absolien i els deixaven en llibertat, era com si els condemnessin a mort.

P. — Mira que bé. I el Tribunal de Comptes?

R. — El Tribunal de Comptes era presidit pel senyor Barriobero i servia per fer pagar fortes penyores al comptat i en diners.

P. — I, qui les cobrava?

R. — El senyor Eduardo Barriobero.

P. — I què en feia?

R. — Repartir els diners. Va fer publicar als diaris que havia donat 800.000 pessetes a les Milícies.

P. — Les Milícies devien fer publicar als diaris el seu agraïment, no?

R. — No, senyor. Varen fer publicar que no n'havien vist ni cinc.

P. — Explica'm ara el paper de la U. G. T.

R. — La U. G. T. tenia empleats als Tramvies i els els varen matar i va dir que s'havia d'estrènyer la unitat antifeixista. Tenia empleats al Metro i els els varen acomiadar, i va dir que s'havia d'anar a la unitat sindical. Tenia homes representatius i els els varen matar, i aleshores va dir que allò no podia anar.

P. — I anava?

R. — Sí, senyor, anava.

P. — I no feia res per evitar-ho?

R. — No, senyor, perquè hi havia la guerra.

P. — I els altres, per què ho feien, doncs?

R. — Perquè hi havia la guerra i sabien que tothom sabia que hi havia la guerra i no es podia trencar la unitat antifeixista.

P. — Hem dit que aquesta segona època era el període constructiu. Què es va construir?

R. — Els Comitès, «Nuestra Obra», la Propaganda, les Presons, les Collectivitzacions i el Trencar-Cadenes.

P. — Què eren els Comitès?

R. — Els Comitès, com el seu nom indica, eren uns comitès que n'hi havia de totes menes: de Control, de Defensa, de Fàbrica, de Proveïments, de Transports, de tot.

P. — Quina missió tenien els de Defensa?

R. — Els Comitès de Defensa dels pobles tenien com a missió defensar-se, naturalment, contra la gent del poble.

P. — I els altres?

R. — Anar en cotxe.

P. — En què consistia «Nuestra Obra»?

R. — En requisar cotxes de tota mena, pintar-los de vermell i negre i fer-ne taxis C. N. T.

P. — I la Propaganda?

R. — En fer la Revolució per les parets per mitjà de cartells, per la ràdio per mitjà de discursos i pels carrers per mitjà de pancartes i barraques.

P. — Cita'm els oradors més coneguts de l'època.

R. — Joan P. Fàbregues, doctor Fèlix Martí Ibáñez i Jaume Miravittles.

P. — Què me'n dius de les presons particulars?

R. — Les presons particulars eren uns edificis on es guardaven els presos per saber si eren feixistes o antifeixistes.

P. — I, què es feia per saber-ho?

R. — Negociacions, en uns casos, en altres, no res. I uns eren salvats i altres no.

P. — I no se salvà res més en aquest període?

R. — Sí, senyor; se salvaren obres d'art, joies, coberts de plata, diners i feixistes.

P. — Parla'm una mica de la Nova Economia, ara.

R. — La Nova Economia consisteix en no fer economies. Per aconseguir-ho es posaren deu empleats per cada mena d'autorització, cada un amb un segell de goma, i fer que tot hagués d'ésser autoritzat. Després va venir el decret de Collectivitzacions i tot havia d'ésser collectivitzat.

P. — I va tenir èxit el decret?

R. — En va tenir tant que es va collectivitzar el que es volia collectivitzar i el que no es volia collectivitzar i el que es podia i el que no es podia, i es varen trencar les cadenes allà on n'hi havia i allà on no hi havia.

P. — Què s'entén per trencar cadenes?

R. — Trencar els miralls, apujar els serveis i fomentar el cultiu dels cabells llargs i del descans de tota la setmana a les barberies; collectivitzar les vaqueries i els forns de pa traient els amos perquè robaven el públic i escanyaven l'obrer, donar les terres a treballar a pagesos forasters que abans només eren forasters i no treballaven, etc., etc. Però el principal de la Nova Economia consistia a fomentar l'exportació.

P. — De productes?

R. — Del producte de la venda dels productes i del producte d'altres coses.

P. — Parla'm ara una mica de l'Ordre Públic.

R. — De l'ordre públic se'n deia seguretat interior, que estava assegurada per la Junta de Seguretat Interior en la qual hi ha-

(segueix a la pàgina n.º 422)

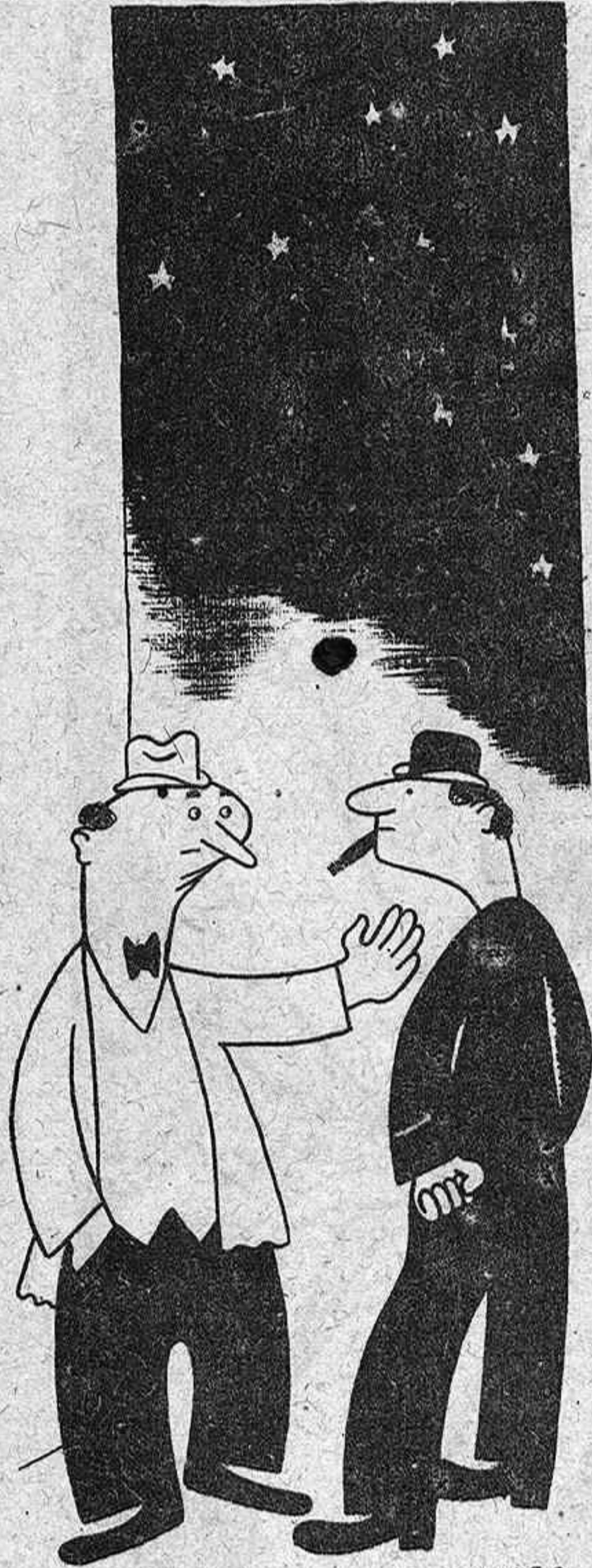

EDAT D'OR

Dibuix de GOÑI

— Jo, com que sóc voluntari, faig el que vull.

L'incontrolat demana al Govern una pensió vitalícia

KALDEERS

LA CRISI DELS BARRETAIRES

- I tu, com et vas arreglar?
— Mira: vaig plegar la botiga de capsells i he posat una casa de barrets.

HISTORIA DE LA REVOLUCIO

(ve de la pàgina 420)

via representants de tots els partits i sindicals i, perquè hi hagués més seguretat, els membres de la Junta assistien a les juntes amb tota mena de precaucions.

P. — El Consell de la Generalitat, què feia mentrestant?

R. — Editava revistes de gran luxe i treballava en l'edició de l'obra «Els Mil i Un Decrets del Consell de la Generalitat».

P. — Els decrets, es complien?

R. — Ja! ja! ja!

P. — Molt ben contestat. Ara, a veure si saps alguna cosa de les indústries de guerra?

R. — No, senyor; no en sé res. I vostè?

P. — Home... si en saps alguna cosa, et pensés que t'ho hauria preguntat? I de la guerra al front d'Aragó, què en saps?

R. — La guerra al front d'Aragó la feien als altres fronts.

El Govern d'Espanya rep cada dia cartes de gent sol·licitant subvencions, emprèstits i pensions.

Totes aquestes cartes són de braus antifeixistes de la reraguarda que volen així aixafar el feixisme.

El Govern, que és gran admirador de L'ESQUELLA, ens ha tramès la carta d'un incontrolat en la que li sol·licita una pensió vitalícia, justificant els motius que té per a fer aquesta petició.

Va la carta:

Senyor Govern d'Espanya.

Molt senyor meu i estimat correligionari:

Abans que res haig de fer constar que jo sóc un proletari ibèric calumniat. La meua bona fe ha estat violentada per circumstàncies adverses. En una paraula, he tingut mala sort. Sí, senyor Govern. Tot el que he fet des del 19 de juliol ha estat contra la meua bona voluntat. Jo mai no he volgut matar ningú. Cregui'm, senyor Govern.

En els primers dies del moviment em varen destinar a vigilar els presos feixistes i els sospitosos. Com que jo no coneixia prou bé el fusell que em varen donar, se'm disparava freqüentment i, amb tan mala sort, que cada vegada matava, sense voler, naturalment, un o dos dels presos que vigilava.

Vaig dimitir d'aquest càrrec. Em nomenaren inspector. Jo bé inspeccionava tot el que portaven als presos i registrava els paquets que els enviaven, però la meua adversitat era evident. Cada dia apareixien un o dos emmetzinats o penjats d'una corda. Com, dimoni —pensava jo—, han passat una corda sense haver-la vist jo? Era indubtable que els presos tenien fora terribles enemics que burlaven diabòlicament la meua vigilància.

També vaig dimitir d'aquest càrrec.

Jo no volia matar gent, jo volia justícia i res més que justícia.

I em vaig fer de les Patrulles de Control. Un dia perseguíem un feixista que s'havia fugat a la Rabassada. Jo prou corria

darrera d'ell per agafar-lo viu. Però el meu cap va ordenar-me que disparés o si no ell, el cap, em dispararia al cap a mi. Què havia de fer jo en aquelles circumstàncies, senyor Govern? Què haurieu fet vós? Total: vaig haver de matar el feixista. També vaig dimitir d'aquest càrrec.

Calia buscar un altre destí. Un dia, tot xiulant alegrement, vaig requisar un auto que, per l'aspecte, era l'auto d'un feixista. El vaig pintar de roig i negre i va quedar convertit en taxi de «Nuestra Obra».

Com que jo no coneixia prou bé el cotxe i no tenia suficient noció de la velocitat, un dia vaig veure'm precisat a atropellar una vella; un altre dia un nen i una dida; un altre dia un delegat que encara no havia estat empresonat; i un altre dia un conseller sense cartera. Però no tot havien d'ésser atropellaments; també vaig passejar molt a gust a molta gent.

Veient que, ni fent d'inofensiu taxista, podia defugir el meu advers si de matar la gent:

També vaig dimitir d'aquest càrrec.

Per tant, he decidit, senyor Govern, restar ocios tota la meua vida. No vull ésser mai més un assassí involuntari.

Però jo haig de viure, senyor Govern; i jo li ofereixo la meua ociositat com una garantia de seguretat a la reraguarda a canvi d'una petita pensió vitalícia. Crec que aquesta proposició li convé, senyor Govern. Per vós, destinar-me una pensió, seria una petitesa i per mi una gran tranquil·litat d'esperit. Amb poqueta cosa en tindria prou. Ja tinc un piset requisat que, amb això de la municipalització de la vivenda, mai no pagaré el lloguer. Estic segur, per les raons exposades, que seré atès en la meua justa petició. Oi que sí, senyor Govern?

I res més per avui.

Disposi, senyor Govern, del seu segur servidor que ho és i li petoneja les mans,

Liberto Germinal Garcia,
(a) «El bizco de Cuenca».

—Venim a fer un registre.

—Oh, no cal pas que es molestin. Ja ho tinc tot registrat.

ESQUELLOTS

UN SAVI DE DEBO

Com tothom sap, el doctor Serra Hunter és un savi, la intel·ligència del qual està ocupada en especulacions tan elevades, que no té temps de fixar-se gaire amb les coses d'aquest món.

Un dia, li fou encarregada una de tantes conferències comarcals, i l'home, una mica d'esma, se'n va anar al poble que li havien dit (no estava absolutament segur que fos aquell, ni estava absolutament segur que hagués de donar una conferència i dubtava una mica de si en realitat ell era el doctor Serra Hunter).

Per tal d'anar sobre segur, el doctor es dirigí a l'adreça convinguda i preguntà al responsable:

—Escolteu: que doneu una conferència avui?

—Sí.

—I qui és que la dona?

—Un tal Serra Hunter.

—Ah! En Serra Hunter sóc jo...

Va fer un sospir de satisfacció i s'escorregué cap a dins beatíficament.

SABER ARREGLAR-SE LES COSES

Dintre el mateix cicle de conferències comarcals, en Rafael Tasis i Marca va veu-

re's en el tríngol d'ésser presentat per un conseller de cultura rural. Pels precedents, semblava que el conseller passaria ell mateix per un mal pas o hi faria passar en Tasis i Marca. A l'hora de la presentació, l'home optà elegantment per partir la diferència:

—Us presento el company Rafael Tasis i Marca, del qual no us puc dir res perquè no el conec ni sé qui és. De totes maneres, com que ja el sentireu parlar, vosaltres mateixos us en podreu formar una idea...

ATAVISME

Un ciutadà entrà en un centre oficial encarrregat responsable d'un aspecte essencial del nou ordre revolucionari.

Féu una gestió amb resultat satisfactori i, en acomiadar-se satisfet, digué de rutina:

—Apa, adéu!

El responsable del centre el féu tornar i tot indignat li digué:

—¿No sabeu acomiadar-vos amb altres paraules més revolucionàries?

El ciutadà, tot esverat, volgué rectificar i digué, marxant tot atabalat i ensopegant amb la sevaombra:

—Sí, teniu raó, dispenseu. Apa! Salut, i fins a demà, si Déu vol...

Ja no l'han vist més!

EL TEATRE.

Un bon dia, després de la col·lectivització dels espectacles públics, estava Hipòlit Lázaro cantant «Rigoletto» al Tívoli per a justificar el migraut estipendi de quinze pessetes diàries.

Un tramoïsta se'l mirava tot il·lusionat i embadalit des dels bastidors de la primera caixa.

Al final d'un pinyol, en fer la sortida d'escena l'Hipòlit, li digué al companyero tramoïsta:

—Fixa-t'hi bé, noi, que demà cantaràs tu i jo pel mateix preu faré de tramoïsta.

«EGALITE»

Es celebrava al Tívoli una assemblea del «Comité Económico del Teatro» per a regularitzar la marxa de la col·lectivització dels espectacles públics.

Un acomodador demana la paraula per a protestar que Marcos Redondo no canti cada dia així com ell i els altres companys treballen cada dia sense interrupció.

Un companyero fa veure al demandant que Marcos Redondo cada vegada que canta fa pujar la recaptació en més de 2.000 pessetes.

L'acomodador, lluny d'avenir-se a aquesta raó tan contundent, modifica la seva proposició i demana que en vista d'això Marcos Redondo cada dia que no canti posi de la seva butxaca aquestes 2.000 pessetes de diferència.

SERENITAT A LA RERAGUARDA

El dia que la nostra ciutat fou criminalment bombardejada pels canons d'un vaixell de guerra italià, en un centre oficial molt responsable es trobaven els més responsables personatges jugant al tuti en el moment precís de l'atemptat.

Sonaren les sirenes i s'apagaren els llums.

Els jugadors, sense immutar-se, obriren un calaix de la taula, tregueren cinc espelmes, les encengueren i prosseguiren, amb el to solemniat de persones de tanta responsabilitat, fent el tuti.

UN DEUTE MALAGUANYAT

Quan els patrullaires feien aquelles recollides de clients dels bars i els portaven a Sant Elies i allí els imposaven una quota de guerra a canvi de la llibertat, un conegut nostre tingué la pega d'ésser requisat dotze nits seguides i pagà dotze vegades seguides cinc duros per a poder anar a dormir al seu domicili.

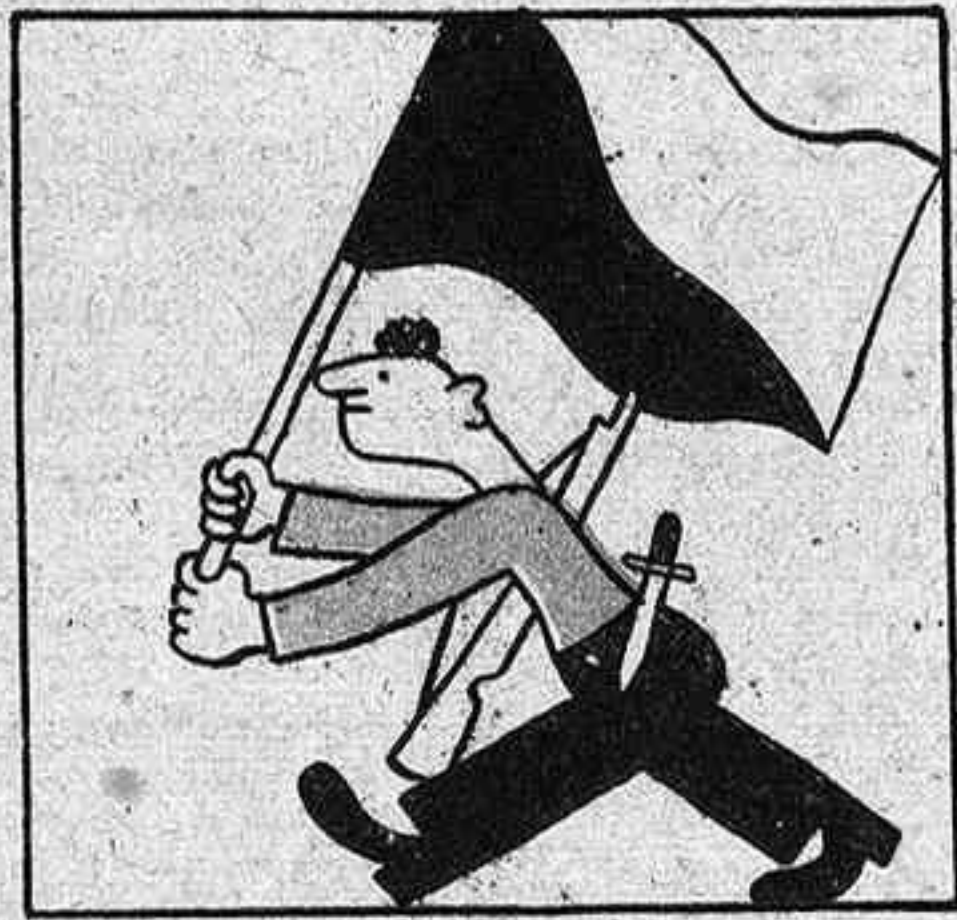
La nit que en feia tretze, un cop agafat i portat a Sant Elies, es trobà que no portava els cinc duros.

Com que era ja tan bon client i tan conegut, li fou permès quedar-se a deure i obtingué de fiat la llibertat a condició d'anar l'endemà sense falta a pagar religiosament (a Sant Elies).

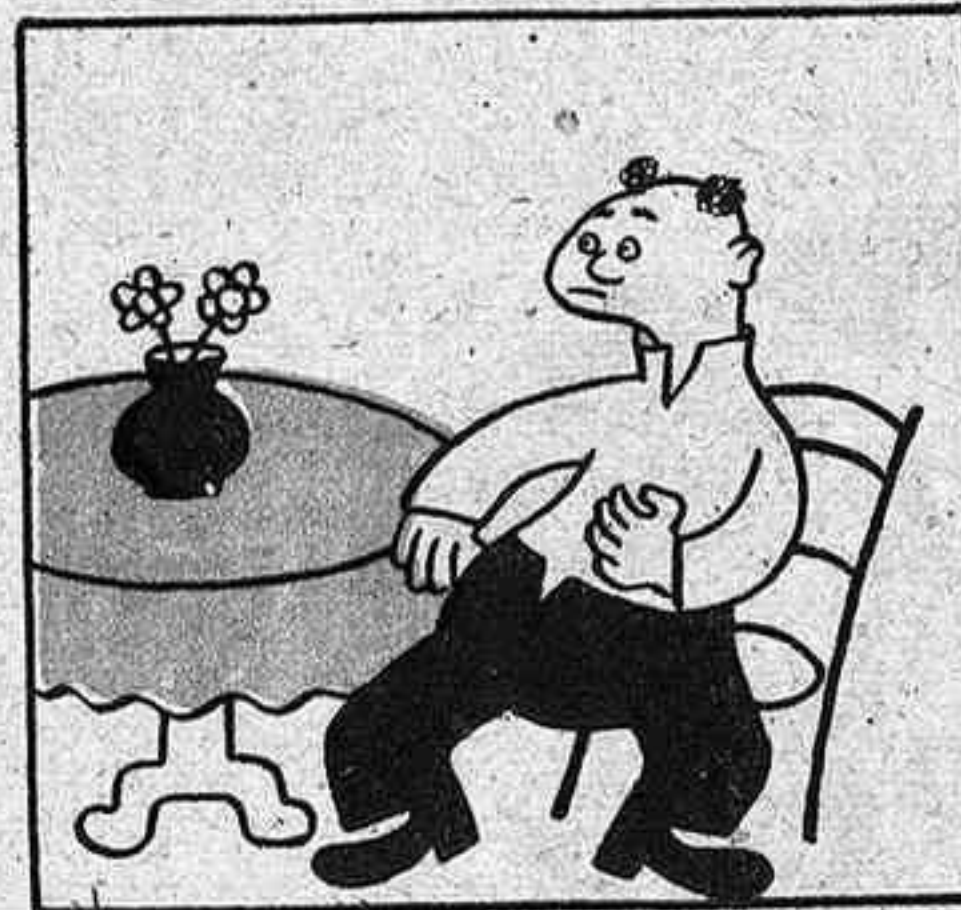
L'home, home d'honor i de paraula, ho volgué fer com ho havia promès i, en anar l'endemà amb els diners als dits per pagar aquell deute d'honor, es trobà amb l'insòlit fet que els creditors havien mancat al compromís.

Ja no hi eren. Havien estat dissolts i desnonats.

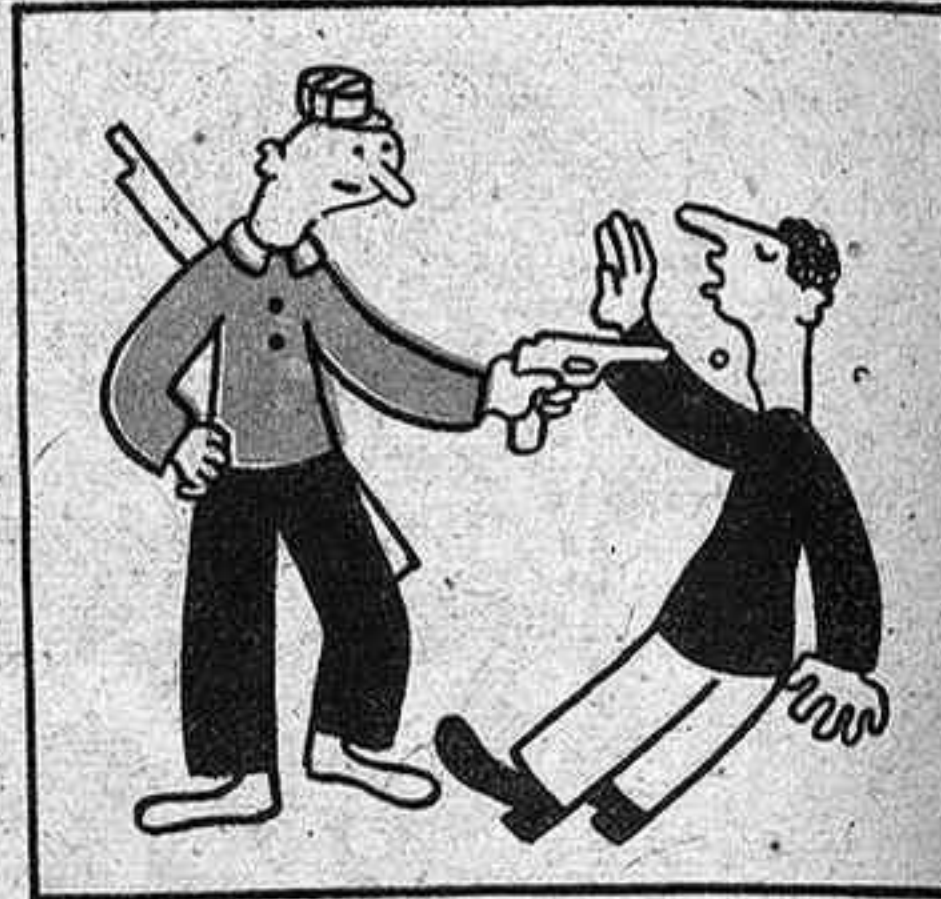
El nostre conegut encara no se'n sap avenir.

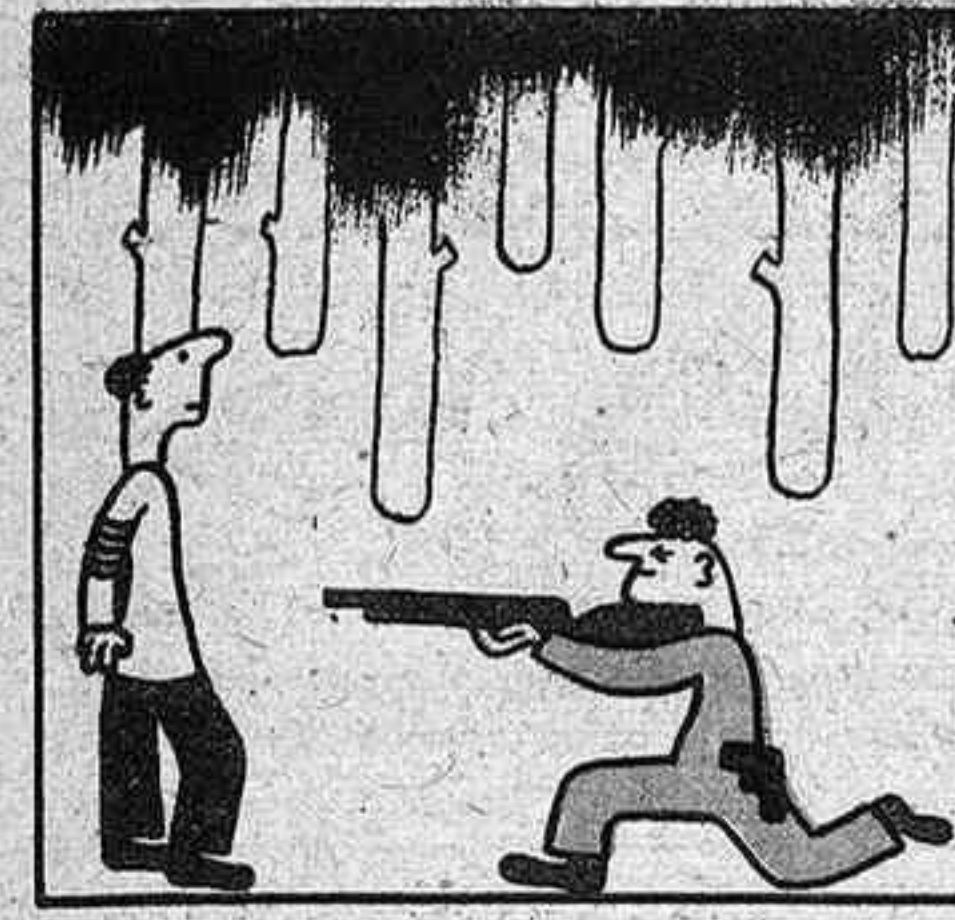
1.—Un cop vençut el feixisme surt el gra de l'anarquisme.

2.—El pobre senyor Narcís esclaiat no es mou del pis.

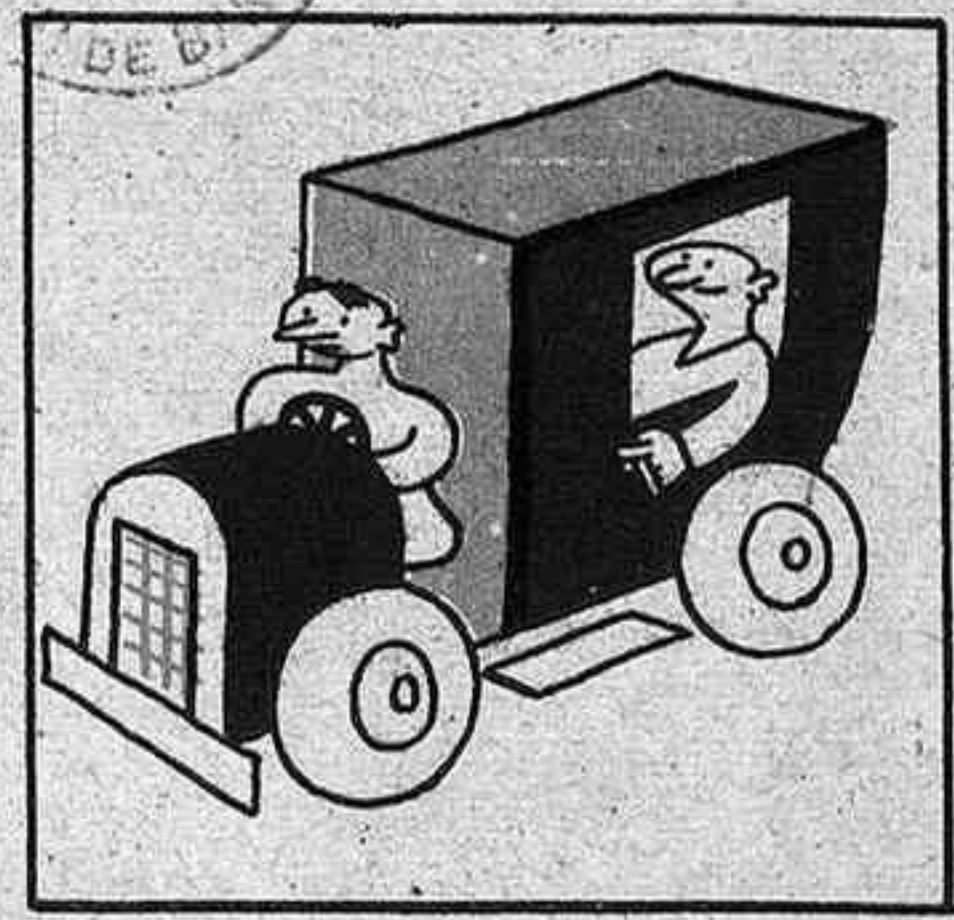
3.—Patrolles d'incontrolats passegen atrafegats.

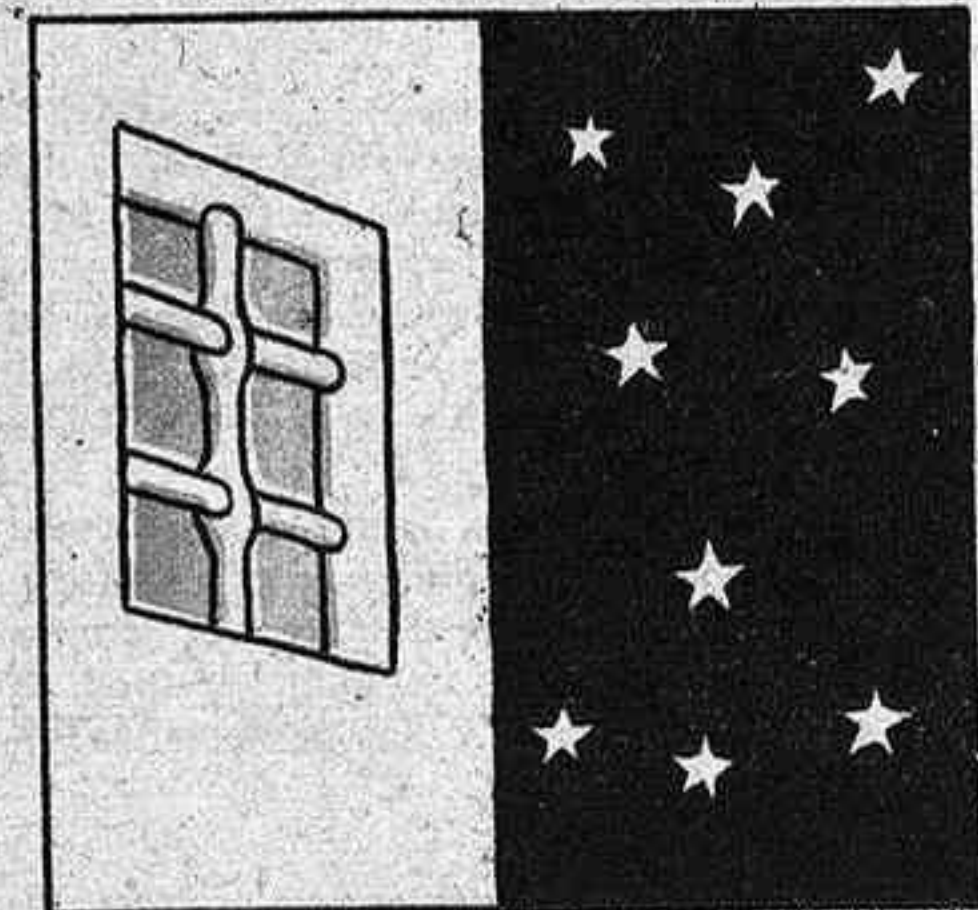
4.—I de tanta passejada n'és camí la Rabassada.

5.—Es suprimeix el burgès i es multiplica per tres.

6.—Que fumen cigars de preu i ni al «water» van a peu.

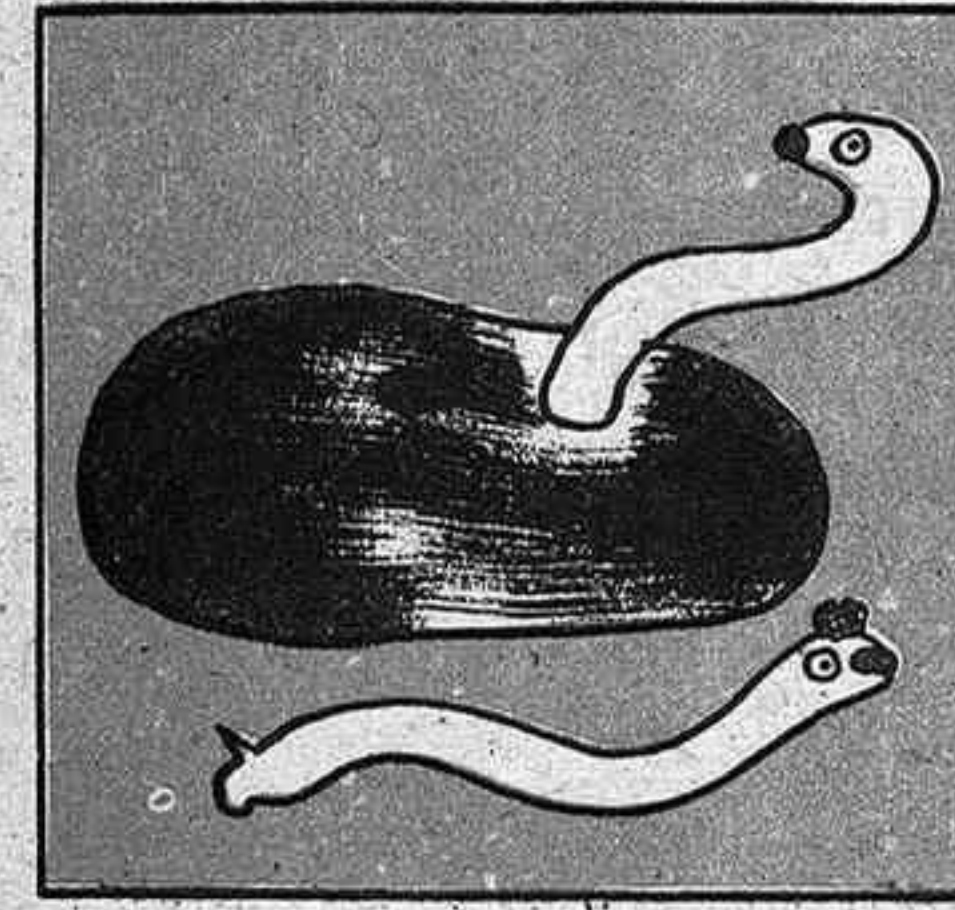
7.—Sense arguments ni raons collectivitzen presons.

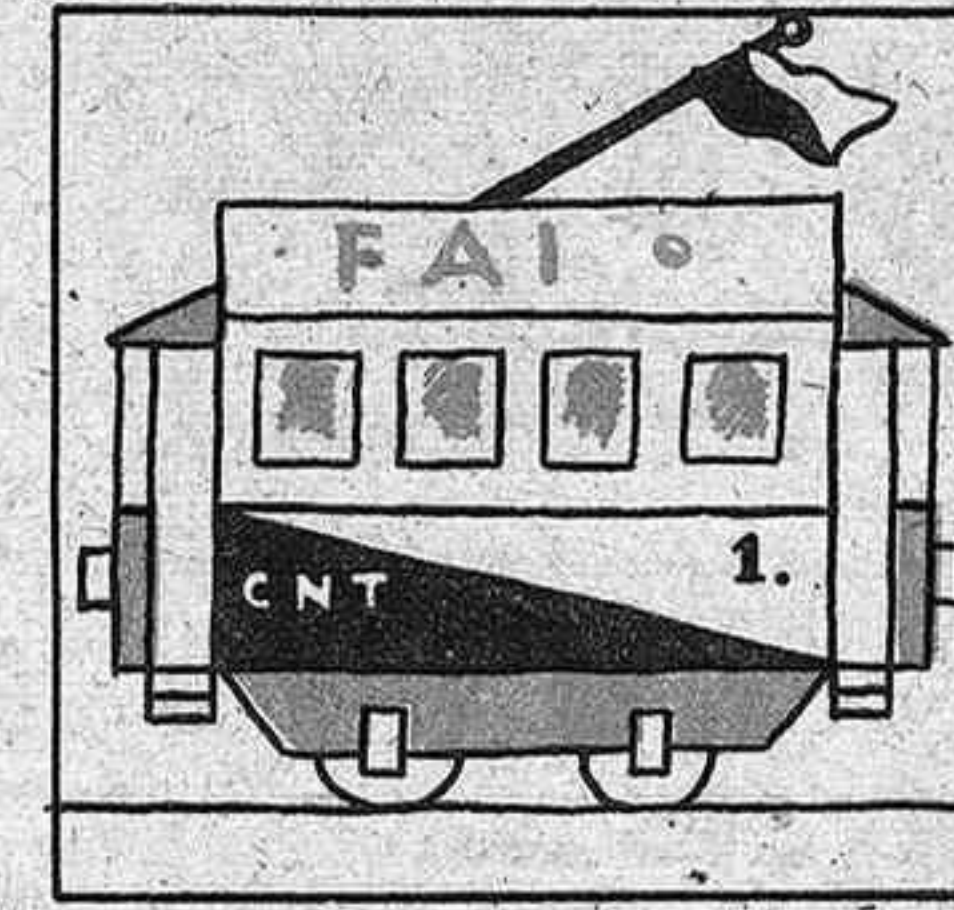
8.—Els devots de Sant Elies passen moltes «perreries».

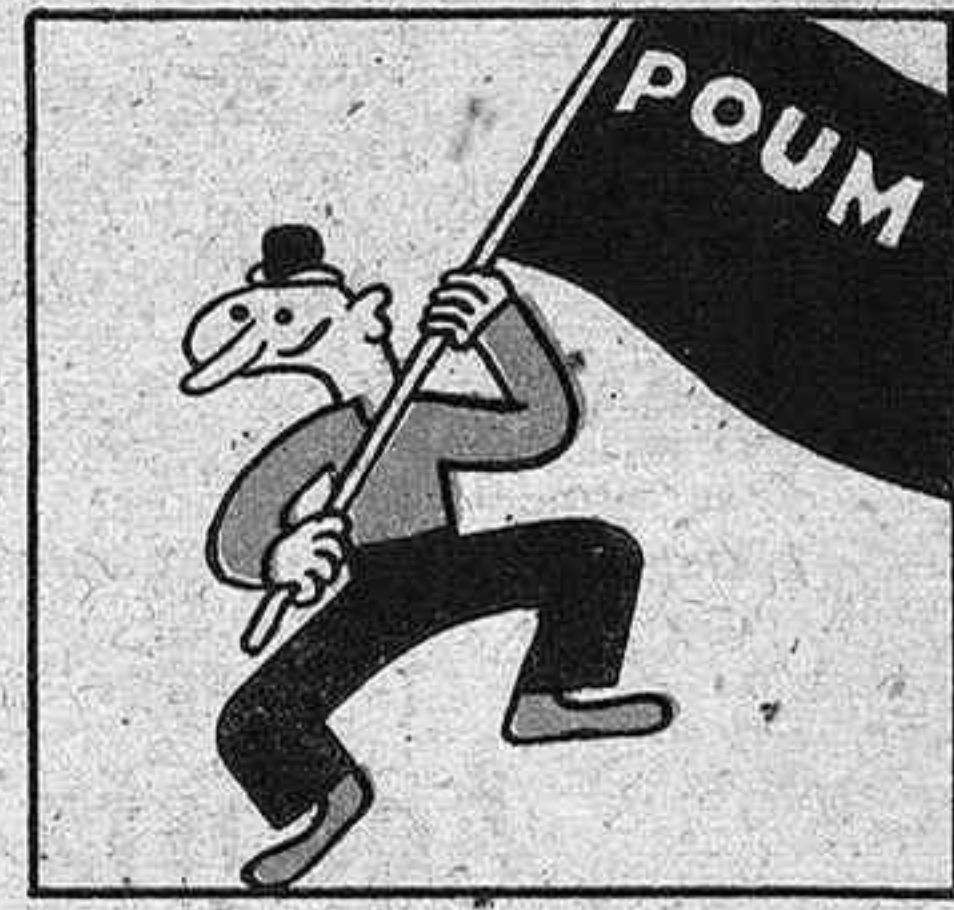
9.—Naixen prestigis locals dels d'empremtes digitals.

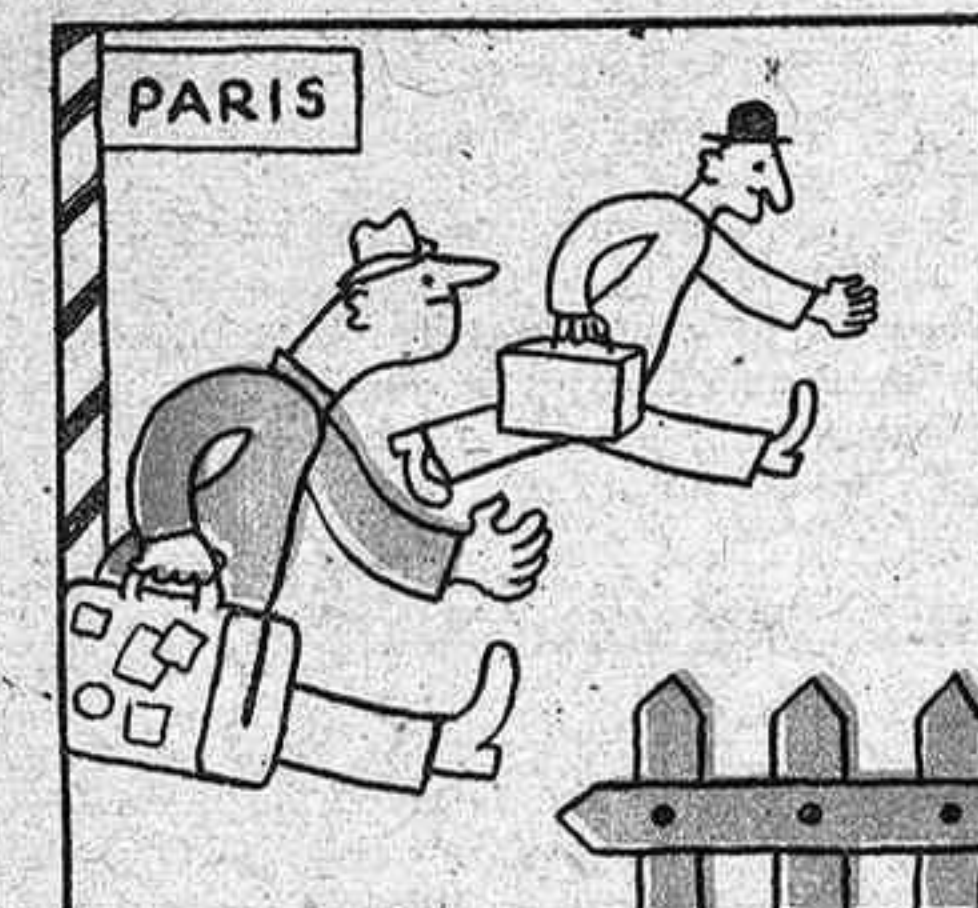
10.—Per no vendre-les barates, es podreixen les patates.

11.—Com que no tenen manies ens han pintat els tramvies.

12.—Entretant la gent del «Poum» fa política-patum.

13.—Els que els cou molt el país toquen el dos a París.

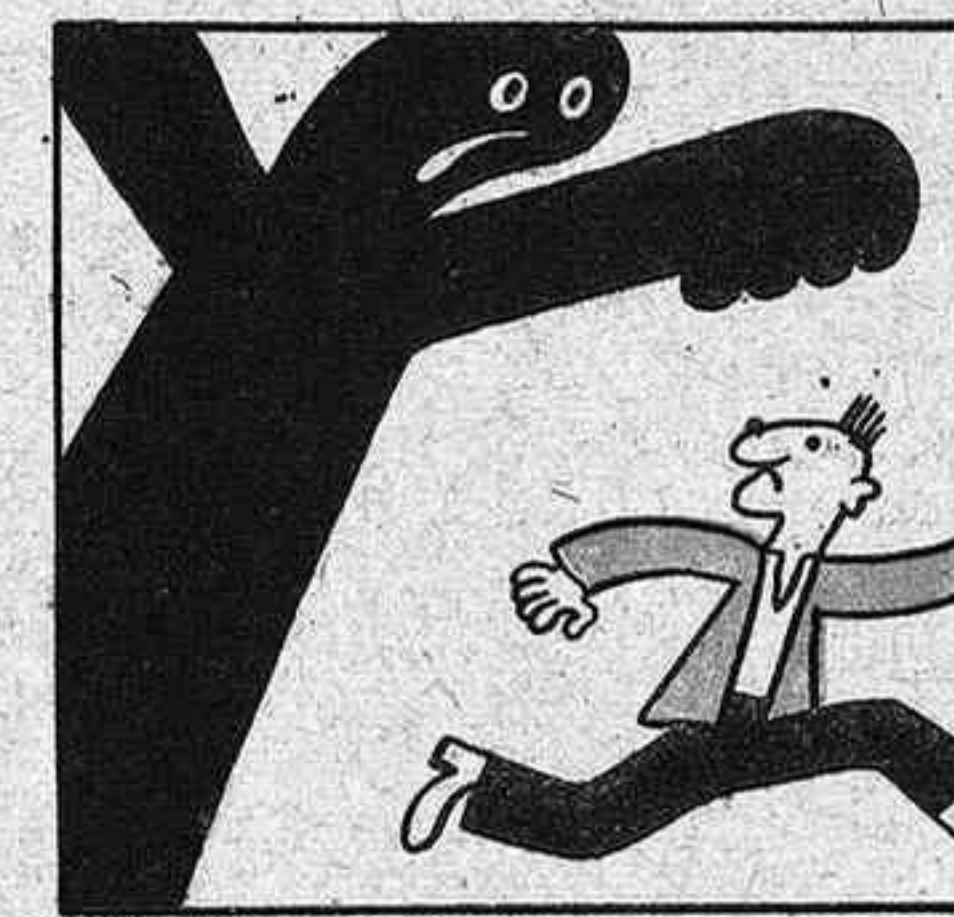
14.—I us diuen, si no són com cal: —Que van en missió especial!

15.—Els que volen ser ministres de sobte se'ns fan nudistes.

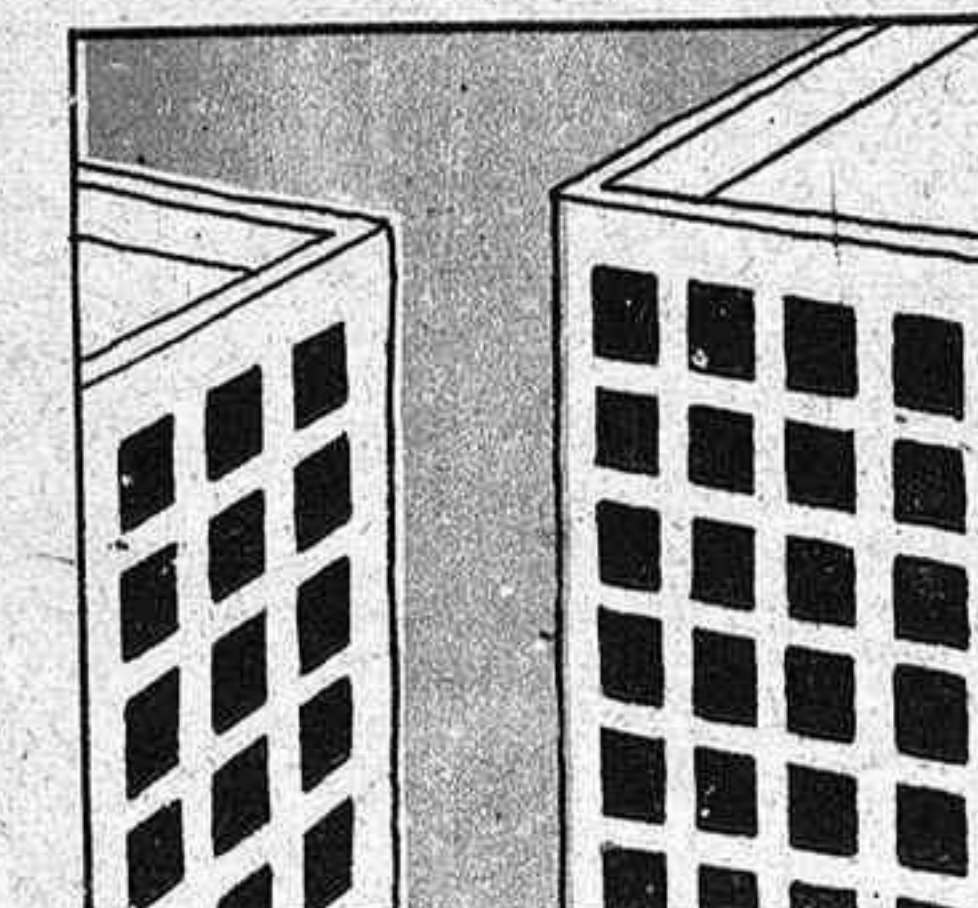
16.—L'incontrolat, amb cautela, es fa l'amo de la «pela».

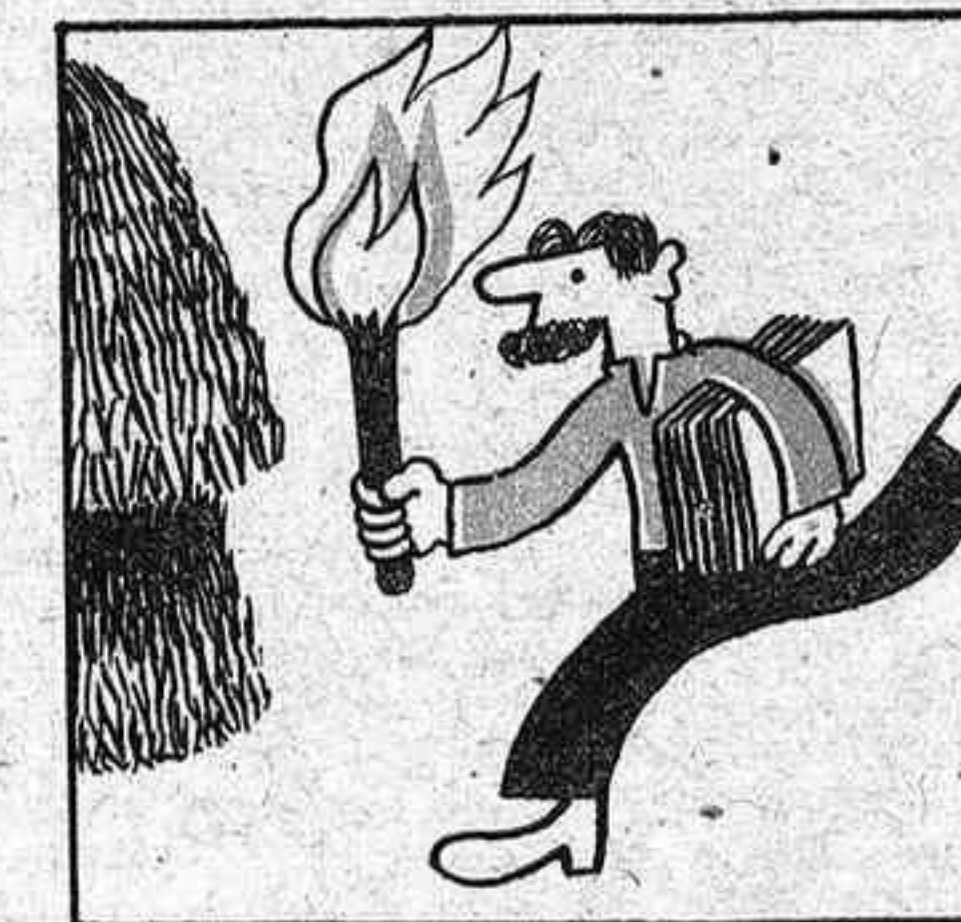
17.—I la consciència el segueix talment gat que ensuma peix.

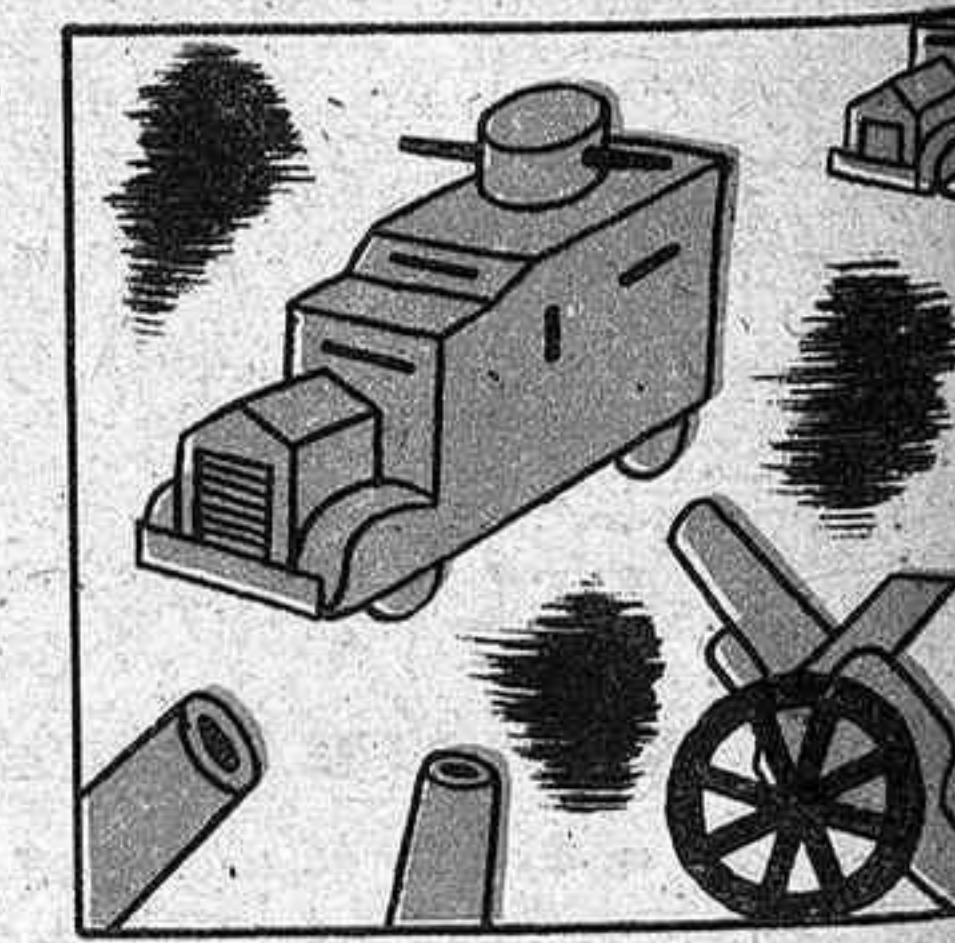
18.—La senyoreta Lluïsa té ganes d'anar a missa.

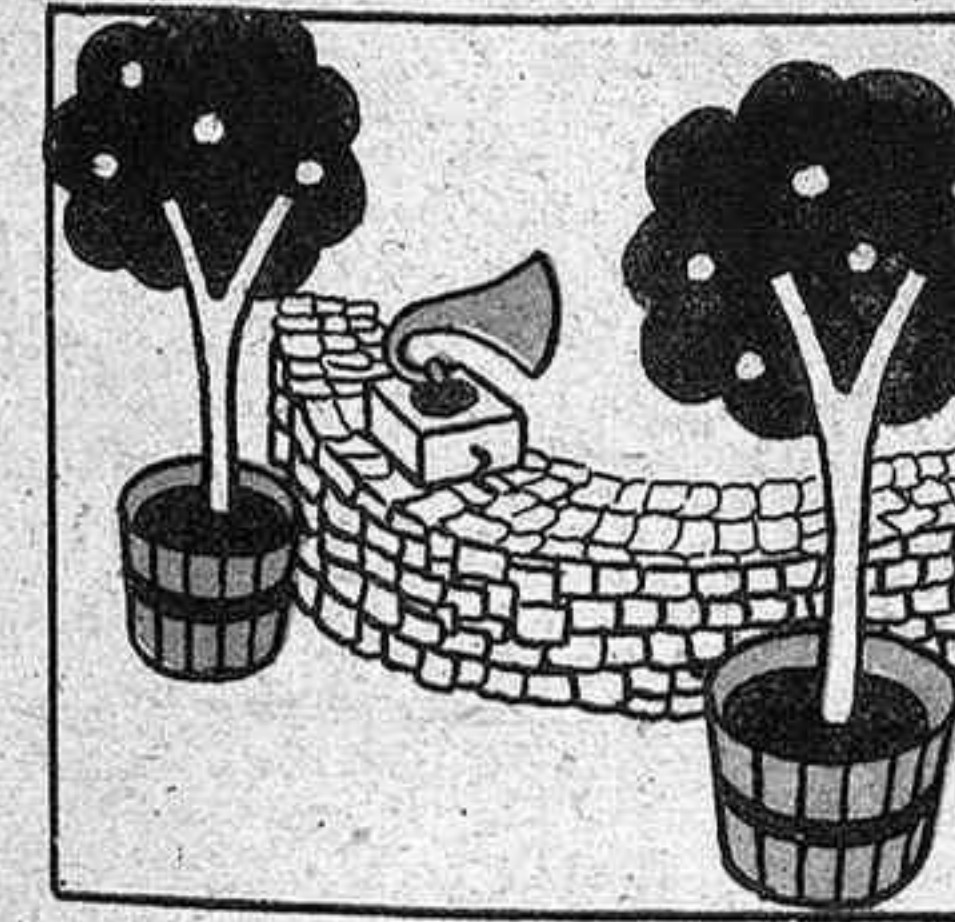
19.—Per decret, baixen els pisos. I vénen els compromisos.

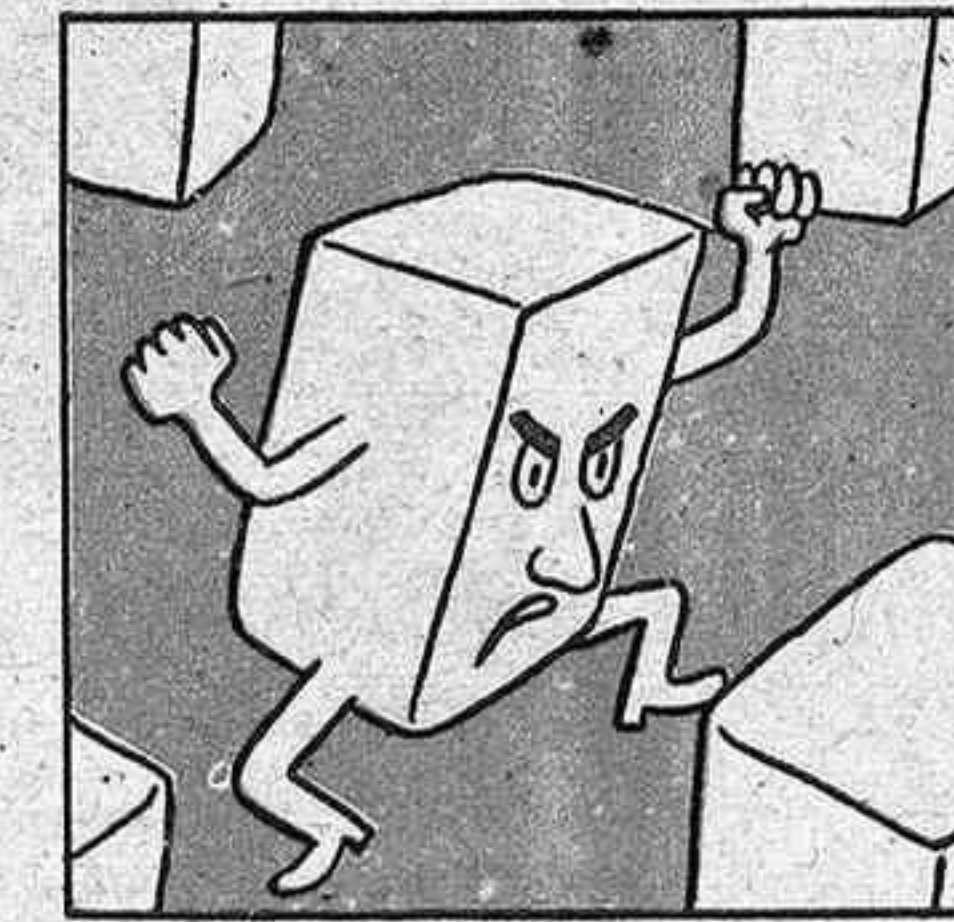
20.—Cada dia «La Batalla» atansa el foc a la palla.

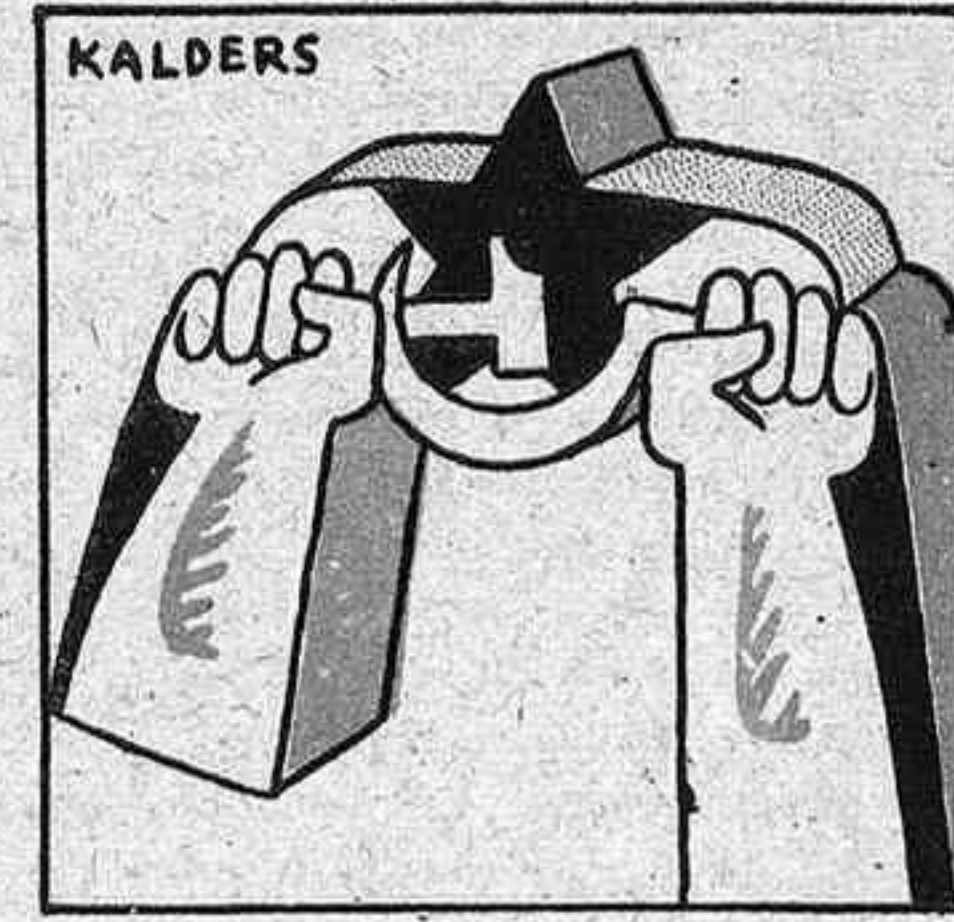
21.—Amb tot això arriba el màiq, i tres dies dura el raig.

22.—Apareixen barricades luxosament instal·lades.

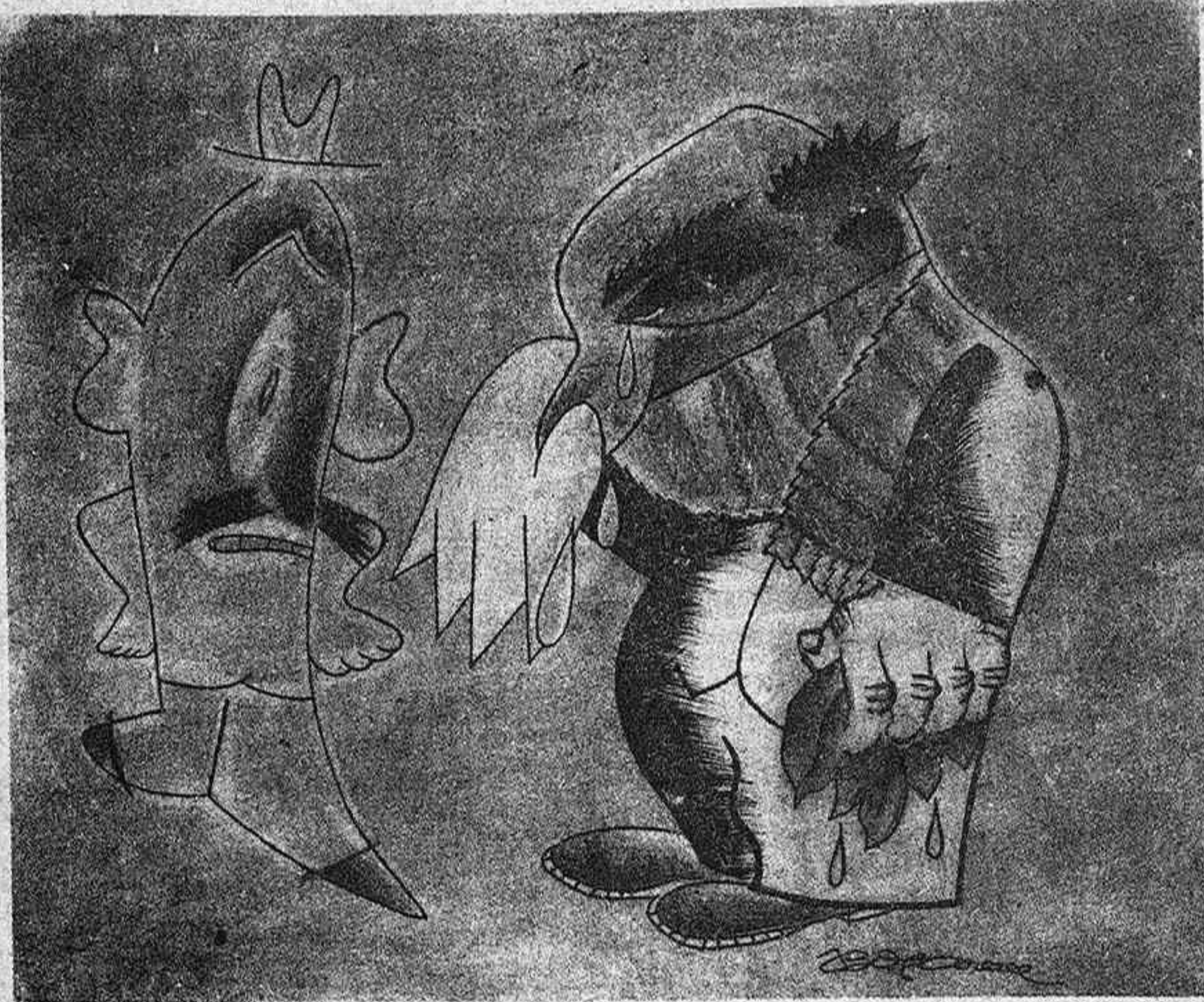

23.—«Això només passa aquí» ciana indignat l'adoquí.

24.—Reneix la tranquil·litat, i tornem per la unitat.

KALDERS

— Esteu refredat?
— Es clar, home! hi havia la frontera portuguesa oberta i ara han obert la francesa...

Perquè el veritable català antifeixista no ha d'anar a «Can Llibre»: ha d'anar als cabarets de París, pagant la Generalitat.

El veritable català antifeixista no ha d'anar als fronts de Madrid, sinó als fronts gloriosos de París.

El veritable català antifeixista no ha de prendre banys a «Piscines i Esports», sinó a la Costa Brava.

El veritable antifeixista no ha de menjar als nostres restaurants, sinó als de París, instal·lats en ple camp de batalla.

Recordem als nostres
lectors que aquest
número ha passat
per la

CENSURA

Aquests senyors ...

«La Humanitat», ~~per~~ ~~de~~ l'Esquerra, en els seus editorials parla molt de Catalunya, de l'esforç de Catalunya, del sacrifici de Catalunya i de l'ajut de Catalunya per guanyar la guerra.

Naturalment que Catalunya no són els balls de «Can Llibre», «Piscines i Esports», els banys de Sant Sebastià i els restaurants de luxe.

Nosaltres, interpretant el sentir de «La Humanitat», direm quina és la veritable Catalunya.

L'ideal català, segons l'organització de l'Esquerra, és lluitar fins aixafar el feixisme.

Per aconseguir això cal exposar la vida i no reparar en sacrificis.

Cal exposar la vida anant-se'n a París, cobrant de la Generalitat i donant el pit formant les fileres del gloriós exercit de catalans que combat a les trinxeres de França.

Cal no reparar tampoc en sacrificis. Què és això d'anar a «Can Llibre» i als restaurants de luxe? Quina frívola reraquardal!

Els catalans abnegats se'n van a París, sacrificant-se en els restaurants de luxe on han de suportar les ironies del poble francès. Això sí que és sacrifici!

També ho és fer incursions en el camp enemic de la Costa Brava i viure modestament sense poder alternar amb els milionaris perquè els 10.000 francs que dona la Generalitat no hi arriben. Gran sacrifici és per als combatents catalans a França no poder assistir a les «kermesses» de la Costa Brava!

Sí, sí; «La Humanitat» té molta raó. Aquests són els representants de Catalunya, els veritables antifeixistes.

nyerra

—A tu et convé un home que et retiri.
—Sí. Ara diuen que ens retirarà a totes el director general de Seguretat.

La Pròpia

DIARI CLANDESTI DEL P. R. O. U. I

Aquest número s'ha fet el pensament de no passar per la censura

EDITORIAL

Els qui vulguin competir amb el P. R. O. U. I ja cal que s'espavilli. En qüestions d'iniciatives i de posar-nos al corrent, ningú no ens superarà.

Semblava que això dels diaris clandestins era el darrer crit de la propaganda política, i que el qui piqués primer, picaria dos cops. Però nosaltres som ràpids, i quan no podem arribar a lloc caminant, hi arribem saltant.

"La Pròpia" ve a defensar els postulats del P. R. O. U. I de la manera que sigui i dient el que calgui.

Com ja saben els nostres lectors, la contrarevolució avança, i tal com ens havien anunciat, així que hagi devorat el nostres veïns, intentarà devorar-nos a nosaltres.

Però nosaltres som durs. "La Pròpia" vetllarà perquè no ens pervinguí cap mal.

Nosaltres no necessitem permisos de ningú. Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era

ESTEM UNA MICA ACOQUINATS

En comparació amb els temps feliços en els quals tothom publicava el que li venia de gust i podien fer-se aquelles informacions del front i de la reraguarda tan saludables, ara estem vivint un calvari. La censura ens posa els dits als llavis amb tanta força, que a vegades ens vénen ganes de mossegar-lls.

Per això, ara que aquesta felicitat invenció dels diaris clandestins ve a corregir gairebé a gust de tothom una tan greu anomalia, la felicitat ens reprèn.

Ens passa com als mig morts de fam o de set, als quals hom dona de sobte menjar i beure en abundància.

Ara que en la benaventurada clandestinitat podem dir el que volem, no sabem què dir, i quan encertem a dir quelcom que vulguem dir, de tanta gaudança en sortim amb la salut perjudicada. Per

humanitat i per solidaritat, esperem que els lectors se'n faran càrrec.

Per altra banda, confiem que molt aviat podrem acostumar-nos a la llibertat d'expressió, i aleshores sí que en direm de grosses.

Ens agradaria anar al front però fem més falta ací

I ens fem fúmer

Tothom sap, o almenys ho haurà pogut endevinar a través dels nostres escrits doctrinals, que la gran il·lusió de la nostra vida seria anar al front. Per

Molt abans de l'hora anunciada per a la concentració dels grups, una gran multitud d'afiliats del P. R. O. U. I s'hauria concentrat als llocs designat. La manifestació, presidida per milers i milers de banderes i pancartes del P. R. O. U. I, hauria desfilat davant del poble espectador, que hauria victorejat entusiàstica-

ment el P. R. O. U. I

El nostre militants haurien avançat donant llur crit habitual: "Pental FA, Prou, Prou, Pental FA, Prou, Prou!" corejat per tot el proletariat conscient.

A l'hora de ressenyar l'acte, hauriem remarcat les següents pancartes: "Volem el Poder. Si no ens el donen, ens el prendrem." "El tren

infantil del Parc ja és del poble! Ara el pintarem a gust nostre." "Si se'n acaba la Revolució, se'n haurà acabat l'alegria."

En vista de l'èxit que aquesta demostració de força hauria estat pel P. R. O. U. I aquest hauria reclamat el Poder, i hom no hauria tingut altre remei que donar-li.

Però no pot ésser. El deure ens reclama ací, i ací hem de romandre. De revolucionaris ben preparats no n'hi han gaires, i els pocs que som hem d'estar allí on fem falta. I fem falta ací.

Es inútil que el Govern maldi. Ningú no ens desviarà, si no és per la força bruta, del recte compliment del nostre deure sagrat.

El censor, si vol llegir aquest número de «La Pròpia», haurà de comprar-se'l com si fós un ciutadà qualsevol

de veure tractats d'aquesta manera.

Fem constar, però, que a desgrat de totes les persecucions, "La Pròpia" seguirà al seu lloc.

Ja tenim una Comissió empresonada i estem recollits. Ja tenim màrtirs. Visca el P. R. O. U. I

Aquest número de "La Pròpia" ha estat recollit per la policia

Algú ha xerrat a la Policia que havíem sortit clandestins i la Policia ens ha recollit.

Al principi, la Policia no trobava ni un número de "La Pròpia", però el mateix algú d'abans li ha expli-

cat que a dintre les "Esquelles" n'estava ple, i aleshores ens han retirat tota l'edició.

Protestem! Hem fet constar en un lloc ben visible de "La Pròpia" que érem un diari clandestí. Per què, havent-

nos emparat en els drets de la clandestinitat, aquests drets no ens han estat reconeguts?

Sembla mentida que nosaltres, essent també els qui més hem fet per la revolució ens hàgim

Per mor de la seva il·legalitat, «La Pròpia» pot adquirir-se pagant amb moneda falsa

No portem peu d'impremta perquè som clandestins.

HISTORIA DE LA REVOLUCIO

3

la contrarevolució

Pregunta. — Què entenem per contrarevolució?

Resposta. — Allò que va en favor de la guerra i de la revolució i contra l'olla.

P. — Com va començar aquest nou període?

R. — Va començar amb el descontent contrarevolucionari dels pobles de Catalunya contra la felicitat que els procurava la C. N. T.-F. A. I., provocant l'organització confederal en tots els terrenys, de secà o de regadiu i demanant la formació de l'Exèrcit Popular i l'ordre revolucionari.

P. — Quins varen ésser els primers símptomes?

R. — La ingratitude dels pobles, especialment de «La Fatarella», on la gent es tornà feixista quan varen arribar-hi les Patrulles de Control a posar-hi guerra i es moria com a mosques per comprometre-les, i Montseny, que era un poble tan feixista que la F. A. I. va haver d'anar a conquerir-lo amb les armes a la mà.

P. — I va aconseguir-ho?

R. — No, perquè es varen defensar i la guàrdia d'assalt ho va impedir, perquè va resultar que, sense que la F. A. I. ho sabés, era un poble més antifeixista que Déu.

P. — I doncs, per què es pensaven que era feixista?

R. — Perquè la «Soli» ho deia.

P. — Entesos. Així, què hi havia en tot això?

R. — Un complot contrarevolucionari com una casa.

P. — Com va esclatar?

R. — Quan el ministre de la Governació, Casares Quiroga, va ordenar a l'Àrtemi Aiguader que s'incautés de la Telefònica i l'Àrtemi se'l va creure, traïcionant l'autonomia de Catalunya defensada per «Solidaridad Obrera», la Confederación Nacional del Trabajo, Jacinto Thoryo, Ezequiel Endérix, Cànovas Cervantes i altres patriotes catalans.

P. — I per què ho va ordenar?

R. — Perquè el Govern de València va tenir la barra de pensar-se que els telèfons havien d'ésser d'ell, i no de la C. N. T., que tan bé els escoltava.

P. — I se'n va incautar?

R. — Va costar-li un dia i mig.

P. — Tan complicats varen ésser els tràmits?

R. — Es que el poble es va tornar a llançar al carrer.

P. — Contra el feixisme?

R. — No; contra les provocacions del Govern.

P. — Ah ja; i, per tant, contra el Govern?

R. — No, senyor, contra el Govern no; perquè hi havia la C. N. T.; contra les provocacions del Govern.

P. — Així va ésser la C. N. T. la que es va aixecar contra les provocacions?

R. — No, senyor; perquè governava; va ésser el poble.

P. — Aleshores, el poble no governava?

R. — Es clar que governava, si tot el poble era de la C. N. T.; però no governava prou i volia que la C. N. T. governés més.

P. — Ah!, i per això es va aixecar en armes. Però, si les armes eren al front, com es podia aixecar en armes?

R. — Es que en armes qui s'hi va aixecar va ésser la força pública amb les que havia de dur al front. El poble només va contestar adequadament a la provocació.

P. — Amb quines armes aleshores?

R. — Amb les que pensava portar al front un dia o altre un cop contestades les provocacions i amb les que fabricava o requirava amb les seves pròpies mans

P. — Va haver-hi molts trets?

R. — Uil!

P. — Davant la Telefònica?

R. — No; a tot Barcelona i a tot Catalunya.

P. — I va durar molt la lluita?

R. — Va durar fins que Garcia Oliver, ministre de Justícia del Govern provocador de València, va venir de València i va fer el Sermó de les Set Paraules, va tirar petons a tothom i va dir que parés el foc i que ningú no abandonés les seves posicions.

P. — Essent del Govern de València, tot això devia dir-ho als guàrdies d'assalt.

R. — No, senyor, que ho deia al poble en armes.

P. — Però, si no era la C. N. T. la que s'havia aixecat, com m'expliques que Garcia Oliver fos obeït?

R. — Només té una explicació, però no és veritat.

P. — I quina és aquesta explicació?

R. — Que la C. N. T. s'hagués aixecat.

P. — I per què no és veritat?

R. — Perquè si fos veritat, hauria estat declarada facciosa i tractada com a tal, com varen ésser-ho els militars que se sublevaren el 19 de juliol.

P. — Doncs com ho entens tu?

R. — No ho entenc.

P. — Molt rebé. Però, no em podries donar una fórmula perquè em pensés que et pensés que ho entens?

R. — Sí, senyor. Que com que el P. O. U. M. confessà que ell sí que s'havia aixecat, encara que no hagués estat provocat a Telèfons, em penso que podem pensar-nos que ho entenem dient que contra el feixisme assassí hem d'anar units tots: els antifeixistes i els antiantifeixistes.

P. — I ha donat resultat aquesta fórmula?

R. — Sí, senyor, fins aleshores no n'havia donat perquè s'havia aplicat; però des-

prés dels fets de maig a Catalunya el Govern de València va decidir no aplicar-la més i va fer una altra provocació provocant la crisi.

P. — I aleshores devia formar Govern la C. N. T., que representava tot el poble, no?

R. — No, senyor. Varen fer Govern tots menys la C. N. T.

P. — La C. N. T. aleshores sí que es devia aixecar?

R. — No, senyor, perquè com que no era al Govern, el Govern no li ho hauria permès.

P. — I a Catalunya, sembla que el Govern de València va fer-li alguna cosa lletja?

R. — Sí, senyor, va provocar-la tretent-li l'Ordre Públic.

P. — I aleshores devia començar d'haver-hi desordre?

R. — No, senyor; va començar d'haver-hi ordre.

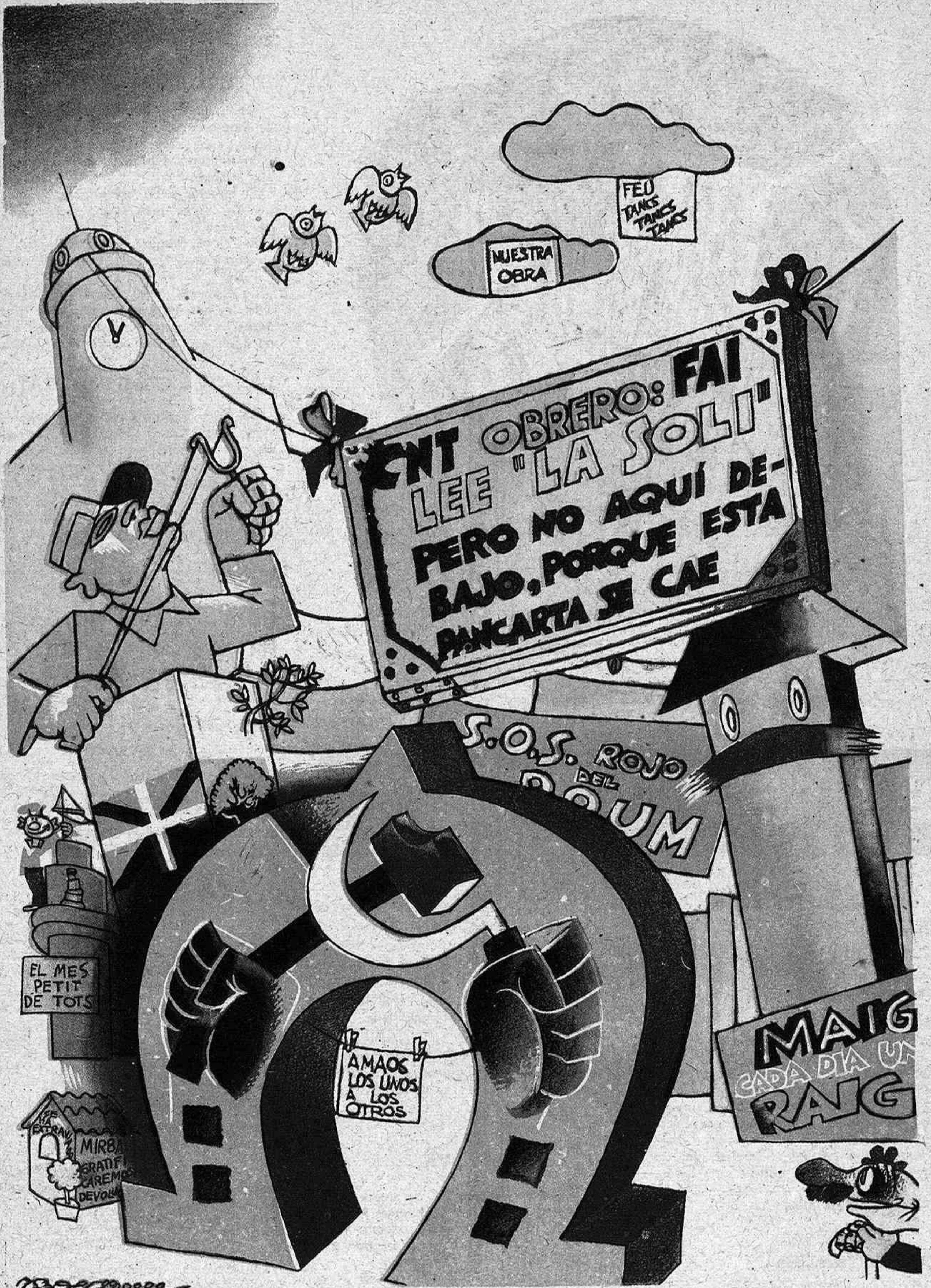
P. — Davant d'aquesta provocació, Catalunya es devia aixecar.

R. — Sí, senyor.

P. — I què va fer?

R. — Va respirar.

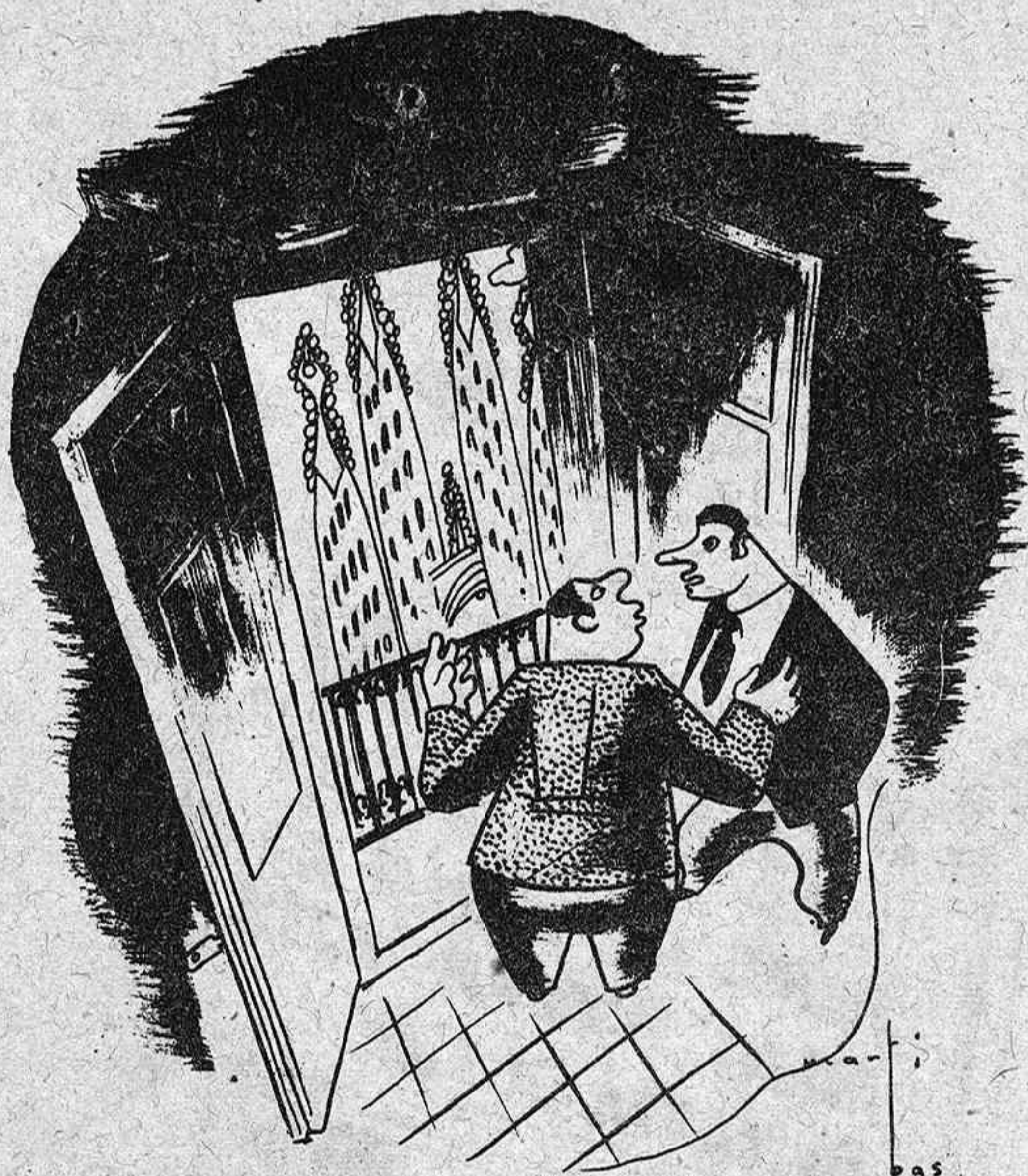

BOFARULL
 LA CONTRAREVOLUCIO

Dibuix de BOFARULL

— Totes les revolucions tenen cops amagats, però el que és aquesta...!

— Ja és estrany que no la cremessin.
— Oh, és que no estava acabada.

ESQUELLOTS

LA PREMUNICIPALITZACIO DELS TRAMVIES

Al principi del moviment uns quants empleats dels Tramvies i Metros anaren a l'Ajuntament a proposar que aquest se n'incautés.

—Molt bé, molt bé, els contestà l'Alcalde. Ho proposaré en el pròxim Consell de Govern que se celebri.

—Oh, veurà, és que corre pressa, perquè tothom s'incaut del que vol.

—Ah, sí? Doncs vosaltres mateixos poseu-hi un rètol que digui «Incautat per l'Ajuntament».

—Home, feina per feina, tant se val que ens n'incautem nosaltres mateixos.

I ho feren.

I ara es tracta de desfer-ho.

CONCOMITANCIES

La màscara i el rostre, després d'haver provat tots els mitjans d'obtenir el passaport per a fer una guilladeta decenteta, fent veure que anava a París a fer un film, ha

trobat un nou camí molt usat ja per cert per a seguir intentant portar a terme el seu propòsit.

Ara s'ha fet escriure una carta per una persona a la que havia encomanat que li gestionés unes conferències i col·laboracions que justificassin que fos reclamada la seva presència a l'estranger.

La persona encarregada d'aquestes gestions i de trametre aquesta carta ha estat Raquel Meller...!

UNA REVISTA NOVA

Un destacat «producer» de revistes que havia assolit molta i molt diversa fama als cercles teatrals del Paral·lel exercia abans dels fets de maig un càrrec de confiança en una Conselleria.

Uns dies després dels fets aixecà el vol com tants d'altres i no se l'ha vist més.

Als calaixos de la taula del seu despatx foren trobats dies després unes dotzenes de coberts de plata de procedència ignorada.

Algú digué:

—Qui ho havia dit que «fulano» s'enduria els coberts. Que no ho veieu que se'ls deixa...

EL MANXETAIRE VIVES

Quan encara era al front de Barcelona el taquígraf-periodista Vives, que ara és al front de La Volta a França, s'estava un dia a la redacció ajudant a fer l'última hora de «La Rambla».

El director cridà sobtadament:

—Tu, Vives, fes-me una manxeta, vibrant, de pressa.

En Vives, diligent, agafà la ploma, la passa sobre una quartilla i diu, tot satisfet:

—Té.

La manxeta deia: «Mori el feixisme!»

Hi ha qui diu que no s'ho creu. Nosaltres, però, ho transcrivim segurs que, si bé pot no ésser cert, és innegable que té gràcia.

LA NOVA COMPTABILITAT

Un membre d'un Comitè de fàbrica anà a visitar les oficines després de la collectivització, i s'encarà amb el comptable:

—Tinc entès que portàveu la comptabilitat per partida doble.

—Sí, en efecte...

—Doncs bé; ara la portareu per partida triple i me'n donareu una còpia a mi.

La reraguarda, vista a través dels anuncis de «La Vanguardia»

Una mostra:

ESCRITOR

solicita correspondència senyora concedora vida conventual, objeto tomar apuntes literarios. Escr. 4671. Vergara, 11.

Això, si no és un parany, ja ens diran vostès si no és quelcom pitjor.

Una altra mostra:

JOVEN LIBERTARIO, 38 AÑOS

mutilado de guerra, empleado plantilla, se unirá con ideas afines, asunto serio, fines matrimoniales. Escribid 4930, Vergara, 11.

Es de l'única manera que es pot ésser jove als trenta-vuit anys essent libertari i anant-hi amb bon fi, encara que aquest sigui tan matrimonial, i tan poc «libertario».

Una altra mostra, encara:

COMPOSITOR MUSICA

se desea para instrumentar libreto zarzuelero. Escrib. VANGUARDIA, 4993.

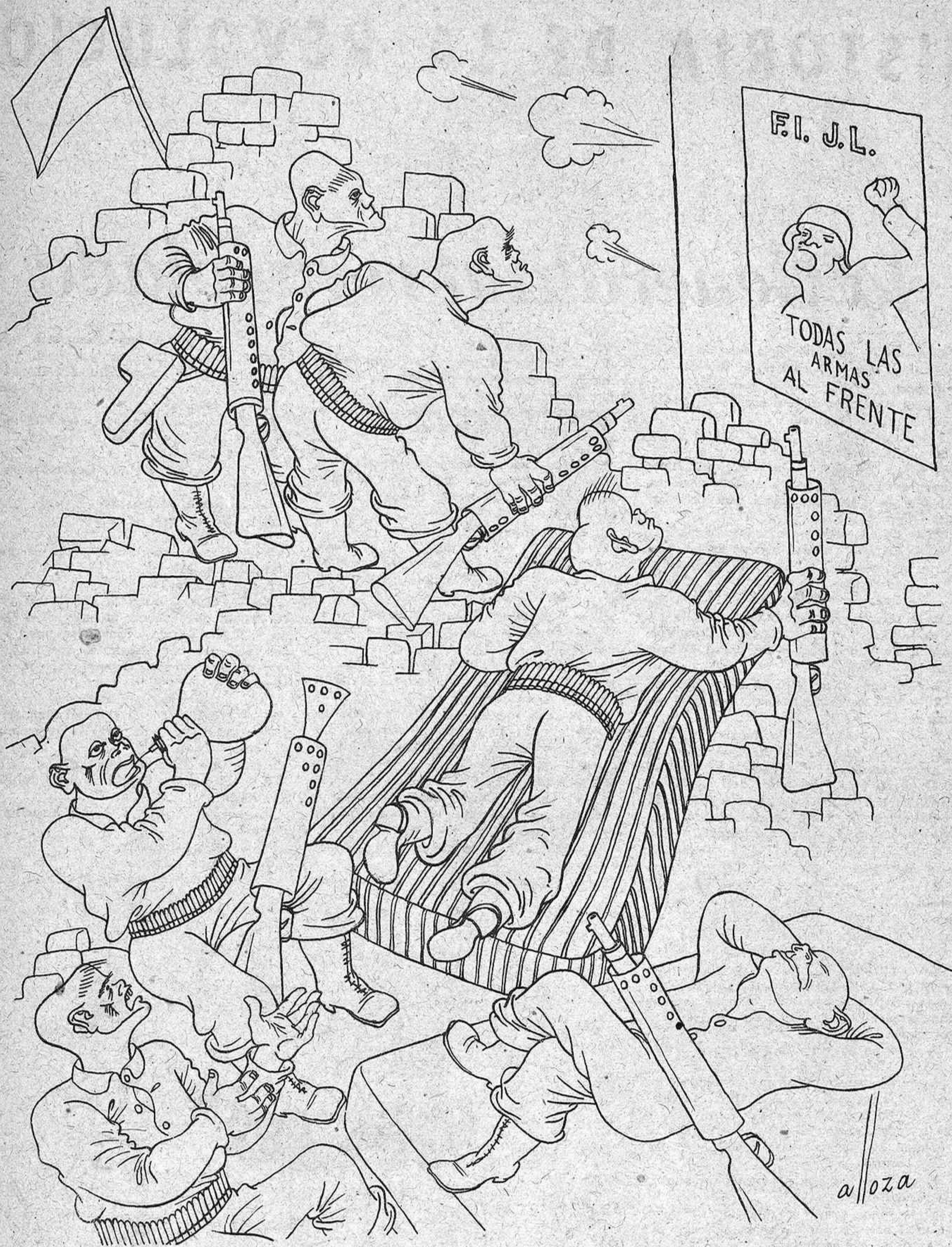
Ací es veu amagada al mà del Comitè Económico, que és económic fins amb els anuncis.

L'ULTIMA I MES GRAN DE TOTES

Cap d'aquests anuncis, però, no pot compararse amb aquest que diu:

«Empresa colectivizada necesita socio capitalista.»

Aquest no caldrà que el comentem nosaltres.

AQUELL 3 de MAIG

— Quins barres! No han fet cas de nosaltres.

a/oza

HISTORIA DE LA REVOLUCIO

4

la Generalitat reviscolada

Pregunta. — Després dels fets de maig, continuà el mateix Consell de la Generalitat?

Resposta. — No, senyor; perquè, havent-se sentit provocats alguns consellers, no hi eren mentre es produïen.

P. — I on eren?

R. — En diversos llocs de perill o de refugi per a contestar les provocacions. Aleshores es va fer un nou Consell provisional del que seguien formant-ne part provocadors i provocats.

P. — I els que s'havien aixecat també?

R. — Els que s'havien aixecat també, perquè si s'havien aixecat, s'havien aixecat contra els provocadors.

P. — I els provocadors també?

R. — Els provocadors també, perquè no es consideraven provocadors, sinó mantenedors de l'autoritat del Govern contra els que s'havien aixecat.

P. — I què va fer el Consell Provisional?

R. — Va seguir aconsellant, però provisionalment.

P. — I el Govern de València?

R. — Com que no era provisional, es va posar a governar i va fer detenir la gent del P. O. U. M. i es va incautar dels locals del P. O. U. M. perquè va descobrir que eren l'esca del pecat i els provocadors de tot i estaven en relació amb els facciosos.

P. — La C. N. T. i la F. A. I. devien respirar aleshores?

R. — No, senyor; varen començar a defensar el P. O. U. M. i a dir que després del P. O. U. M. els tocava a ells, perquè eren tan revolucionaris com el P. O. U. M.

P. — I la força pública què feia?

R. — La força pública es va posar a fer registres i a trobar armes i bombes que estaven preparades per anar al front tan bon punt haguessin contestat a les darreres provocacions.

P. — I no es varen trobar també diners, joies, or i plata?

R. — Sí, senyor; en grans quantitats.

P. — A les esglésies i convents, és clar?

R. — No, senyor; això era durant la primera època. En aquesta de què parlem es trobaren als locals dels Comitès, Ajuntaments, centres, etc.

P. — Però, no havien estat lliurats a la Generalitat?

R. — Sí, senyor; però per un oblit involuntari i per comprar material de guerra per al front de la reraguarda i per satisfer les demandes del mercat exterior, no ho havien estat.

P. — I mentrestant, el Consell Provisional de la Generalitat què feia?

R. — Deixava que es parlés de crisi i de la necessitat de constituir un Govern de Front Popular com el de València.

P. — I es constituïa?

R. — No, senyor, perquè es creia necessària la presència de la C. N. T., perquè tenia massa força per prescindir-ne i si se'n prescindia es podia sentir ofesa i provocada.

P. — I qui provocà la crisi?

R. — Ningú.

P. — Era fàcil de resoldre la cosa?

R. — Sí, senyor. La crisi era un dissabte i el President va dir que el dilluns hi hauria nou Consell.

P. — I va haver-n'hi el dilluns?

R. — Sí, senyor, el dimarts; un Consell igual als anteriors, però amb un conseller sense cartera d'Acció Catalana, que era el doctor Bosch Gimpera.

P. — I l'opinió pública, què hi va dir?

R. — Es va pensar que era una broma pesada.

P. — Que hi entrés Acció Catalana?

R. — No, senyor; que hi entrés la C. N. T.

P. — I Acció Catalana què hi va dir?

R. — Com que el seu President, Nicolau D'Olwer, havia dit en un discurs que ells no volien col·laborar amb la C. N. T., li va retirar la representació.

P. — I aleshores, què va passar?

R. — Que el doctor Bosch Gimpera, a pres del senyor Companys, s'hi va quedar com a prehistoriador independent.

P. — La C. N. T. devia estar d'allò més contenta?

R. — No, senyor; tot el contrari. Va dir

que ella no volia independents, sinó dependents i va tornar a provocar la crisi.

P. — I com es va resoldre el conflicte?

R. — El senyor Companys va dir: **prou!**

P. — I després?

R. — Acció Catalana va tornar la representació al doctor Bosch i Gimpera.

P. — I després?

R. — Es va fer un nou Govern sense la C. N. T.

P. — Consell, voldràs dir?

R. — No, senyor, Govern.

P. — I després?

R. — Després hom va dir, com els prestidigitadors: **voilà!**

P. — I després?

R. — Després, quan ja s'havia dit **voilà!**, va arribar de València un membre destacat de la C. N. T. per arranjar les coses i dir als seus que acceptessin el que fos, però que no sortissin del Govern, però ja n'havien sortit.

P. — I què varen fer aleshores?

R. — Varen dir que el Front Popular havia fracassat i que qui havia de governar era el Front Antifeixista.

P. — Quin Front Antifeixista?

R. — El que des del 19 de juliol no havia governat?

P. — Així, per què havia fracassat el Front Popular?

R. — Perquè governava.

P. — I què més?

R. — Que tal dia va fer un any.

—Que m'heu pres per la parada del tramvia?

alloza

LA GENERALITAT REVISCOLADA

Dibuix d'ALLOZA

— Això ja és un passeig que es pot aguantar, no et sembla ?

LES PARODIES DE «L'ESQUELLA»

DIARIO DE NUESTRA GUERRA

HISTORIA DE LA BATALLA DE WATERLOO. — POR QUE FRACASO NAPOLEON. — EUROPA Y LA NO INTERVENCION CONVERTIDA EN LA SI INTERVENCION. — ¡BASTA DE HACER EL BESUGO! — LOS FRENTES, VISTOS DE FRENTE. — MARRUECOS, EL HIERRO DE BILBAO Y CON ESTE «GABINETE» BRITANICO NOS VAMOS A CORTAR LOS DEDOS. — CONSEJOS Y MI ULTIMO PEDIDO.

Por Gonzalo de Reparaz

I

Si hojeamos la Historia, veremos que si Napoleón perdió la batalla de Waterloo no fué por descuido ni por no estar alerta, sino debido a que no quiso hacer caso de mis indicaciones cuando le dije que lo que necesitaba eran cincuenta aviones de bombardeo y veinticinco tanques de gas forestal. Napoleón confió en sus soldados, quiso hacer guerra de fusilería y lo que pasó ya lo sabemos todos, y mucho más yo que por alguna cosa soy viejo y geógrafo y entrometido.

Los ingleses, que siempre duermen con un ojo abierto (el ojo permanente, como le llaman ellos), se dieron cuenta de que aquello en vez de una guerra de fusilería, sería una guerra de fulería, y así fué como le vencieron, derribando el poderío de aquel gran general, y digo gran general porque aquel, con todo y su franqueza, no era como Franco, que no da pie con bola.

Napoleón con el pecado se llevó la penitencia.

II

Europa continúa haciendo la miloca como si en España no pasase nada ni se pasase nadie ni se pasase nada por las fronteras. Este tinglado de la no intervención es uno de tantos repugnantes sistemas anacrónicos de escondernos el huevo en nombre de las diplomacias decadentes. Nosotros ya hace tiempo que nos hemos dado cuenta del juego, y sabemos quién tiene la mona. La mona es Inglaterra, y conste que esto es una imagen y no un insulto, pues por algo amamos la Gran Bretaña como una amiga a la que se lleva al campo a comer costillas bajo el perfume y la sombra de nuestros pinos.

Hitler y Mussolini no juegan limpio y tiran las cartas debajo de la mesa. Si Francia no ha tomado cartas en el asunto es debido a que la República vecina no está por juegos ni por niñerías. En fin: que la «no intervención» es un cuento que se va convirtiendo en la «sí intervención». Pero, aquí estamos nosotros para listarles el marro. ¡Basta de hacer el besugo!

III

En cuanto a la situación de los frentes, si los observamos de frente, nuestra frente aparecerá templada y serena, segura del triunfo de nuestra causa. No debemos desfallecer, llevando siempre la ofensiva y tomando todo lo que sea tomable. La guerra se gana luchando, y como dijeron Castelar y Zumalacárregui más vale ir tirando que dejar parar el carro. En el año 1808 en Marruecos pasó una cosa que el día que la recuerde ya la escribiré y ya veréis cómo con lo que os dejo dicho he puesto el dedo en la llaga.

En nuestra guerra se ventila la libertad y la democracia, pero esto debe quedar ventilado antes del invierno, pues de lo contrario la ventilación podría ser perjudicial a nuestras armas. Lo que es a mí sí que no me la dan con queso.

IV

El hierro de Bilbao podría ser la llave o la llave del hierro podría ser la solución del conflicto. Los ingleses quieren el hierro y los facciosos quieren la beligerancia. ¿Quién duda que a fin de cuentas y no olvidando aquel adagio antiguo que dice «quien a hierro mata, a hierro muere», los facciosos no acaben comprando tres onzas de beligerancia por tres toneladas de hierro bilbaíno?

Cuando cayó Bilbao, nosotros dijimos: esto del hierro es un asunto de peso.

No nos hemos equivocado.

El Gabinete británico prosigue fiel a su política camaleónica, pero, nosotros, a pesar de que nos quieren dar gato por liebre, no caeremos en el garlito. Este es un «Gabinete» que tiene dos filos. ¡Alerta, pues, no sea que nos cortemos los dedos!

V

El Gobierno de la República aun está a tiempo de escuchar mis consejos, si quiere

ganar la guerra. Que no se haga el remolón y que sea todo orejas y le expondré mi plan, infalible, porque representa el jugo de una mente curtida por los años y por la experiencia. Aquí va:

Necesito que el Gobierno me mande 3.000 aviones al frente de Huesca y 500 tanques al frente de Cogolludo. Si estos 3.000 aviones no pueden llegar mañana por el aire, me los remite por paquete postal, que yo ya sé lo que tengo que hacer.

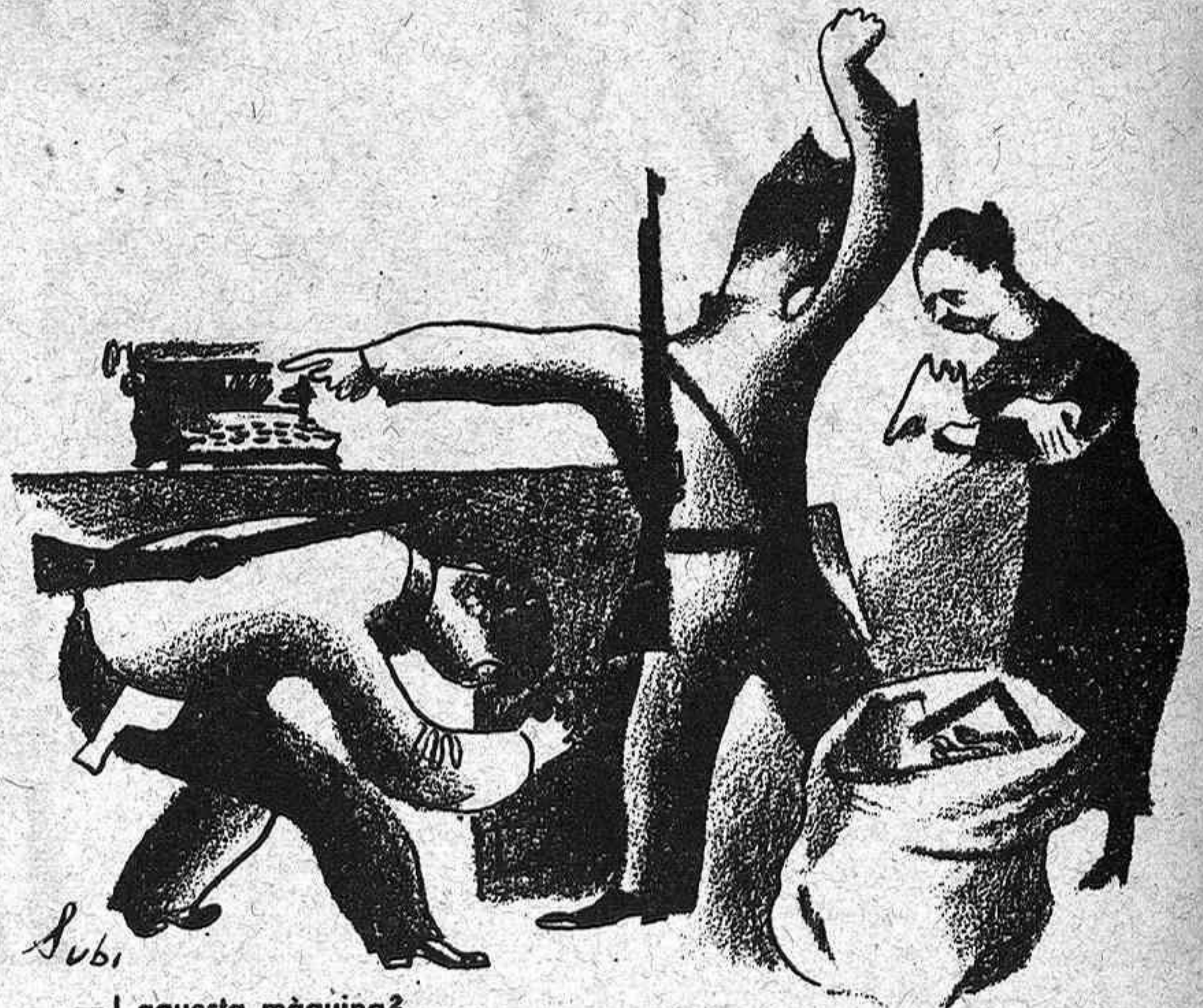
Cuatro mil aviones al frente de Madrid no me irían mal, pero si esto no es posible, de momento con 3.575 me contentaría.

Quiero 125.000 hombres para tomar Huesca y 4.500 tanques para efectuar una maniobra envolvente en el frente del Norte.

Si todo esto lo pidiese para metérmelo en el bolsillo se podría discutir la sinceridad que anima mi modesto pedido bélico de hoy; pero nada más lejos de la verdad. Yo sólo me propongo servir la causa sagrada del antifascismo.

Si el Gobierno no me escucha, que piense en Napoleón y en la batalla de Waterloo. He aquí el «últimatum» de este anciano geógrafo y periodista matusalénico forjado en el yunque de las luchas por la paz y por la libertad. «Apa», que quiere decir «buenas».

Gonzalo de Reparaz

— ¡aquesta màquina?
— Només sap escriure anglès.
— Ah! Així no ens interessa.

AQUELL ALT FUNCIONARI DE GOVERNACIO...

Aquell alt funcionari de Governació que de vegades dona que dir a la «Ràdio Veritat», involuntàriament, fa ja a hores d'ara uns quinze dies llargs que no ha anat a París.

Hom espera que, de perseverar en aquesta exemplar renunciació, aviat podrà ésser considerat dels nostres.

Ho celebrarem sincerament.

AQUELL ALT FUNCIONARI DEL PARLAMENT

Aquell alt funcionari del Parlament que viu a Perpinyà i ve de tant en tant a Barcelona i torna de tant en tant a marxar a París a comprar llumins, està per tornar o més ben dit està per venir per a tornar-se'n a entornar.

Bé, vaja, vostès ja ens entenen!

UNA ALTRA MASCARA I EL ROSTRO

Un conegut nostre anava l'altre dia pel passeig de Gràcia quan el deturà un home petit i rabassut amb barba i bigoti i unes ulleres negres.

—No em coneixes? —li va dir el desconegut al nostre conegut.

No —contestà el nostre conegut al desconegut.

—De debò?

—De debò.

—Doncs vina. —I el portà a un recó fosc del passeig.

Allí es treté el bigoti, la barba i les ulleres.

—|.....!

Era un redactor de «La Batalla».

UN QUE FA EL PAGES

En una taula d'un cafè cèntric parlaven l'altre dia uns culs de cafè de la fi que ha fet el P. O. U. M.

Un contertullí digué, fent ostentació de cínica conseqüència.

—El Proum tornarà a manar i «La Batalla» tornarà a sortir. Mentrestant jo entraré ara a l'Esquerra Republicana, car m'ho exigeixen per a ésser redactor de «La Humanitat».

Era un altre redactor de «La Batalla».

«WEECK-END» A SARAGOSSA

El comité d'una indústria collectivitzada va decidir anar un diumenge a veure els seus obrers que eren al front. L'antic burgès no ho havia fet mai.

Anaren al front i els varen veure tots menys un.

—Que potser l'han mort?

—No; és que, com que fem setmana anglesa, ell la passa a Saragossa.

—Què dius ara?

—Sí; veuràs; per anar a Barcelona era massa lluny. Aleshores va portar la dona i el menut a Saragossa i ell cada dissabte va a portar-los la setmanada i el dilluns torna.

—Però, com s'ho fa per passar?

—Molt senzill. Com que a Saragossa parlen el maño, ell té un vestit de maño i se'l posa els dissabtes al vespre, i així pot passar. El dilluns quan arriba se'l treu i es torna a vestir de milícia.

ELS REAPAREGUTS

—Caram, senyor Estevel Jo ja havia llegit la seva esquela.
-- Es que vaig estar molt greu.

ESQUELLOTS

EL RIGOR DE LES CONSIGNES

L'altre dia el cònsol dels Estats Units a Barcelona sortí amb uns amics a passar el dia per les costes.

Prop de Mataró trobaren els excursionistes un indret deliciós que els semblà el més adient per a banyar-se.

Sobtadament sorgí un carrabiner que advertí al cònsol i als seus acompanyants que allò era zona de guerra i que, sentint-ho molt, no els podia permetre que es banyessin, i molt correctament els advertí que podien fer-ho uns metres de platja més amunt.

El cònsol féu valdre la seva condició i digué al carrabiner:

—Sóc el cònsol a Barcelona dels Estats Units.

—Aunque fuera usted el embajador de Inglaterra —respongué ràpid l'agent, aferant-se a la consigna que se li havia donat.

Els banyistes trobaren tan pintoresca la facècia que cheïren complaguts l'ordre tan amablement rigorosa.

CANVI DEL CANVI

Ara, després de maig, diuen que corre per Barcelona un assidu viatger de tramvia que fa el següent truc per a proporcionar-

se aquelles facilitats per al canvi que són tan difícils.

L'home, quan ve el cobrador, treu un duro en plata que sempre és el mateix i demana canvi.

Quan el cobrador ja ha dit que sí que en té i es disposa a comptar-lo, l'home del duro es guarda el duro en plata i amb gran aplom en treu un de paper d'aquelles que són tan difícils de canviar.

IDEALISMES

El nou director general d'Administració Local, en prendre possessió dies passats del seu despatx de la Conselleria de Governació, es trobà que el seu antecessor havia fet posar un rètol a la porta de la dependència, que deia:

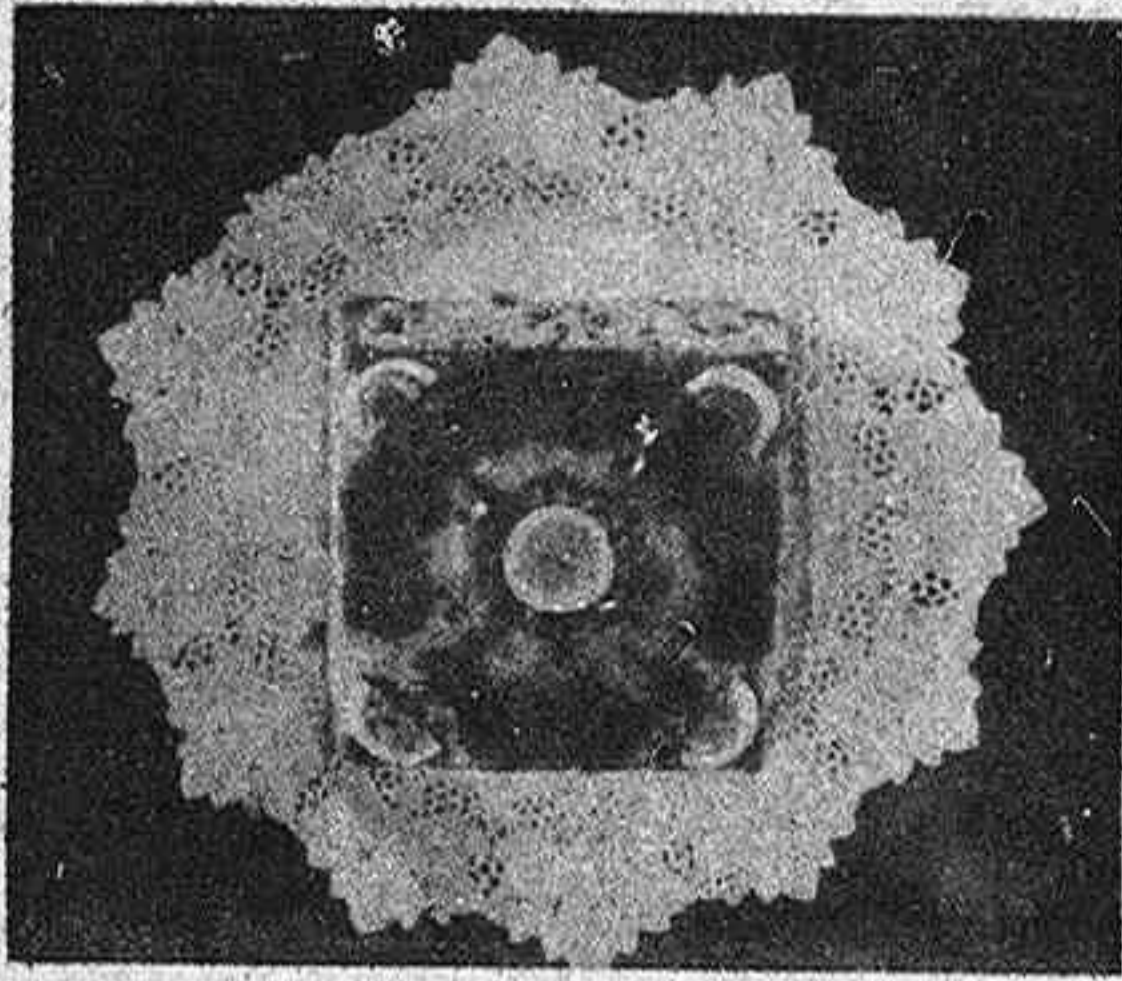
«Senyor Director General d'Administració Local».

El nou director general, la primera determinació que prengué fou treure del rètol la primera paraula.

Dos ordenances comentaven uns moments després l'heroica gesta amb aquests mots:

—¿Saps que el nou director general s'ha fet treure del rètol de la porta el «senyor»?

—Per ell farà...!

El pa de l'emigració

Un nou Estat

Els catalans de París i els que en van i en vénen demanaran l'autonomia.

Com neixen els separatismes

Els catalans que poc a poc han anat a París d'ençà del 19 de juliol i han anat pacientment adaptant-se a menjar el pa de l'emigració als millors restaurants i als millors hotels de París, sembla que ja estan tips de cobrar de la Generalitat més o menys d'amagat i ésser considerats com a gent inferior a la que s'ha anat quedant a Catalunya per a defensar-la.

Els aprecien i tenen alguna raó, que són ells, els qui han marxat, els veritables herois i els qui han provat posseir un esperit de sacrifici que per a

si voldrien els qui, mancats de mitjans i de talent per a parlar l'estranger, han hagut de quedar-se a Barcelona.

Hi ha funcionari que va i ve i que té la família escampada entre Itàlia i França, que assegura cridant indignat, que això que fa ell no ho fan tots els barcelonins per la senzilla raó que no poden, i que aquells que critiquen el que ells fan i no ho troben bé, no és que tinguin menys penques, sinó que són uns envejosos.

La veritat és que aquí ningú no es preocupa majorment de les activitats d'a-

quests abrandats anti-feixistes de plantilla.

En canvi «Radio Verdad» sembla que

en fa més cas i fins i tot en parla en les emissions dominicals de sortida de missa.

Estat Català de catalans de París

Això no és, però, una veu isolada del que podríem dir-ne el cinisme patriòtic.

Això és un clam que creix cada dia i crea una densa capa d'agitació separatista que deslliurará, tard o d'hora, a desgrat de l'Estat oficial de les teories de l'avortament un Estat nou i nòmade, que potser se'n dirà l'Estat Català dels catalans a París.

De moment ja tenen els caps de les Patrulles de Control, que viuen al millor hotel de París i tenen els millors cotxes de Barcelona a París.

A més, ja compten amb la millor base d'un Estat que veritablement estigui disposat a néixer, si no el fan avortar.

Aquesta base sòlida, la constitueixen un centenar llarg de funcionaris que s'han residenciat al territori francès i s'han emportat la família i ells, pobres!, ja s'hi estarien, però han d'anar i venir per endur-se'n el sou i portar sabó de Marsella i llumins i altres articles de primera necessitat per a la guerra que fan els que no van a la guerra.

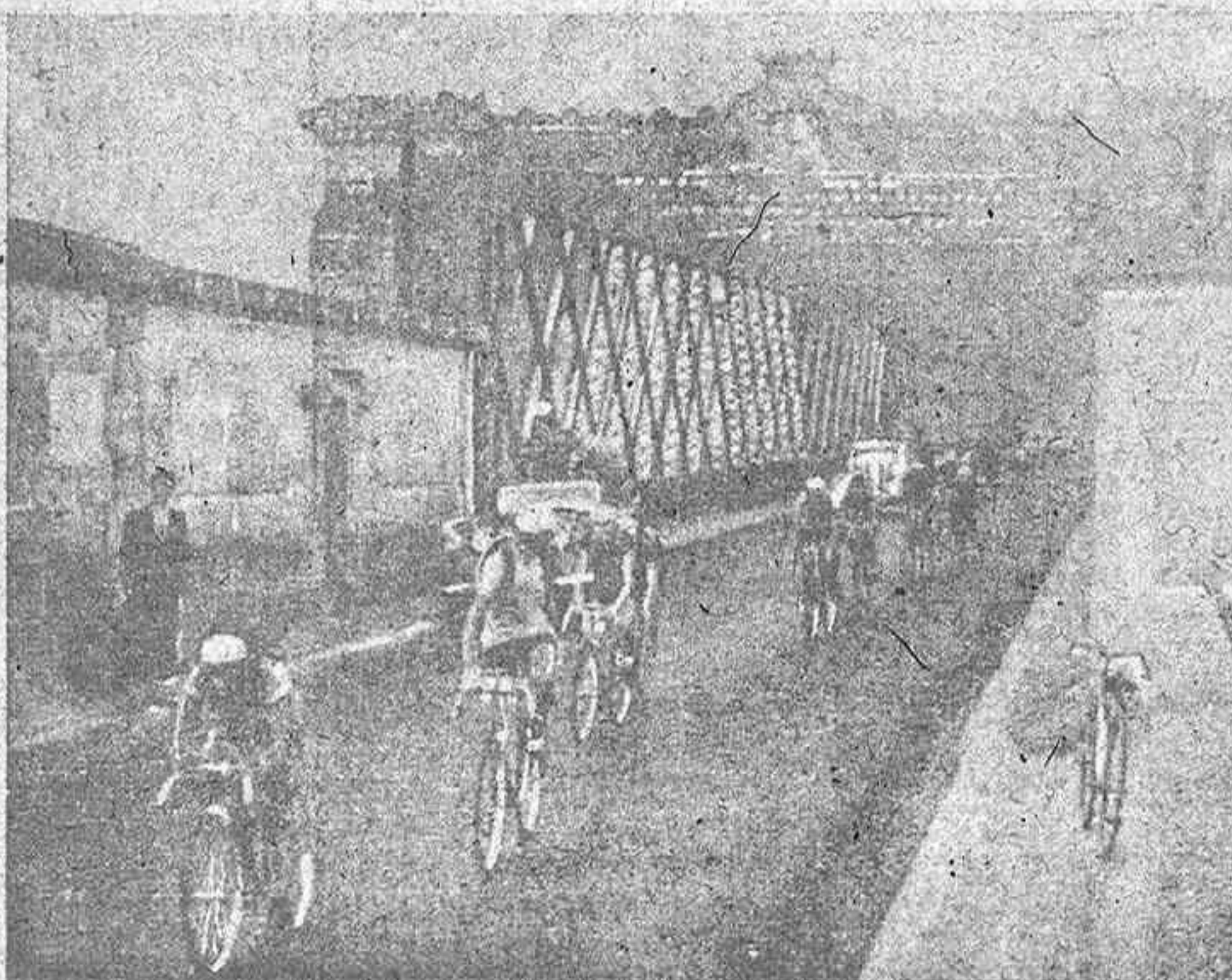
Tornem a collectivitzar la frontera

Aquests, que són els que ara comencen a patir les dificultats de pas que han creat els que han de collectivitzar la frontera, s'exclamen ara que després de deu mesos de collectivitzada i de deixar sortir els feixistes, ells, que no ho són, no poden ara entrar i sortir com abans i mantenir el «tinglado» i la família.

Els, que són els que han sembrat aquest neguit que un dia o

altre s'ha de traduir fatalment en un nou moviment separatista que consistirà en demanar l'autonomia dels catalans a París i demanar encara, posats a demanar, que els donin l'Ordre Públic i el control de les fronteres i les finances de la Generalitat.

Els demanaran tot això inspirats, no per la demagogia separatista d'altres, sinó per un esperit de nova justícia revolucionària.

Els funcionaris catalans que prenen part a la Volta a França i que per despistar van en bicicleta

Català que neix...

I a més, posats a demanar, l'Ordre Públic, la vigilància de fronteres i les finances de la Generalitat

Ja tenen un diari

Els ja tenen un diari que per ara només és clandestí i que de moment s'han d'aconterar a editar-lo a Perpinyà.

Es un diari que surt cada dia o, més ben dit, que entra cada dia a Espanya sense passaport.

Es titula «Libertad» i fa gala de passar la frontera i de no passar per la censura.

Es aquell diari que ha publicat impúdica-

ment els articles i comentaris que aquí taxa la censura a un altre diari antifeixista que diu que està al costat del Govern, d'aquest Govern que el diari clandestí anomena gallardament el «Govern de la derrota».

Està escrit en castellà per a fer veure que no és separatista, i és encara un xic «libertario».

tard o d'hora deslliurará un nou Estat català dels catalans a París, que acabarà demanant, i tal vegada ob-

tindria, l'autonomia amb l'Ordre Públic, el control de fronteres i les finances de la Generalitat restaurada.

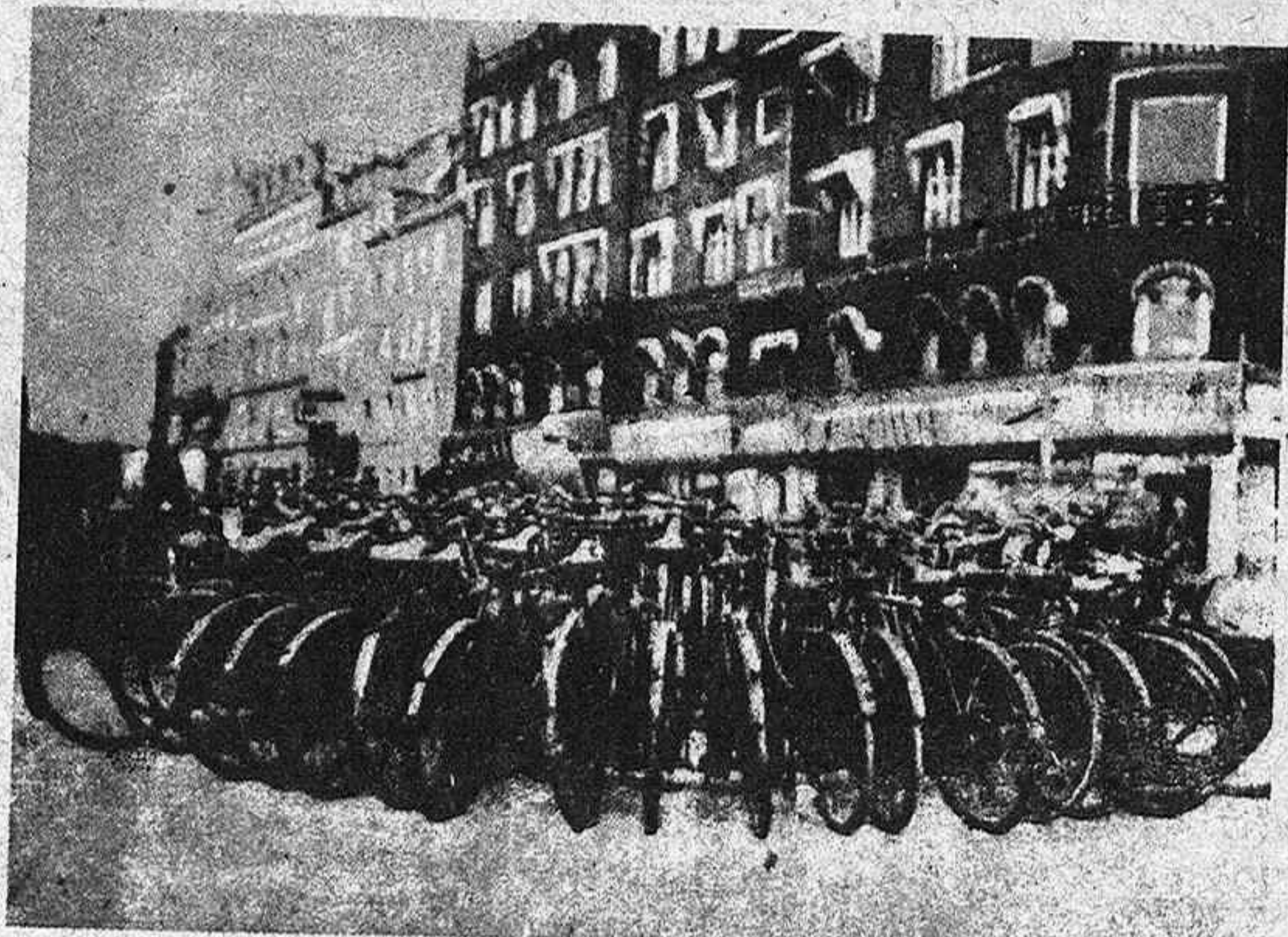
Aquest reportatge no té res a veure amb les J. E. R. E. C. ni amb E. C. Es refereix a aquells catalans que es mengen el pa de l'emigració als restaurants de luxe de París i que formen ja un nucli que mai no ha estat català

Tot pot arranjar-se encara

Malgrat tot, tot plegat encara només és un mal averany i tot podria arranjar-se encara si aquells que han descollectivitzat les fronteres i els passaports s'avinguessin a transigir i tornessin a collectivitzar-ho tot plegat, retornant a aquells temps feliços en què els funcionaris que tenen la família a França i aquells altres que sense tenir família tenen ganes d'anar a l'Exposició per no estar ací exposats, poguessin entrar i sortir alegrement com abans sense haver de demanar el passaport i el visat del passaport com uns vulgars feixistes.

Aquesta és l'única

política a seguir, si volem evitar aquest moviment separatista que

El Comitè Català de l'Exposició de París, concentrat a l'hora de dinar per a menjar el pa de l'emigració

— I d'això en diuen l'Exposició de Primavera?

COL·LECTIVITZACIO ? MUNICIPALITZACIO ?

Els veïns de Can Gomis han resolt el problema i tenen tramvia propi

Hem rebut la següent carta tancada que publiquem oberta per l'interès que té per al públic en general i pel decret de collectivitzacions en particular:

«Senyor Company Director de l'ESQUELLA:

Molt senyor company nostre: Assidu lector i comprador del magnífic setmanari que dirigeix, he vist amb dolor com ataquen constantment la Collectivitat de Tramvies, S. A., i com, de diverses maneres, en demaneu la municipalització a benefici, dieu, del públic, cosa que jo us demostraré que no és certa i que no hi ha res millor que una collectivització ben entesa com la que hem portat a cap els veïns de Can Gomis.

En efecte. Havent agafat jo el tramvia que em porta a casa, ara farà uns sis mesos, em vaig trobar que no dula a sobre més que un bitllet de vint-i-cinc pessetes. El cobrador, amb bons modors i usant el seu dret i la punta del peu, em volia fer baixar. Però com que tenia pressa i hauria hagut d'anar a peu, se'm va ocórrer comprar al cobrador cinc duros de bitllets i d'aquesta manera vaig arribar a casa a temps. Però, què n'havia de fer de cinc duros de bitllets? La meua intenció era anar al teatre aquella nit, però amb els bitllets de tramvia no m'hi haurien deixat entrar. I aleshores, amb permís del cobrador del tramvia, em vaig posar a despatxar bitllets dels que havia comprat. Aviat vaig col·locar dos duros a un que no tenia xavalla i jo no tenia canvi, i ja érem dos. Al cap de poca estona érem tres, perquè un altre passatger havia hagut de comprar cinc duros més de bitllets. El cobrador només havia de seure i cobrar els nostres bitllets, perquè nosaltres cobràvem els dels altres, i revendre'ns els llibrets de bitlletatge.

Al cap de cinc dies ja érem deu veïns de Can Gomis que ens dedicàvem a la revenda i avui hi té participació tot el veïnat.

Diumenge passat vàrem celebrar assemblea i vàrem acordar pujar de cinc cèntims els trajectes per als forasters i treure el cobrador per intermediari, ja que, seguint les normes revolucionàries, hem decidit que els productes han d'anar del productor al con-

sumidor, a menys que el productor els pugui consumir i sobretot si el consumidor els pot pagar.

Quan li escric aquesta carta, tinc la satisfacció de dir-li que el tramvia ja és del tot nostre i que ens hem alliberat de l'explo-tació de la Collectivitat de Tramvies, S. A., collectivitzant-lo i explotant-lo pel nostre compte.

Es per això que en nom dels veïns de Can Gomis li preguem que no ataqüi tant les collectivitzacions perquè gràcies a elles nosaltres podem tenir tramvia propi i oferir-li a vostè el passí que li incloem.

Si tothom ho fes així, aviat tothom tindria tramvia i vostè aniria carregat de passis.

Salut i collectivització. I disposi del veí responsable de Can Gomis.

(Signatura il·legible)

Correu i remeneu

Pancho Boni. — Aprofitem el vostre retall. Agraïts.

Concepció Colet i Rosa Planisolas. — Teniu els números 1 i 2 de militants del P. R. O. U. Endavant!

Xirives. — El xisto és millor que el dibuix.

Pau Pous. — Massa llarg.

El ciutadà escuat. — Sou ingenu per nosaltres.

Maquí Maquí. — El vostre primer treball humorístic és, com vos mateix reconeixeu, molt llarg.

Antifeixista. — La vostra «Cançó del barber» fa la cinc mil vint-i-set de les que ens han enviat.

Pep. — El vostre «Esquellot» no pot anar.

Faisán con samfaina. — No ens agrada aquest plat.

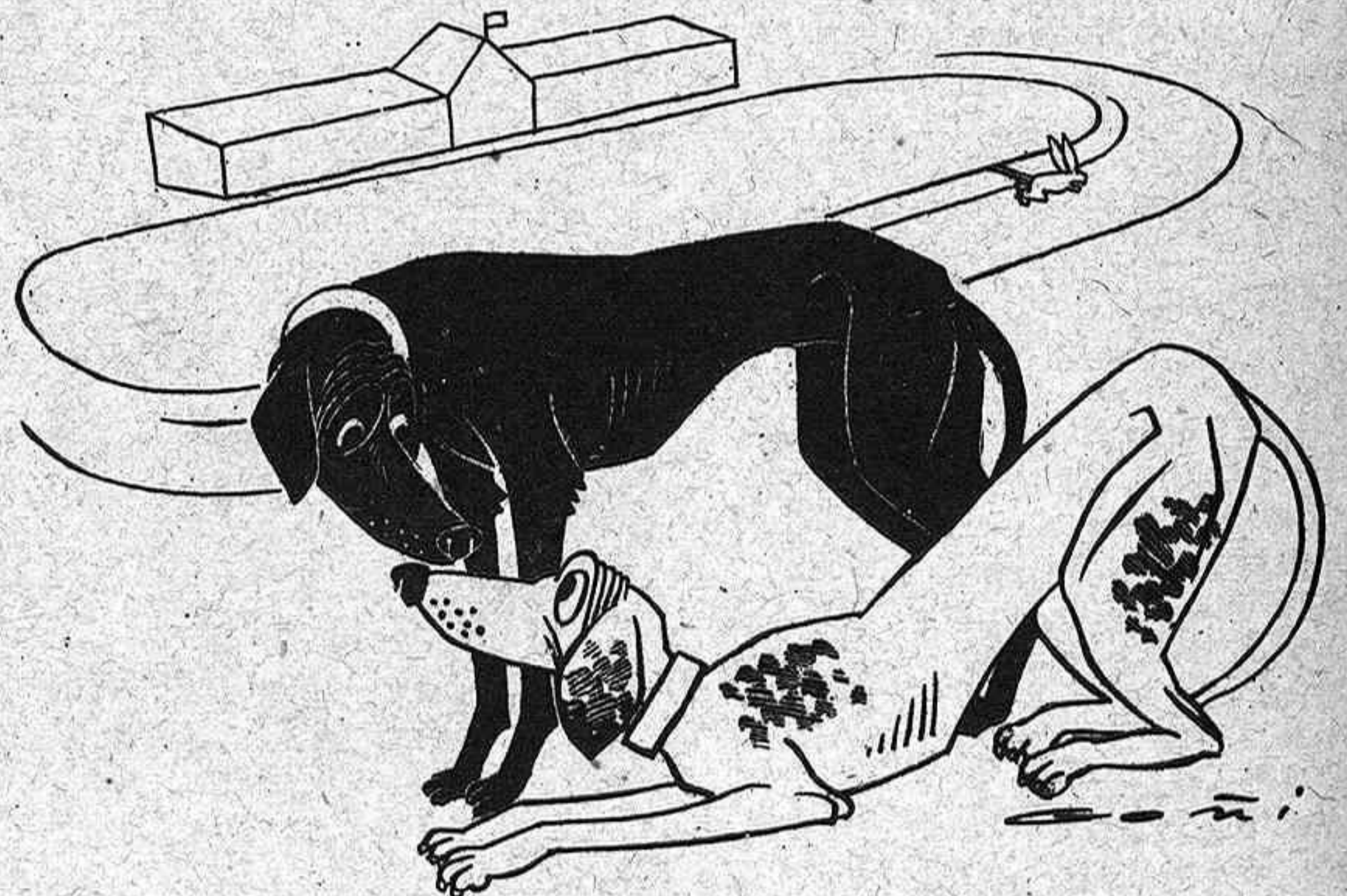
Fulano de Tal. — Teniu el núm. 3 d'afiliat al P. R. O. U.!

Artistes Bohemis per Collectivitzar. — Ja sou del P. R. O. U.!

«Colla Pocs i Benavintuts!» — També.

All i Oll. — Ens fa mal al païdor.

Kicasio. — Qui, Casio?

LA SUPRESSIO DELS CANODROMS

— Si vols que et sigui franc, a mi tant se me'n dona. Fet i fet, ja sabia jo que la llebre era de fusta.

SANGRISÁN

**DEPURATIU perfecte de la sang
(Grans, llagues, herpes, etc., etc.)**

DE VENDA A TOTES LES FARMACIES

MIL PESSETES

al qui presenti
**CAPSULES DE
SANDALO** mi-
llors que les del
Doctor PIZA, de
Barcelona, i que
curin més aviat
totes les malal-
ties urinàries.

QUARANTA CINQ ANYS D'EXIT CREIXENT

Premiades amb Medalles d'or en tantes Ex-
posicions com s'ha presentat. Uniques apro-
vades i recomanades per les Reials Acadèmies
de Barcelona, Mallorca i diverses corpora-
cions científiques, reconeguent-li avantatges
sobre tots els seus similars.

FARMACIA DEL PI - Plaça del Pi, 6. Barcelona
i principals farmàcies d'Espanya i Amèrica
Preu 6'50 pessetes

LA UNICA

PALAU DE LA GOMA

Espalter, 9

TELEF. 17738

(junt Sant Pau)

Gomes seda 4 anys durada

Pòlvors mata-cabres «42» i líquid AIGUA
DEL PASTOR, infal·libles /
R. I. P. a la primera vegada

**SERVEI PERMANENT
DE LAVATGES PREVENTIUS
QUE EVITEN TOT CONTAGI**

CLÍNICA DE VIES URINÀRIES
Obert dia i nit - Preus econòmics

80 ANYS I SENSE XACRES

Ha combatut el seu artrisme, causa
de l'arterioesclerosi, amb el CERE-
BRINO MANDRI que dissol l'àcid
úric de la sang combatent així el
dolor reumà. Cura els dolors nervio-
sos, migranyes, neuràlgies (facials,
intercostals, lumbago, ciàtica, etc.),
el dolor reumàtic articular (agut i
crònic). • Les senyores
saben que CEREBRINO
MANDRI les preserva de
llurs molèsties.

Recordeu sempre! que
contra el dolor, tenim
el millor remei. Producte
nacional de fama mun-
dial; eficaç i inofensiu.

CEREBRINO MANDRI

CLINICA GALLEGO

Nou de la Rambla, 12

Director: J. RIU

Consulta, de 11 a 1 i 5 a 9

Festius, 10 a 1

VIES URINÀRIES
PELL - SIFILIS
MATRIU
DEFECTES SEXUALS
IMPOTENCIA

Anàlisis clínics:
sang, orina, etc.

Frontó Novetats

TOTS ELS DIES GRANDIOSOS PARTITS TARDA I NIT

ELS MILLORS PILOTARIS
ESPECIALITATS : PUNTA I PALA

DETALLS PER PROGRAMES

Frontó Txiki - Alai

Plaça Bonsuccès, 1

GRANS PARTITS A RAQUETA
PER LES MILLORS JUGADORES
DE LA ESPECIALITAT

RADIO SATURNO

Empresa
Col·lectivitzada

COLONIAL EMERSON

Fabricació
nacional
de

RECEPTORS
MARCA

SATURNO

Reparacions
Peces muntatge

Rambla
Jaume Compte 2

Barcelona

— Que us n'aneu?
— Sí. Col·laborarem des de fora.

Dibuix de SUBI